

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Úloha a postavení starosty malé obce

Bc. Jitka Dragounová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jitka Dragounová, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Úloha a postavení starosty malé obce

Název anglicky

Role and status of mayor in small municipality

Cíle práce

Cílem teoretické části práce je prostřednictvím obsahové analýzy právních dokumentů zhodnotit úlohu a postavení starosty malé obce, vyhodnotit a posoudit zařazení starosty v systému státní správy, jeho vztah k orgánům obce, jeho působnost, pravomoci a občanskoprávní i trestní odpovědnost.

Na teoretickou část navazuje část praktická, jejímž cílem je prostřednictvím výzkumu zhodnotit získané poznatky a aplikovat je v praxi.

Metodika

Techniky metodiky v této diplomové práci budou spočívat ve výběru informačních zdrojů, které utvoří teoretický základ pro vypracování literární rešerše a budou předmětem podrobného studia. Hlavní metodou bude popisná metoda, obsahová analýza a následně sumarizace dat.

V praktické části bude prováděn kvalitativní výzkum, kdy nástrojem výzkumu bude anketa pro starosty malých obcí a občany vybrané obce. Dále bude použit řízený strukturovaný rozhovor s vybranými starosty obcí. Shromážděná data budou analyzována, vyhodnocena a po té budou v části vyhodnocení a diskuse podrobena komparaci.

V závěru bude použitím metody syntézy provedeno vyhodnocení získaných poznatků a budou navržena opatření k nápravě zjištěných nedostatků.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

starosta, obec, zastupitelstvo, samospráva, působnost, volba, odpovědnost, povinnosti, práva

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- ČESKO. Zákon č. 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: Sběrka zákonů České republiky. Praha, 2000, částka 38/2000.
- HORZINKOVÁ, E. – NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6.
- KOUDELKA, Z. – PRŮCHA, P. – HAMPLOVÁ, J. *Zákon o obcích (obecní zřízení) : komentář*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-335-3.
- SHELLE, K. *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-92-2.
- VALENTOVÁ, V. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-843-3
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 4. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 01. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Úloha a postavení starosty malé obce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 11. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. JUDr. Evě Daniele Cvik, Ph.D. et Ph.D. za podporu, odborné rady a čas, který věnovala vedení této práce.

Úloha a postavení starosty malé obce

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá úlohou a postavením starosty malé obce. Práce obsahuje dvě části, teoretickou a experimentální. V teoretické části je podán celkový pohled na pravomoci, povinnosti a odpovědnost starosty malé obce a jeho vztah k ostatním orgánům obce. V rámci dílčího cíle je specifikován pojem malá obec. V této části práce byla použita zejména popisná metoda a obsahová analýza právních dokumentů.

V experimentální části byl proveden kvalitativní výzkum. K výzkumu byly použity nástroje rozhovor a anketa, jejichž cílem bylo zjistit subjektivní názory starostů tří malých obcí na problematiku úlohy a postavení starostů malých obcí, zejména s ohledem na jejich pravomoci, povinnosti a odpovědnost. Rozhovory se starosty byly doplněny anketou s občany tří malých obcí, kdy bylo cílem získat názory a postoje občanů k otázce úlohy a postavení starostů malých obcí. Rozhovory se starosty i anketa s občany byly podrobeny analýze a následné syntéze a vzájemné komparaci.

Vyhodnocení experimentální části práce zjistilo shodu starostů malých obcí především v oblasti časové náročnosti výkonu jejich funkce a z toho vyplývající nutnosti výkonu funkce jako uvolněné. Anketa s občany ukázala na dobré povědomí občanů o postavení a úloze starostů malých obcí a ve velké části odpovědí došlo k názorové shodě občanů se starosty.

V diskusi jsou uvedena doporučení, která by měla vést ke zjednodušení postavení starostů malých obcí, především pak v oblasti možnosti uvolněné funkce a pravomocí.

Klíčová slova: obec, obecní úřad, odpovědnost, postavení, povinnost, právo, starosta obce, zastupitelstvo obce, zákon

Role and status of mayor in small municipality

Abstract

The diploma thesis deals with the role and position of the mayor of a small village. The work is divided into two parts, theoretical and experimental. The theoretical part provides a comprehensive view on the powers, duties and responsibilities of the mayor of a small municipality and his relationship to other municipal bodies. Within the sub-objective, the term small municipality is specified. In this part of the work mainly descriptive method and content analysis of legal documents were used.

Qualitative research was conducted in the experimental part. The survey and interview tools were used for the research, whose aim was to find out the subjective opinions of the mayors of three small municipalities on the issue of the role and position of mayors of small municipalities, especially with regard to their powers, duties and responsibilities. Interviews with the mayor were supplemented by a survey with citizens of three small municipalities, which were aimed to obtain the opinions and attitudes of citizens on the issue of the role and the position of mayors of small municipalities. Interviews with the mayors and the survey of citizens were subjected to analysis and subsequent synthesis and mutual comparison.

The evaluation of the experimental part of the work showed the agreement of the mayors of small municipalities, especially in the area of time-consuming discharge of their function and the emerging essentials to perform the function as easy. The citizens' survey showed that citizens were well aware about the position and role of mayors of small municipalities and in a large part of the answers there was an agreement of citizens with the mayor.

Recommendations, which should lead to facilitating the position of mayors of small municipalities, especially in the area of the possibility of an easy role and powers, are listed in the discussion.

Keywords: duty, law, law, mayor, municipal council, municipal office, municipality, position, responsibility

Obsah

1	Úvod	23
2	Cíl práce a metodika	25
2.1	Cíl práce.....	25
2.2	Metodika.....	25
3	Teoretická východiska	27
3.1	Veřejná správa	27
3.2	Vývoj veřejné správy.....	28
3.2.1	Počátky územní samosprávy	28
3.2.2	Vývoj územní samosprávy v českých zemích do roku 1918.....	28
3.2.3	Vývoj územní samosprávy po roce 1918	29
3.2.4	Územní samospráva po roce 1990.....	31
3.3	Obec.....	31
3.3.1	Pojem malá obec.....	32
3.4	Orgány obce.....	33
3.4.1	Zastupitelstvo obce	33
3.4.2	Rada obce	34
3.4.3	Obecní úřad.....	34
3.4.4	Výbory a komise, zvláštní orgány obce.....	35
3.4.5	Starosta	36
4	Postavení starosty obce.....	37
4.1	Postavení starosty obce z právního hlediska	37
4.1.1	Postavení starosty obce (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích).....	37
4.1.2	Postavení starosty obce k ostatním orgánům obce	38
4.1.3	Postavení starosty obce podle zákonů o volbách	39
4.1.4	Postavení starosty obce podle zvláštních zákonů	39
4.2	Odpovědnost starosty obce	40
4.2.1	Právní odpovědnost starosty obce	40
4.2.2	Morální a politická odpovědnost starosty obce	41
4.3	Úloha starosty malé obce.....	42
4.4	Volba starosty obce	44
4.4.1	Přímá volba starosty	44
4.5	Neslučitelnost funkce starosty obce	47

4.6	Uvolněná funkce starosty obce	47
5	Vlastní práce	49
5.1	Informace o subjektech výzkumu	50
5.1.1	Obec Žerčice	50
5.1.2	Obec Jabkenice	51
5.1.3	Obec Ledce	51
5.1.4	Odlišnosti mezi posuzovanými obcemi	51
5.2	Rozhovor se starosty vybraných obcí	52
5.2.1	Vyhodnocení rozhovorů se starosty vybraných obcí.....	52
5.3	Anketa s občany.....	58
5.3.1	Vyhodnocení ankety s občany zkoumaných obcí.....	59
5.4	Výsledky a diskuse	105
5.4.1	Výsledky rozhovorů se starosty.....	106
5.4.2	Výsledky ankety s občany	109
5.5	Návrhy na opatření k nápravě.....	115
6	Závěr	119
7	Seznam použitých zdrojů.....	125
8	Přílohy.....	129

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Orgány obce	33
-------------------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Základní údaje o zkoumaných obcích	51
Tabulka 2 - Základní informace o představitelích obcí	52
Tabulka 3 - Odpovídající výše odměny neuvolněného starosty	53
Tabulka 4 - Počet hodin administrativy týdně	55
Tabulka 5 - Počet hodin studia zákonů, metodik a doporučení týdně	55
Tabulka 6 - Znalost legislativy (odhad starostů)	55
Tabulka 7 - Dostatečnost pravomocí starostů	56
Tabulka 8 - Obavy z odpovědnosti	56
Tabulka 9 - Spolupráce s ostatními obcemi	57
Tabulka 10 - Spolupráce se zastupiteli	58
Tabulka 11 - Komunikace s občany	58
Tabulka 12 - Účast na zasedání ZO	58
Tabulka 13 - Počet obyvatel k 1. 1. 2021	60
Tabulka 14 - Účast v anketě	60
Tabulka 15 - Struktura výzkumného vzorku v obci Žerčice	61
Tabulka 16 - Struktura výzkumného vzorku v obci Jabkenice	62
Tabulka 17 - Struktura výzkumného vzorku v obci Ledce	62
Tabulka 18 - Účast na zasedání ZO, počty mužů a žen	79

Seznam grafů

Graf 1 - Ideální počet hodin týdně	54
Graf 2 - Počet obyvatel	60
Graf 3 - Účast v anketě	61
Graf 4 - Aktivní zájem o dění v obci – souhrn, absolutní.....	63
Graf 5 - Aktivní zájem o dění v obci – souhrn, relativní	63
Graf 6 - Zájem o dění v obcích souhrnně (absolutní)	64
Graf 7 - Zájem o dění v obcích souhrnně (relativní)	64
Graf 8 - Zájem o dění v obci – Žerčice (absolutní)	65
Graf 9 - Zájem o dění v obci – Jabkenice (absolutní).....	66
Graf 10 - Zájem o dění v obci – Ledce	66
Graf 11 - Pravidelná návštěva webových stránek – všechny obce (absolutní).....	67
Graf 12 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Žerčice (absolutní).....	68
Graf 13 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Žerčice (relativní)	69
Graf 14 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Jabkenice (absolutní)	69
Graf 15 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Jabkenice (relativní)	70
Graf 16 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Ledce (absolutní)	71
Graf 17 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Ledce (relativní)	72
Graf 18 - Zdroj informací o dění v obci (absolutní)	73
Graf 19 - Zdroj informací o dění v obci (relativní).....	74
Graf 20 - Zdroj informací (souhrnně, absolutní)	75
Graf 21 - Zdroj informací (souhrnně, relativní).....	75
Graf 22 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (absolutní).....	76
Graf 23 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (relativní)	76
Graf 24 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (souhrnně).....	77
Graf 25 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (souhrn, relativní)	77
Graf 26 - Účast na zasedání ZO (souhrn, absolutní).....	78
Graf 27 - Účast na zasedání ZO (souhrn, relativní)	78
Graf 28 - Účast na zasedání (absolutní).....	79
Graf 29 - Účast na zasedání (muži, ženy, dle obcí)	80
Graf 30 - Počet hodin výkonu funkce týdně	80
Graf 31 - Kolik hodin týdně věnuje starosta výkonu funkce relativní)	81
Graf 32 - Počet hodin výkonu funkce týdně (souhrnně).....	82

Graf 33 - Počet hodin administrativy týdně	82
Graf 34 - Počet hodin administrativy týdně (souhrnně).....	83
Graf 35 - Počet hodin studia zákonů, metodik, doporučení – týdně.....	84
Graf 36 - Počet hodin studia zákonů, metodik a doporučení – týdně (relativní)	84
Graf 37 - Odpovědnost starosty (absolutní).....	85
Graf 38 - Odpovědnost starosty (relativní)	86
Graf 39 - Omezování starosty při výkonu funkce (absolutní)	87
Graf 40 - Omezování starosty při výkonu funkce (souhrnně, relativní)	87
Graf 41 - Souhlas se zavedením přímé volby starostů (absolutní)	88
Graf 42 - Souhlas se zavedením přímé volby starostů (relativní).....	88
Graf 43 - Zavedení přímé volby (souhrnně, absolutní).....	89
Graf 44 - Zavedení přímé volby (souhrnně, relativní)	89
Graf 45 - Zavedení přímé volby Žerčice (dle věkových kategorií, absolutní).....	90
Graf 46 - Zavedení přímé volby Žerčice (dle věkových kategorií, relativní)	91
Graf 47 - Zavedení přímé volby Jabkenice (dle věkových kategorií, absolutní).....	92
Graf 48 - Zavedení přímé volby Jabkenice (dle věkových kategorií, relativní)	92
Graf 49 - Zavedení přímé volby Ledce (dle věkových kategorií, absolutní).....	93
Graf 50 - Zavedení přímé volby Ledce (dle věkových kategorií, relativní)	93
Graf 51 - Zavedení přímé volby (souhrnně, absolutní).....	94
Graf 52 - Zavedení přímé volby (souhrnně, relativní)	94
Graf 53 - Zavedení přímé volby – výsledek celkem.....	95
Graf 54 - Rozhodování (absolutní)	95
Graf 55 - Rozhodování (souhrnně, absolutní).....	96
Graf 56 - Rozhodování (souhrnně, relativní)	96
Graf 57 - Plánování (souhrnně, absolutní)	97
Graf 58 - Plánování (souhrnně, relativní)	97
Graf 59 - Vedení (souhrnně, absolutní)	98
Graf 60 - Vedení (souhrnně relativní).....	98
Graf 61 - Organizování (absolutní, dle obcí)	99
Graf 62 - Organizování (souhrnně, relativní).....	100
Graf 63 - Kontrola (absolutní, dle obcí).....	100
Graf 64 - Kontrola (souhrnně, relativní)	101
Graf 65 - Komunikace s občany (souhrnně, absolutní)	102

Graf 66 - Komunikace s občany (souhrnně, relativní).....	102
Graf 67 - Veřejné projevy (souhrnně, absolutní)	103
Graf 68 - Veřejné projevy (souhrnně, relativní)	103
Graf 69 - Pomoc občanům (absolutní, dle obcí).....	104
Graf 70 - Pomoc občanům (souhrnně, absolutní).....	105
Graf 71 - Pomoc občanům (souhrnně, relativní)	105

1 Úvod

Funkce starosty obce je popisována již v období habsburské monarchie. V tomto období byl starosta velmi významnou osobností a měl rozsáhlé pravomoci. V průběhu let se v souvislosti s vývojem právních úprav postavení starosty obce měnilo. V současné době je postavení starosty obce definováno zejména v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Podle tohoto zákona je obec navenek zastupována starostou. Pravomoci starosty jsou však značně omezeny. Rozhodovací pravomoci jsou svěřeny zastupitelstvu obce, případně radě obce, pokud je zřizována.

Nevýhodou v malých obcích představuje skutečnost, že starosta obce je zde chybně považován za nejvyšší orgán obce. Občané se často domnívají, že v kompetenci starosty obce je samostatně rozhodovat o veškerých záležitostech obce.

V malých obcích nemá starosta podřízený administrativní aparát, který by zajišťoval agendu v různých oborech činností. Starosta v malé obci je tak z titulu své funkce zpravidla sám zodpovědný za velkou část administrativních úkonů. S tím souvisí vysoké nároky na znalosti a dovednosti starosty a především pak znalost legislativy v oblasti účetnictví, uzavírání smluv, pracovní právní agenda apod.

Z výkonu funkce starosty obce vyplývá odpovědnost. Starostové obcí mají odpovědnost občanskoprávní a trestněprávní. V této oblasti je starosta plně odpovědný za své jednání. Starosta obce je také odpovědný svým voličům. V této pozici starosta zastupuje zájmy občanů a je vyžadováno, aby jednal vždy ve veřejném zájmu.

O pravomocích a odpovědnosti starosty mají občané malé povědomí. Často je pohled na výkon funkce starosty velmi zkreslený. Toto nízké povědomí vede k podceňování a neoprávněné kritice starostů malých obcí.

Situaci starostů by mohlo zlepšit zavedení přímé volby starostů. Dosud však tento návrh nebyl v České republice přijat, neboť byly nedostatečně vyřešeny kompetence, odpovědnost, odvolatelnost a další důležité aspekty výkonu funkce přímo voleného starosty. Zavedení přímé volby starostů tak v naší zemi zatím zůstává předmětem jednání. Starostové malých obcí se k zavedení přímé volby staví spíše negativně.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části práce je na základě analýzy právní úpravy definovat současnou úlohu a postavení starosty malé obce, především jeho pravomoci, odpovědnost a působnost a zhodnotit jeho zařazení v systému státní správy a jeho vztah k ostatním orgánům obce.

Dílním cílem je pomocí analýzy právních norem definovat pojem *malá obec*.

Cílem praktické části práce je na základě rozhovorů se starosty tří malých obcí zjistit a vyhodnotit skutečné postavení, pravomoci a odpovědnost starostů v běžné praxi z jejich pohledu a zároveň anketním dotazováním u občanů zjistit, zda občané mají povědomí o pravomocech a odpovědnosti starosty. Na základě zjištěných skutečností pak bude doporučeno, jak zlepšit informovanost občanů o úloze a postavení starosty malé obce a jak dosáhnout většího uplatnění pravomocí starostů malých obcí a zlepšení jejich postavení.

2.2 Metodika

Práce je rozdělena na část teoretickou a vlastní práci.

Pro zpracování teoretické části bude nutno provést výběr zdrojů informací, na jejichž základě bude zpracována literární rešerše. Bude se jednat především o odborné publikace a právní předpisy.

Získané informace z odborné literatury budou systematicky roztríděny a seřazeny do logicky navazujících kapitol. Bude využita popisná metoda a obsahová analýza právních textů a sumarizace dat získaných studiem odborných zdrojů. Hlavním zdrojem pro sběr informací budou odborné publikace, které se zabývají danou problematikou a především zákon č. 128/2000 Sb., (obecní zřízení).

Stěžejní část práce představuje kvalitativní výzkum, k němuž je použit jako nástroj rozhovor. Nejprve budou provedeny rozhovory se starosty tří malých obcí ve Středočeském kraji. Obce jsou vybrány tak, aby vykazovaly co nejvíce shodných znaků, zejména počet obyvatel, věkový průměr obyvatel, rozlohu. Na základě tohoto výběru byly pro výzkum stanoveny obce Žerčice, Jabkenice a Ledce. Se starosty uvedených obcí bude

veden strukturovaný rozhovor, v němž budou položeny otázky směřující k naplnění cíle této diplomové práce, tj. k posouzení a zhodnocení úlohy a postavení starosty malé obce. Následně bude provedena komparace získaných odpovědí a jejich vyhodnocení.

V další části výzkumného šetření bude provedena anketa s občany vybraných obcí. Anketa obsahuje celkem 21 otázek. Dvě otázky jsou identifikační (věk, pohlaví, dosažené vzdělání). Ostatní otázky jsou zaměřeny na zjištění míry povědomí občanů o pravomocích, úkolech a odpovědnosti starostů. V této fázi bude použita kvantitativní metoda sběru dat. Bude tak zajištěn dostatek informací, na jejichž základě bude možné vyhodnotit názory občanů a jejich povědomí o úloze a postavení starostů. Informace získané anketou budou pro větší přehlednost uvedeny v tabulkách a grafech. Metodou komparace bude posuzována shoda nebo rozdílnost názorů občanů jednotlivých obcí. Při vyhodnocení bude použita metoda komparace, analýza a syntéza.

V závěru práce budou ze zjištěných výsledků výzkumu vyvozeny návrhy na opatření pro zajištění efektivnějšího výkonu funkce starosty, případně návrh na právní úpravu.

3 Teoretická východiska

Postavení obcí v systému veřejné správy je silné a je zakotveno v ústavním pořádku. Ústava České republiky výslovně zaručuje samosprávu územních samosprávných celků (Zákon č. 1/1993 Sb.).

Územní samospráva je jedna z podstatných náležitostí demokratického právního státu. Hlavním představitelem obecní samosprávy je starosta. Základní právní úprava obecní samosprávy je vymezena zákonem č. 128/2000 Sb., zákon o obcích. V tomto zákoně je definován pojem obec, její působnost, způsob hospodaření a především pozice starosty jako hlavního představitele obce.

3.1 Veřejná správa

Vlastní pojem veřejná správa není přesně definován a lze najít mnoho různých výkladů a definic tohoto pojmu. Obecně lze veřejnou správu definovat jako souhrn institucí, které vykonávají správní činnost. Klíčovým pojmem je přívlastek „veřejný“. Vždy tedy jde o správu ve veřejném zájmu, financovanou veřejným rozpočtem a kontrolovanou veřejnými nástroji (Čmejrek a kol., 2010).

Správou se v této souvislosti rozumí o cílevědomou společenskou činnost, která směřuje k naplnění a dosažení cíle, jehož charakter je veřejný nebo soukromý (Káňa, 2007).

Veřejnou správou lze též rozumět správu veřejných záležitostí, která se uskutečňuje jako projev výkonné moci ve státě. *„Proti pojmu státní správa je pojmem širším a zdůrazňuje, že v ČR se správou věcí veřejných nezabývá pouze stát, nýbrž rovněž subjekty jiné, z nichž nejdůležitější jsou územní samosprávné celky.“* (SMO ČR, 2018, s. 10).

Veřejná správa v České republice je rozdělena do tří oblastí: státní správa, samospráva a ostatní veřejná správa. Státní správu vykonává stát přímo nebo prostřednictvím státních orgánů pověřených k této činnosti. Jedná se o ministerstva v čele s ministrem, který je členem vlády České republiky a dále se jedná o ústřední orgány státní správy (Svoboda, Schelle, 2007, s. 26).

V České republice je zřizováno 14 ministerstev a 11 ústředních orgánů státní správy. Kompletní přehled ministerstev a ústředních orgánů státní správy je uveden

v příloze. Dále jsou zřizovány územní orgány státní správy nebo ostatní orgány státní správy. Příkladem územních orgánů státní správy jsou například finanční úřady. Jejich činnost je zpravidla vymezena hranicemi kraje.

3.2 Vývoj veřejné správy

Úloha a postavení starosty se v průběhu času měnily. Pro správné pochopení vývoje postavení starosty a jeho pravomocí a odpovědnosti je nutné znát historické souvislosti. K tomu je určen stručný přehled vývoje územní samosprávy v následujících kapitolách.

3.2.1 Počátky územní samosprávy

Určité jednoduché prvky samosprávy lze pozorovat již od 9. století v Anglii. Zde se vyvinul specifický model samosprávy, pro nějž bylo typické propojení se soudním systémem a také vznik parlamentu, což bylo protíváhou královské moci (Gerloch a kol., 2013).

Na počátku 19. století se formovala samospráva ve Francii a v Německu. Samospráva zde byla uplatňována jako správa vlastních záležitostí a zároveň spoluúčast na veřejné moci. Tato forma samosprávy je nazývána samosprávou evropského kontinentálního typu. V průběhu času se pak postupně vyvinuly dva hlavní systémy veřejné správy, a sice kontinentální (dvoukolejný) a angloamerický (decentralizovaný). (Gerloch a kol., 2013).

3.2.2 Vývoj územní samosprávy v českých zemích do roku 1918

Zásadní změny ve struktuře a činnosti rakouské správy přinesl rok 1848. Došlo k zavedení samosprávy a tím k dvoukolejnosti veškeré správy. Vrchnostenská správa byla zrušena a nahrazena státní, zeměpanskou správou. Tím byl dovršen proces postátnění správy. Změnil se vztah občanů vůči státu, občan se stal rovnocenným partnerem státních orgánů (Valentová, 2021).

Nové správní uspořádání bylo zakotveno v ústavě z dubna roku 1848. Došlo ke zrušení poddanství a vrchnostenské správy. Byla vydána další nařízení a patenty, např. císařské nařízení č. 268/1849 o nové organizaci soudní, č. 295/1849 o nové organizaci správy (Valentová, 2021).

Především se jedná o prozatímní obecní zákon z března 1849, podle nějž je za základ svobodného státu považována svobodná obec. V tomto zákoně je již vymezena samostatná a přenesená působnost obce. Věci veřejné byly spravovány obecními výbory a představenstvem. Územní se členilo na kraje, okresy a obce. Kolektivní orgánem, ovšem bez výkonné moci, byl obecní výbor. Veškerou výkonnou moc vykonával představený obce. Ten měl také nárok na odměnu za výkon funkce, ale jen tehdy, byla-li mu výborem přiznána (Koudelka, 2007).

Obecní výbor co by kolektivní orgán, volil z řad svých členů představeného a radní. Výkonným orgánem byl představený – starosta. Jeho úkolem bylo provádět usnesení obecního výboru. Při této činnosti mu jako pomocný orgán sloužili radní. Za porušení povinností v přenesené působnosti byla politickým úřadem udělována finanční pokuta (Valentová, 2021).

Ve Slezsku byly v roce 1863, v Čechách a na Moravě pak v roce 1864, vydány obecní zákony, které vycházely z právní úpravy z roku 1849 a následně byly platné až do konce Rakouska-Uherska v roce 1918. Tato zákonná úprava se stala základem pro právní úpravu územní samosprávy v prvorepublikovém Československu. Fungování tehdejší územní samosprávy vyžadovalo jisté finanční zajištění. Toto zajištění bylo dáno zákonem, ale i přes to, se samospráva potýkala s finančními obtížemi (Gerloch a kol., 2013).

3.2.3 Vývoj územní samosprávy po roce 1918

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 navázala veřejná správa organizačně na rakouský systém (Valentová, 2021).

Až do roku 1918 fungovala státní správa a samospráva způsobem, jakým se vyvinula v 60. letech 19. století v Rakousku. V říjnu 1918 došlo k přijetí tzv. recepčního zákona č. 11/1918 Sb. z. A n., o zřízení samostatného státu Československého. V roce 1919 byl vydán zákon č. 76/1919 Sb., Novela k obecním zřízením. Tento zákon vymezoval obecní orgány – obecní zastupitelstvo (dosud se nazývalo obecní výbor), obecní radu (dříve představenstvo obce), starostu (dříve představeného obce) a komise (Hledíková a kol., 2005).

Obecní zastupitelstvo je orgánem, který volí občané, rada je volena zastupitelstvem, členové rady jsou z řad zastupitelů. Radu tvoří starosta, jeho náměstkové a ostatní členové

rady. V tuto dobu obecní rada již nemá pouze poradní funkci. Do jisté míry je tímto oslabena pravomoc starosty (Schelle, 2009).

Po vzniku republiky zasáhly největší změny v oblasti správy obecní orgány. Zákon 76/1919 Sb. z. A n. sjednotil mimo jiné obecní samosprávu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Další reformu představoval zákon č. 126/1920 Sb. z. A n., o zřízení župních a okresních úřadů v republice Československé. Stát byl tímto župním zákonem rozdělen na 21 žup, které se dělily na okresy. Tento župní zákon byl nakonec realizován pouze na Slovensku, v ostatních částech státu nebyl aplikován. V Československé republice tak nadále existoval nejednotný systém veřejné správy. Další změnu a určitou unifikaci přinesla novela župního zákona. Tento zákon o organizaci politické správy byl publikován pod č. 125 Sb. z. A n. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku byl uplatněn až od 1. prosince 1928. Zákon rozdělil území republiky na čtyři vyšší správní celky – země (Valentová, 2021).

Po roce 1938 došlo ke změnám hranic území a z toho důvodu i ke změnám v územní samosprávě. V souvislosti s nastupujícím procesem fašizace museli starostové a zastupitelé, kteří se hlásili k levicovým politickým stranám, svá místa opustit a byli nahrazeni členy z Národní jednoty (Schelle, 2009).

V průběhu let 1939-1945 byli čeští úředníci nahrazováni německými. O funkci přicházeli starostové, byla rušena zastupitelstva. Členové zastupitelstev byli nahrazováni německými vládními komisaři. Postupně tak byla likvidována územní samospráva a řada okresů a obcí byla přidružena k Německu. Jiné okresy byly Ministerstvem vnitra sloučeny nebo naopak rozděleny. Funkci orgánů obce vykonávali jmenovaní vedoucí úředníci a vykonávali pravomoci starostů (Schelle, 2009).

Po skončení 2. světové války byl dvojkolejný systém státní správy a samosprávy nahrazován systémem národních výborů. Tyto výbory vznikaly jako prozatímní orgány státní správy a až Košickým vládním programem byly vymezeny jako stálé orgány. V Ústavě z 9. května 1945 je uvedeno, že „*nositelem a vykonavatelem státní moci v obcích, okresech a krajích a strážcem práv a svobod lidu jsou národní výbory*“. Národní výbory byly státní orgány s výkonem veřejné správy. Nejedná se zde o samosprávu. Národní výbory na všech úrovních byly financovány státním rozpočtem a takto fungovaly až do roku 1990. V roce 1990 byly zákonem č. 294/1990 Sb., národní výbory zrušeny. Tímto zákonem byla také, mimo jiné oddělena územní samospráva od státní správy (Gerloch a kol., 2013).

3.2.4 Územní samospráva po roce 1990

Po roce 1990 došlo k návratu k systému územní samosprávy. Tento návrat probíhal po etapách. Právním základem k fungování územní samosprávy byl ústavní zákon č. 294/1990 Sb., zákon ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení) a zákon ČNR č. 524/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících (Gerloch a kol., 2013).

V Ústavě České republiky z roku 1992 je již zakotveno členění územní samosprávy na obce jako samostatné celky a na země nebo kraje jako vyšší územní samosprávné celky. Tyto vyšší samosprávné celky vznikly na základě zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Novějšími právními předpisy, které upravují územní samosprávu, jsou zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí či zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Podobně jako probíhal na etapy návrat k územní samosprávě, probíhala na etapy také reforma celé veřejné správy. K tomuto procesu došlo na přelomu 20. a 21. století. První etapa znamenala vývoj do roku 2000, kdy byl přijat zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hlavním městě Praze. Druhou etapu pak představovalo období do roku 2002, kdy byly zrušeny okresní úřady a jejich působnost byla svěřena úřadům s pověřeným úřadem, obcím s rozšířenou působností a krajským úřadům (Schelle, 2009).

3.3 Obec

Obec je možné charakterizovat jako společenství občanů a územní celek, který je vymezen hranicemi území obce. Pojem obec a také právní úprava územní samosprávy je zakotven v Ústavě České republiky, která uvádí, že: „Česká republika se člení na obce, které jsou základními samosprávnými celky“. Obec je veřejnou korporací, vlastní majetek, se kterým hospodáří na vlastní odpovědnost a podle vlastního rozpočtu. Obec v právních vztazích vystupuje svým jménem a za své jednání nese odpovědnost. Právní postavení obcí je zakotveno v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Zvláštní postavení

má Praha. Toto postavení je vymezeno v zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (Gerloch a kol., 2013).

Z právního hlediska jsou všechny obce rovnocenné, jde však jen o samostatnou působnost. V tomto smyslu není rozdíl mezi obcí, městysem, a městem. Toto rozdělení se používá často, ale jde pouze o označení prestižní, z něhož nevyplývá rozdílné právní postavení.

Podle rozsahu státní správy se obce rozdělují do tří typů. Obce I. typu mají základní rozsah přenesené působnosti. Jedná se o nerozšířenější typ obcí. Obce II. typu představují obce s pověřeným úřadem, se stavebním a matričním úřadem. Obce III. typu jsou obce s rozšířenou působností. Tyto obce tvoří mezistupeň v přenesené působnosti samosprávy mezi krajskými úřady a obecními úřady nižšího stupně (Sedláček, 2015).

3.3.1 Pojem malá obec

Dílčím cílem této práce je definovat pojem malá obec. V českém právním řádu není tento pojem nijak vymezen. Obce jsou děleny podle velikosti do několika kategorií. Toto dělení je uvedeno v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. V Tabulce č. 1 je uvedeno dělení podle počtu obyvatel, tak jak je uvedeno v příloze zákona.

Na webových stránkách Ministerstva vnitra je malá obec definována následujícím způsobem:

„Malá obec = obec, která má méně než 500 obyvatel. Venkovská obec = obec, která má méně než 2000 obyvatel.“ (MVČR, 2021).

Malou obec lze tedy definovat obec 1., 2. a 3. velikostní kategorie dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, které mají méně obyvatel než 1000. Tento počet je zároveň, minimálním počtem obyvatel, potřebným pro vznik nové obce.

V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích jsou vymezeny podmínky, za nichž může vzniknout nová obec. Je to možné buď oddělením části obce od stávající obce, nebo změnou či zrušením vojenského újezdu. Pokud jde o oddělení obce, musí mít nově vznikající obec vlastní katastrální území, které tvoří souvislý územní celek a sousední nejméně se dvěma obcemi, případně s jednou obcí a cizím státem. Počet obyvatel nově vznikající obce musí být minimálně 1000. Pokud vzniká nová obec oddělením od stávající obce, musí s oddělením části obce souhlasit občané, kteří žijí na území té části obce,

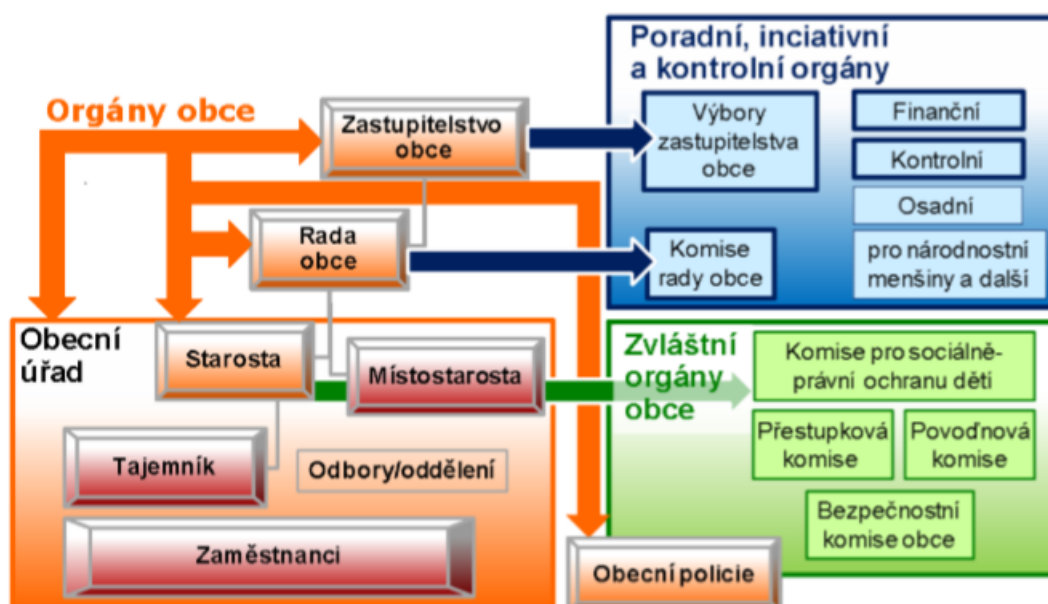
jež se chce oddělit. Svoji vůli vyjadřují občané v místním referendu (Zákon č. 128/2000 Sb.).

3.4 Orgány obce

Orgány obce jsou určeny zákonem o obcích. Hlavním orgánem obce je zastupitelstvo obce. To je také jediným orgánem, o kterém přímo hovoří Ústava ČR. Mezi další orgány obce patří rada obce (v případě, že je volena), dále pak starosta, obecní úřad a orgány, které zřizuje zastupitelstvo a rada obce. Mezi tyto orgány patří výbory, komise a zvláštní orgány obce (SMO ČR, 2018).

Na obrázku č. 1 je uvedeno schéma orgánů obce.

Obrázek 1 - Orgány obce

Zdroj: PROCES - Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s. r. o. Studie individuálních schopností starostů v obcích I. typu. 2015

V následujících odstavcích je uveden popis jednotlivých orgánů obce.

3.4.1 Zastupitelstvo obce

Hlavním orgánem obce je zastupitelstvo. Je to jediný orgán obce, který je volen přímo občany. Děje se tak na základě všeobecného, rovného a přímého práva (Zákon č. 1/1993 Sb.).

Rozhodnutí zastupitelstva obce může mít vliv na ostatní orgány obce. Je tomu tak z důvodu, že zastupitelstvu je vyhrazeno volit z řad svých členů starostu a místostarostu, členy rady obce a také je odvolávat z funkce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 84, odst. 2, písm. m).

Počet členů zastupitelstva závisí na počtu obyvatel obce. Může to být 5 až 55 členů. Rozhodnutí o počtu členů zastupitelstva je v ruku zastupitelstva. Funkční období člena zastupitelstva jsou čtyři roky (Pavlíček, 2015).

Členové zastupitelstva mají svá práva a povinnosti, které jsou vymezeny zákonem o obcích. Mezi práva členů zastupitelstva patří zejména předkládat zastupitelstvu návrhy a vznášet dotazy zákona (Zákon č. 128/2000 Sb., § 82).

Mezi povinnosti patří účastnit se jednání zastupitelstva a hájit zájmy obce a jejích občanů (Zákon č. 128/2000 Sb., § 83).

Zastupitelstvo obce může rozhodovat i o některých dalších záležitostech v samostatné působnosti obce, které si vyhradí svým usnesením. Toto však s výjimkou těch záležitostí, které zákon výslovně svěřuje radě obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 84).

3.4.2 Rada obce

V samostatné působnosti je výkonným orgánem obce rada obce. Počet členů rady obce je dán zákonem o obcích a je určen v závislosti na počtu členů zastupitelstva na 5-11 členů rady, zároveň však počet členů rady nemůže přesáhnout třetinu potu členů zastupitelstva. V obcích s počtem členů zastupitelstva menším než 15 se rada obce nevolí. Pokud v obci není volena rada, vykonává její funkci starosta nebo zastupitelstvo (Zákon č. 128/2000 Sb., § 99).

Rada obce se zabývá a plní úkoly, kterými byla pověřena zastupitelstvem obce. Ze své činnosti je odpovědná zastupitelstvu obce. Mimo jiné rada obce připravuje také návrhy a podklady pro jednání zastupitelstva a zajišťuje plnění usnesení zastupitelstva obce (SMO ČR, 2018).

3.4.3 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem úřadu (pokud je tato funkce zřízena) a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. V samostatné

působnosti plní obecní úřad úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce. Obecní úřad vykonává především přenesenou působnost, která je obci svěřena, s výjimkou činností patřících do působnosti jiného orgánů obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 109).

V čele obecního úřadu stojí starosta. V obcích s pověřeným úřadem a v obcích s rozšířenou působností je zřizována funkce tajemníka úřadu povinně. Ostatní obce tuto funkci zřídit mohou. Tajemník obecního úřadu je zaměstnancem obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 110).

3.4.4 Výbory a komise, zvláštní orgány obce

Výbory a komise nejsou samostatnými orgány obce. Jsou pouze poradními a iniciativními orgány zastupitelstva obce. Právním zastupitelstva obce je zřídit výbor, není to však jeho povinností. Výjimkou je pouze kontrolní a finanční výbor, který je zastupitelstvem zřizován povinně vždy (Zákon č. 128/2000 Sb., § 117).

Obec má povinnost zřídit výbor pro národnost menšiny, pokud na území obce žije více než 10 % obyvatel, kteří se hlásí k jiné národnosti než české (Zákon č. 128/2000 Sb., § 117).

Osadní výbory může zřizovat zastupitelstvo obce podle § 120 a § 121 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Osadní výbory plní úkoly, které jim svěřilo zastupitelstvo, a ze své činnosti jsou zastupitelstvu obce odpovědné (Zákon č. 128/2000 Sb., § 118).

Rada obce může zřizovat komise, které oproti výborům zastupitelstva obce mohou být výkonným orgánem. Komise jsou ze své činnosti odpovědné radě obce. Pokud vykonávají činnosti v přenesené působnosti, pak jsou z těchto činností odpovědné starostovi obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 122).

Mezi zvláštní orgány obce patří komise. Tyto komise, v případech stanovených zvláštními zákony, zřizuje starosta obce. Starosta obce také jmenuje a odvolává členy těchto komisí (Zákon č. 128/2000 Sb., § 106).

Tyto komise vykonávají činnosti pouze v přenesené působnosti. Jde například o komisi přestupkovou. Tato komise je zřizována podle zákona o přestupcích a v jejím čele Povodňová komise je zřizována podle vodního zákona (Zákon č. 254/2001 Sb.)

Další z těchto komisí je například komise pro sociálně-právní ochranu dítěte, zřizovaná podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí (Zákon č. 359/1999 Sb.).

3.4.5 Starosta

Nejvyšším představitelem obecní samosprávy je starosta. Zastupuje obec navenek. Je volen zastupitelstvem obce z řad členů zastupitelstva. Postavení starosty je zakotveno v zákoně o obcích (Havlan a kol., 2016).

Úloha a postavení starosty malé obce a velkého města se značně liší. Starostové malých obcí nemají k dispozici úřednický aparát, který by jim byl nápomocen při výkonu jejich funkce. V malých obcích většinou není volena rada, pravomoci rady zde vykonává zpravidla starosta (pokud si je nevyhradilo zastupitelstvo obce). V malých obcích také většinou není zřizována funkce tajemníka úřadu. Tyto povinnosti vykonává starosta obce a zabezpečuje tím výkon přenesené působnosti (Tříška, 2016).

Velmi často chybí na obcích i úředníci, kteří by zajistili běžnou kancelářskou agendu a pomohli tak starostům s výkonem jejich funkce. Na řadě malých obcí je např. účetnictví zajišťováno externími pracovníky, kteří v obci nejsou ani fyzicky přítomni. Veškerá tíha výkonu funkce starosty tak leží na samotné osobě starosty obce. Starostové malých obcí nebývají zpravidla pro výkon své funkce uvolněni a vykonávají tak svoji funkci současně v souběhu se svým zaměstnáním. Tato varianta je velmi náročná na organizaci času. Více se postavením, úlohou, odpovědností, povinnostmi a pravomocemi zabývá následující kapitola.

4 Postavení starosty obce

Starosta reprezentuje a zastupuje obec navenek. Je nejvyšším voleným představitelem obce. Společně s místostarostou je volen zastupitelstvem z řad jeho členů. Za výkon funkce je starosta i místostarosta odpovědný zastupitelstvu obce (Čmejrek a kol., 2010).

Postavení starosty a jeho úkoly jsou vymezeny zákony a právními předpisy.

4.1 Postavení starosty obce z právního hlediska

Postavení starosty obce je zakotveno zákony a právními předpisy. V nich jsou vymezena práva a povinnosti starosty. Jde především o zákon o obcích a zákony o volbách. Zároveň starosta obce plní řadu úkolů vyplývajících ze zvláštních zákonů.

4.1.1 Postavení starosty obce (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích)

Funkce starosty je zakotvena v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích. Povinnosti starosty jsou specifikovány v ustanovení § 103 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Je zde uvedeno, že starosta zastupuje obec navenek, odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý rok, může požadovat spolupráci s Policií ČR při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce, svolává a řídí zasedání zastupitelstva obce apod. Spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 104 odst. 1).

Může zastavit výkon usnesení rady obce, pokud má za to, že je nesprávné (Zákon č. 128/2000 Sb., § 105).

Při významných příležitostech a občanských obřadech je oprávněn používat závěsný odznak se státním znakem (Zákon č. 128/2000 Sb., § 108, odst. 1).

Podle zákona o obcích je starosta řazen do orgánů obce (Zákon č. 128/2000 Sb., § 5).

Starosta obce je členem zastupitelstva. Z tohoto členství mu vyplývají práva a povinnosti. Starosta je tedy, stejně jako každý jiný zastupitel, oprávněn předkládat

zastupitelstvu návrhy k projednání, vznášet dotazy, podněty a připomínky na radu obce a její členy, může požadovat od zaměstnanců zařazených do obecního úřadu informace týkající se výkonu jeho funkce apod. (Zákon č. 128/2000 Sb., § 82).

Mezi povinnosti, které starostovi plynou z pozice člena zastupitelstva, patří především hájit zájmy obce a jejích občanů, účastnit se jednání zastupitelstva a dalších orgánů obce, pokud je jejich členem. Má povinnost plnit úkoly, které mu byly těmito orgány uloženy. Zejména má pak povinnost vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce (Čmejrek a kol., 2010).

V obcích, v nichž není volena rada obce, vykonává pravomoci rady obce starosta, pokud není zákonem stanoveno jinak (Zákon č. 128/2000 Sb., § 99, odst. 2).

V obcích, kde starosta vykonává pravomoc rady obce (§ 99 odst. 2), je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodování ve věcech uvedených v odstavci 2 písm. c), d), f), j), k) a o), kterými jsou např. vydávat nařízení obce, rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, stanovit počet zaměstnanců obce v obecním úřadu, zřizovat a zrušovat odbory a oddělení obecního úřadu apod. (Zákon č. 128/2000 Sb., § 102, odst. 4).

V obcích, ve kterých není zřízena funkce tajemníka úřadu, zabezpečuje výkon přenesené působnosti starosta. Podle zákona o obcích připravuje starosta návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce. Dále starosta obce plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů, když přijímá zaměstnance do pracovního poměru, nebo s nimi pracovní poměr ukončuje. Starosta také stanovuje zaměstnancům plat. Starosta je také odpovědný za informování veřejnosti o činnosti obce (Tříška, 2016).

4.1.2 Postavení starosty obce k ostatním orgánům obce

Starosta obce má ve vztahu k ostatním orgánům obce omezené pravomoci. Fakticky pouze svolává zasedání zastupitelstva nebo rady obce a většinou těmito orgánům při jejich zasedání předsedá. Starosta obce není nadřízeným orgánem zastupitelstva ani rady obce (Tříška, 2016).

4.1.3 Postavení starosty obce podle zákonů o volbách

Úkoly obecního úřadu a starosty v oblasti voleb vymezuje taxativně Zákon o volbách. Zajištění voleb, např. zajištění volební místnosti, zajištění telefonního spojení do volební místnosti a nahlášení tohoto kontaktu pověřenému obecnímu úřadu, vydávání voličských průkazů, archivace volební dokumentace apod. jsou úkolem obecního úřadu (Zákon č. 130/2000 Sb., § 14).

Ve většině malých obcí vykonává úkoly obecního úřadu starosta a místostarosta obce. V souladu se zákony o volbách zajišťuje starosta informování voličů o době a místě konání voleb, distribuci hlasovacích lístků, stanovuje počet členů okreskové volební komise, jmenuje a odvolává zapisovatele okrskové volební komise apod. (Zákon č. 491/2001 Sb., § 15).

4.1.4 Postavení starosty obce podle zvláštních zákonů

Starostům obcí plyne řada povinností i z dalších zákonů. Patří mezi ně například:

- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – dle tohoto zákona poskytuje starosta informace na základě žádosti;
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii – starosta obce většinou řídí obecní policii;
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů – při řešení mimořádných událostí je starosta povinen zajistit koordinaci provádění záchranných a likvidačních prací;
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) – starosta v souladu s tímto zákonem zajišťuje připravenost obce na řešení krizových situací, zabezpečuje varování osob, nařizuje a organizuje evakuaci osob apod;
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) – starosta obce je předsedou povodňové komise, jmenuje další členy komise, vyhláší a odvolává stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti apod;
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů – starosta obce provádí zápis povinných údajů o veřejných funkcionářích do registru oznámení apod.

4.2 Odpovědnost starosty obce

Odpovědnost představuje obecně určitou sociální normu budoucího chování, při uvědomění si odpovědnosti vedoucí k plnění právních povinností a odpovědnosti za minulé chování, které by bylo v rozporu s těmito normami. Odpovědnost lze vymezit na několika úrovních, např. odpovědnost morální, právní, politickou, společenskou apod. (Zoubek, 2010).

Výkon funkce starosty obce přináší řadu právu a povinností. Zároveň s právy a povinnostmi přichází i odpovědnost. Starosta je volen zastupitelstvem a zastupitelstvu je, dle zákona o obcích, z výkonu své funkce odpovědný. Starosta nese také individuální odpovědnost za trestný čin nebo přestupek (dle trestního zákoníku), nebo například také odpovědnost za škodu způsobenou obcí (dle občanského zákoníku). (Spilková, 2014).

4.2.1 Právní odpovědnost starosty obce

Při porušení právní povinnosti následuje právní odpovědnost (Zoubek, 2010).

Jak je uvedeno v Zákoně o obcích, obec navenek zastupuje starosta. Z toho vyplývá, že je oprávněn obec zavazovat v právních vztazích. V důsledku rekodifikace soukromého práva došlo ke zpřísnění pojetí odpovědnosti starosty obce. Podle nové úpravy postavení orgánů právnických osob, představuje starosta v podstatě statutární orgán obce. Podle toho, zda starosta jedná v samostatné nebo přenesené působnosti se liší jeho právní odpovědnost. V malých obcích zpravidla není volena rada obce, ani se zde nezřizuje funkce tajemníka úřadu, proto jsou starostové malých obcí zatíženi velkou odpovědností (Spilková, 2014).

Občanskoprávní odpovědnost

Občanskoprávní odpovědnost (nazývaná též soukromoprávní odpovědnost) starosty obce je vymezena zákonem č. 89/2012., občanský zákoník. Zde je v ustanovení § 151 až §160 upravena problematika orgánů právnických osob a ustanovení § 2894 a následující se věnují náhradě způsobené újmy.

„Starosta ve své funkci nepožívá nějaké imunity, která by ho zbavovala odpovědnosti za škodu jím způsobenou, nýbrž jako každá jiná fyzická osoba nese i starosta

odpovědnost za své jednání či opomenutí, v jehož důsledku vznikla jinému (v daném případě obci) újma ve formě škody, resp. majetková újma.“ (Spilková, 2014).

Občanskoprávní odpovědnost je jednou z kategorií právní odpovědnosti. Tyto kategorie jsou odpovědnost ústavněprávní, správněprávní, mezinárodněprávní, trestněprávní a již zmiňovaná občanskoprávní.

Trestněprávní odpovědnost

Trestněprávní odpovědností starosty obce se zabývá zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v němž jsou definovány trestné činy, ke kterým by mohlo dojít v souvislosti s výkonem funkce starosty. Jedná se o následující trestné činy:

- Zpronevěra - *„Kdo si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou...“* (Zákon č. 40/2009 Sb., § 206).
- Zneužití pravomoci úřední osoby - *„Úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo neoprávněný prospěch nesplní povinnosti vyplývající z její pravomoci.“* (Zákon č. 40/2009 Sb., § 329).
- Přijetí úplatku - *„Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek.“* (Zákon č. 40/2009 Sb., § 331).
- Podplácení - *„Kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu.“* (Zákon č. 40/2009 Sb., § 332).

4.2.2 Morální a politická odpovědnost starosty obce

Na starostu obce je ze zákona pohlíženo jako na odborníka na fungování obce. Z tohoto důvodu nese za svá rozhodnutí odpovědnost. Protože však není možné, aby jeden člověk byl odborníkem v mnoha různých oborech, je velmi vhodné, aby starosta využíval externích služeb odborníků. V malých obcích často nebývá dostatek finančních zdrojů na tyto odborníky a starostové jsou tak zahlceni řešením náročných odborných problémů. Starostové nejvíce využívají odborníky na oblast práva, účetnictví, případně oblast pracovně-právní. Takový odborník nese odpovědnost za případnou škodu, která by vznikla nesprávnou radou či informací. Povinností starosty obce je jednat s péčí řádného

hospodáře. V případě, že spolupracuje s odborníky, může snadněji prokázat, že s péčí řádného hospodáře skutečně jedná (Štrosová, 2014).

Politikou odpovědnost lze definovat jako odpovědnost za politická rozhodnutí. Tato učiněná rozhodnutí mohou být vnímána jak pozitivně, tak ale i negativně. Často je na základě těchto rozhodnutí posuzováno morální či nemorální jednání starosty. Jedinou možnou sankcí za porušení morální a politické odpovědnosti je ztráta politická, a to ztráta důvěry voličů.

4.3 Úloha starosty malé obce

Starosta obce by měl být dobrým a schopným politikem a zároveň výkonným a neúplatným úředníkem. Pro starostu malé obce je nejdůležitější důvěra občanů. Je tomu tak proto, že při výkonu své funkce se starostové malých obcí nemohou opřít o podřízený úřednický aparát. V tomto jsou starostové větších obcí a měst ve výhodě, neboť mají k dispozici úředníky se specializací na konkrétní oblast správy. Postavení a úlohy a povinnosti starosty obce jsou do značné míry závislé na velikosti obce. Ve velmi malých obcích, např. do 300 obyvatel mu starosta více administrativních povinností, než např. starosta obce s 2000 obyvateli. Je tomu tak proto, že starostové malých obcí mají k dispozici pouze malý počet zastupitelů a zpravidla pouze jednu administrativní sílu. V malých obcích tak většinu úkolů plní starosta sám, pouze za pomoci místostarosty a administrativního zaměstnance.

Obecně nelze přesně stanovit, jaké vzdělání by pro starostu malé obce bylo nejvýhodnější. Často se občané domnívají, že vysokoškolské vzdělání v oboru lékař, právník nebo například učitel, je zárukou vysoké kvality při výkonu funkce starosty. V praxi tomu tak ale není. Výhodou pro starostu může být určité vzdělání v oboru například politologie, ekonomie, práva. Starosta vzdělaný v těchto oborech se snadněji ve své funkci orientuje. Praxe však ukazuje, že v malých obcích jsou spíše než typ vzdělání důležitější osobnostní a morální předpoklady starosty. Samotní starostové s dlouholetou zkušeností v úřadu odpovídali na otázku „Jaké by měly být splněny základní předpoklady k tomu, aby starosta (starostka) mohl (a) svou funkci vykonávat úspěšně?“ Mezi předpoklady řadili samotní starostové to, že starosta by měl být osobnost s širokým přehledem v oblastech veřejné správy, ekonomie, práva, psychologie, dále by měl být

dobrým manažerem, s ochotou se vzdělávat, umět naslouchat (Veřejná správa online, 2021).

Starostové malých obcí musí samostudiu věnovat velké úsilí a často je nutné pro odbornou problematiku spolupracovat s odborníky, např. s právníky, ekonomy, účetními, stavaři apod. U starostů se v průběhu výkonu jejich funkce rozvíjí především kompetence v oblasti řízení a vyjednávání.

Usnesením vlády ČR č. 238/2004 bylo pověřeno Ministerstvo vnitra ČR identifikací kompetencí zatěžujících výkon veřejné správy směrem k malým obcím. Hlavním úkolem tohoto projektu bylo detekovat kompetence malých obcí, které by bylo možné pomocí právní úpravy změnit tak, aby došlo ke zlepšení a zefektivnění výkonu veřejné správy v malých obcích se základní působností. Vzhledem ke skutečnosti, že starosta obce, podle ust. § 103, odst. 1, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů, zastupuje obec navenek, je možné veškeré tyto kompetence řadit mezi úlohy starosty obce. Jedná se o následující oblasti kompetencí:

- Veřejnoprávní smlouvy – uzavírání smluv v oblasti řešení přestupků, zajištění požární ochrany, sociálněprávní ochrana dětí, sociální zabezpečení;
- Místní poplatky;
- Sociální služby – zajištění pečovatelských služeb;
- Poskytování informací o obci – povinně zveřejňované údaje, statistiky ČSÚ a ostatních státních institucí, krajského úřadu a ministerstev;
- Zajištění organizace voleb – podle zákonů o volbách;
- Vydávání povolení;
- Metodické vedení;
- Vzdělávání (MVČR, 2010).

Dále je starosta povinen:

- bezodkladně, nejpozději do 30 dnů, vyřizovat návrhy, připomínky, podněty občanů vyplývající z ust. § 16 odst. 2 písm. g) zákona o obcích;
- poskytnout přístup k informacím občanům obce dle zákona o obcích, např. umožnit občanovi obce nahlížení do dokumentů obce, usnesení a zápisů ze zasedání zastupitelstva a usnesení rady obce, nahlížení do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok (Zákon č. 128/2000 Sb., §16).

4.4 Volba starosty obce

Podmínky a průběh volby starosty obce jsou zakotveny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění. Tímto zákonem je zastupitelstvu obce vyhrazeno právo volit starostu obce z řad svých členů. Tato volba zpravidla probíhá na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce. Volba starosty musí proběhnout vždy na veřejném zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce rozhodne o způsobu volby. Volba mlže být buď veřejná (např. zvednutí ruky), nebo tajná (pomocí hlasovacích lístků). Vhodné je tento způsob volby starosty obce stanovit v jednacím řád zastupitelstva obce (Tříška, 2016).

„K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.“ (Zákon č. 128/2000 Sb., § 87).

4.4.1 Přímá volba starosty

V Listině základních práv a svobod je v čl. 21, odst. 1 uvedeno, že *„občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“* (Pavlíček, 2015, s. 600).

V České republice již dlouhodobě probíhají diskuse o vhodnosti zavedení tzv. přímé volby starosty, kdy by starosta obce byl volen přímo občany. Toto by mělo být zároveň spojeno s posílením pravomocí starostů (Havlan a kol., 2016).

Dne 5. ledna 2011 vzala vláda České republiky na svém zasedání Usnesením č. 8 na vědomí Analýzu zavedení přímé volby starostů. V usnesení byl uložen úkol zpracovat návrh legislativních změn, které jsou nutné pro přímou volbu starostů v malých obcích pro volby v roce 2014. Analýza je z roku 2011 a uvádí se v ní, že tento úkol byl vládou uložen už v roce 2006. Z Analýzy vyplývá, že pro zavedení přímé volby starostů je nejprve nutné provést legislativní změny, které by upravovaly postavení a pravomoci starosty po zavedení přímé volby. Důležitým krokem je také určení obcí, ve kterých by byl starosta volen přímo. Analýza uvádí, že by se jednalo o obce, ve kterých se nevolí rada a většina pravomocí rady je vykonávána starostou. Tak by nedošlo k podstatnému zásahu do současné koncepce pravomocí. Nezbytná by byla změna současné právní úpravy pro volbu rady obce a tím i počtu členů zastupitelstva. Podle nynější právní úpravy se rada volí v obci, ve které je minimální počet zastupitelů 15. V Analýze jsou popsány dvě

varianty, které by byly vhodné pro volbu rady. Podle první varianty by byl pro volbu rady obce zásadní počet obyvatel dané obce. Ministerstvo vnitra ve svém návrhu doporučuje zřízení rady obce v obcích nad 1500 obyvatel. Druhá varianta nechává pravomoc zastupitelstvu obce rozhodnout o tom, kolik členů bude mít zastupitelstvo a tudíž zda bude nebo nebude volena rada (MVČR, 2007).

Analýza také uvádí stanovisko Svazu měst a obcí ČR, které v té době sdružovalo 2045 měst a především větších obcí. Jak uvádí autoři, Svaz měst a obcí měl k přímé volbě starostů zamítavý postoj a nepovažoval za nutné a nezbytné další posilování jejich pravomocí. Opačný názor vyjádřilo Sdružení místních samospráv ČR, které v této době čítalo 1016 obcí. Sdružení místních samospráv mělo k zavedení přímé volby starostů pozitivní postoj. Považovalo přímou volbu starostů za prostředek vůle občanů a jednu z možností eliminace zvolení kandidáta s malým počtem hlasů (MVČR, 2007).

Analýza se také věnuje rozboru právní úpravy přímé volby starosty na Slovensku, v Bavorsku a v Polsku. Uvedená právní úprava z velké části odpovídá návrhům kritiků současného modelu v České republice (MVČR, 2007).

Na schůzi Poslanecké sněmovny dne 1. března 2018 byl předložen návrh ústavního zákona zástupcem navrhovatelů, poslancem za stranu SPD Radkem Rozvoralem, který mění ústavní zákon číslo 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů. Jde o úpravu článků 101, 102 a 104 hlavy VII (Územní samospráva). V návrhu je mimo jiné uvedeno, že *„zavedení přímé volby zastupitelů by mělo přispět k zvýšení participace občanů obcí na samosprávě, zvýšit důvěru občanů v samosprávu a také odstranit některé nedostatky, jako je například za prvé zásadní rozhodování pouze starosty v menších obcích, v nichž není volena rada obce a výkon pravomoci zastupitelstva je pouze formální; za druhé, starostou obce je velmi často zvolena do funkce osoba vzešlá z koaliční dohody politických stran, a nejedná se tedy o osobu, která získala ve volbách nejvíce preferenčních hlasů; za třetí, občané obce velmi často ztotožňují rozhodovací činnost rady obce a někdy i zastupitelstva s osobou starosty v obcích, kde není volena rada.“* (PSČR, 2018).

V otázce přímé volby starostů je rozdělena i současná politická scéna. Reálně lze očekávat, že pokud bude mít zastupitelstvo obce odlišný názor při rozhodování, pak bude mít starosta obce omezenou možnost rozhodování. Z tohoto důvodu by měl mít přímo volený starosta posílené pravomoci. Další podstatnou otázkou je způsob, jakým by bylo možné přímo zvoleného starostu odvolat. JUDr. Stanislav Polčák, předseda Sdružení místních samospráv ČR, v letech 2010-2014 poslanec za TOP 09,

od 2014 europoslanec, člen hnutí STAN sdílí názor, že přímá volba by měla proběhnout nejprve na zkoušku ve dvou různých režimech. Jednalo by se o dočasný způsob, kdy by byl starosta volen přímo pouze v těch obcích, které by se samy dobrovolně pro způsob přímé volby starosty rozhodly. Jinou možností by bylo zavedení povinné přímé volby starosty obce v obcích do 1500 obyvatel. V obcích s vyšším počtem obyvatel by byla přímá volba starosty fakultativní. Po určitém zkušebním období by pak byla přímá volba ukotvena v zákoně plošně. Ve větších obcích a městech, ve kterých není volena rada, by byla k řešení otázka kompetencí přímo volených starostů. S uvedenou verzí vyjádřil souhlas také politolog Tomáš Lebeda:

„Je to dobrý nápad v malých obcích, kde neexistuje stranická soutěž, a kandidují jednotlivci. Tam, kde se musí rada opírat o většinu v zastupitelstvu, by to mohlo přinést problémy. Velké město a malá obec, to je velký rozdíl. Problém by ale mohl nastat s definováním hranice, kde to rozdělit.“ (Martínek, 2016).

Zcela jednoznačně se proti přímé volbě vymezil poslanec ČSSD, bývalý místopředseda ČSSD z let 2017-2018 a od roku 2010 starosta města Náchoda Jan Birke. Vyjádřil názor:

„Dělit přímou volbu starostů na malé a velké obce je hloupost. Dva systémy v samosprávních celcích namůžou fungovat. Buď to zavedme plošně, nebo to nedělejme.“ (Martínek, 2016).

Obdobně se k otázce přímé volby staví i místopředseda ODS a starosta obce Líbeznice Martin Kupka, který se vyjádřil takto:

„Starosta, který nemá oporu v zastupitelstvu, není schopen naplnit svůj program, nemůže obec dobře řídit.“ (Martínek, 2016).

I řada dalších starostů se k uvedenému problému vyjádřila ve smyslu, že:

„Přímo volený starosta by musel mít ze zákona daleko větší kompetence než teď. Starosta, který nebude mít podporu v zastupitelstvu, může obec paralyzovat. Jeden člověk sám nic neudělá, i na menší obci je třeba mít za sebou zastupitelstvo, je to spíš o kolektivu než o jedinci.“ (Martínek, 2016).

Zcela jednoznačný názor na přímou volbu má SPD, kdy v programu této strany je uvedeno:

„Dlouhodobě prosazujeme přímou volbu politiků, jejich odvolatelnost a trestní a hmotnou odpovědnost pro všechny veřejné činitele, kteří hospodaří s veřejným majetkem a penězi.“ (SPD, 2021).

Mgr. Bc. Martin Pikous z legislativní a právní sekce **Svazu měst a obcí ČR** uvedl, že se SMO ČR otázkou přímé volby starostů zabýval již několikrát, vždy na základě konkrétních návrhů. Opakovaně se otázkou zabýval i Sněm, jako nejvyšší orgán SMO ČR, a to v letech 2006 a 2011. Převážně **negativní postoj starostů** potvrdil i průzkum provedený Svazem v roce 2011 (63 % respondentů vyslovilo proti zavedení přímé volby). Problém přímé volby je komplexní a souvisí nejen se způsobem volby a případným odvoláním starosty, ale především s jeho kompetencemi a postavením vůči ostatním orgánům obce (SMO ČR, 2011).

Svaz měst a obcí ČR podporuje diskusi o větší míře většinových prvků ve volbách do zastupitelstev obcí, které by reflektovaly volbu osobností. Podle stanoviska Svazu by měl být nadále volební systém jednotný do obcí všech velikostních kategorií.

4.5 Neslučitelnost funkce starosty obce

Výkon funkce starosty je ovlivněn řadou omezení, která vyplývají z právních předpisů. Podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů je starosta veřejným funkcionářem, který nesmí provozovat rozhlasové nebo televizní vysílání, nesmí být ani vydavatelem periodického tisku, ani společníkem nebo členem právnické osoby, která rozhlasové nebo televizní vysílání provozuje, nebo která je vydavatelem periodického tisku. Zároveň je tímto zákonem veřejnému funkcionáři stanovena povinnost podávat oznámení o činnostech, majetku, příjmech a závazcích prostřednictvím registru oznámení (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, nemůže starosta obce vykonávat funkci člena kontrolního ani finančního výboru.

4.6 Uvolnění funkce starosty obce

Aktuálně je rozhodnutí o tom, zda starosta bude svoji funkci vykonávat jako uvolněný nebo neuvolněný v kompetenci zastupitelstva obce. Zastupitelstvu je tato pravomoc vyhrazena v § 84, odst. 2) písm. k) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, kde je uvedeno, že zastupitelstvu je vyhrazeno „*určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni*“.

Rozdíly mezi uvolněným a neuvolněným starostou spočívají, jak plyne už z názvu, ve skutečnosti, že uvolněný starosta je pro výkon funkce starosty uvolněn dlouhodobě ze svého zaměstnání a vykonává funkci starosty na plný úvazek. Oproti tomu neuvolněný starosta vykonává funkci starosty současně se svým zaměstnáním. Liší se také způsob odměňování u obou typů výkonu funkce. Uvolněný starosta pobírá zákonem pevně stanovenou výší odměny (nařízení vlády č. 318/2017 Sb.).

Neuvolněnému starostovi stanovuje výši odměny zastupitelstvo obce na základě právního předpisu (Tríska, 2016).

Práva, povinnosti a pravomoci starosty obce nejsou závisle na skutečnosti, jestli starosta vykonává svou funkci jako uvolněný či neuvolněný.

V souvislosti s přímou volbou starostů se Analýza věnuje možným variantám řešení uvolněnosti starostů. Vzhledem k nárůstu zodpovědnosti a povinností starostů se jako vhodná nabízí varianta, kdy by přímo volení starostové byli ze zákona pro výkon své funkce uvolněni. Další variantou je ponechání rozhodnutí o uvolněnosti starosty na zastupitelstvu obce. Samozřejmě by se starosta mohl sám uvolněnosti vzdát. Třetí variantou je situace, kdy by zastupitelstvo obce ještě v čase před volbami určilo, zda bude starosta obce v příštím funkčním období pro výkon své funkce uvolněn nebo nikoliv. Pokud bude pro výkon funkce uvolněn, pak pouze on bude moci změnit formu výkonu své funkce (MVČR, 2007).

5 Vlastní práce

Ve vlastní práci jsou zhodnocena prvotní data, která byla získána pomocí strukturovaného **rozhovoru** se starosty tří srovnatelných obcí za účelem získání subjektivního názoru starostů na jejich funkci. Dále jsou zde vyhodnocena data získaná anketním dotazováním občanů daných obcí. Tato **anketa** je zaměřena na definování úlohy a postavení starosty obce. Pomocí obsahové analýzy jsou zhodnocena také druhotná data, týkající se subjektů, které jsou dotčeny výzkumem, především pro získání podobností a odlišností jednotlivých subjektů.

Následná komparace získaných dat vede k definování problémových otázek a oblastí při výkonu funkce starosty obce.

Nástrojem sběru dat v této práci je **rozhovor a anketa**. **Rozhovor** (interview) patří společně s pozorováním k nejdůležitějším technikám sběru primárních dat v kvalitativním výzkumu (MVČR, 2007).

V této práci bude použit strukturovaný rozhovor se starosty vybraných tří obcí s cílem získat jasné a konkrétní odpovědi, které budou následně komparovány. Otázky budou formulovány písemně a odpovědi bude zapisovat tazatel přímo do formuláře. Rozhovory se starosty budou realizovány před distribucí anketních lístků občanům z důvodu, aby se předešlo případnému zkreslení odpovědí starostů, pokud by předem znali otázky z ankety určené občanům. Ankety pro občany se starostové mohou také zúčastnit. Otázky, které budou položeny starostům vybraných obcí, jsou uvedeny v příloze této práce.

Anketa je nástrojem kvantitativního výzkumu. Používá se především pro zjišťování názorů a informací od předem stanovených respondentů. V této práci jsou pomocí ankety zjišťovány názory občanů vybraných obcí a míra jejich povědomí o úloze, činnostech, odpovědnosti a postavení starosty obce. Anketní otázky jsou uvedeny v příloze této práce. Anketní lístky budou respondentům vloženy do poštovních schránek spolu s poučením a informací o důvodu zařazení respondentů do šetření. Sběrné boxy pro vyplněné dotazníky budou umístěny v budovách Obecních úřadů, na České poště a v prodejnách potravin v příslušných obcích. Anketa bude probíhat srpnu 2021 a bude trvat 10 dnů (Sociologický ústav AV ČR, 2020).

Otázky položené starostům vybraných tří obcí během rozhovoru budou uvedeny písemně ve formuláři. Odpovědi bude zapisovat tazatel přímo do formuláře. Získaná data od jednotlivých starostů budou podrobena vzájemné komparaci.

Vrácené anketní listky od občanů vybraných obcí budou vyhodnoceny nejprve souhrnně a následně budou vyhodnoceny případné zjištěné rozdíly v závislosti na kritériích (vek, pohlaví, vzdělání, místo bydliště).

Data získaná pomocí rozhovorů se starosty a data získaná anketou od občanů vybraných obcí budou vzájemně komparována.

Prezentace zjištěných dat bude uvedena v praktické části práce a získané výsledky budou uvedeny v závěru. Na základě provedeného výzkumu a jeho vyhodnocení dojde k navržení možných opatření.

5.1 Informace o subjektech výzkumu

Všechny tři vybrané obce se nachází ve Středočeském kraji, v okrese Mladá Boleslav a patří pod správní obvod ORP Mladá Boleslav. Region byl vybrán podle bydliště autorky výzkumu. Jednotlivé obce byly vybrány na základě subjektivního výběru autorky práce. Hlavním kritériem výběru bylo docílit maximální podobnosti obcí z různých hledisek, např. z hlediska geografického, ekonomického, sociálního a kulturního. Z obcí patřících pod ORP Mladá Boleslav byly vybrány obce Žerčice, Jabkenice a Ledce. Tyto tři obce vykazovaly největší podobnost podle zvolených kritérií.

5.1.1 Obec Žerčice

Obec Žerčice leží ve Středočeském kraji, 9 km od Mladé Boleslavi. K 1. 1. 2021 měla obec 412 obyvatel. Rozloha obce je 778 ha. Obec patří ke stavebnímu a matričnímu úřadu v Dobrovici. Z občanské vybavenosti je v obci pouze vodovod, prodejna potravin, restaurace a fotbalové a dětské hřiště. V obci není kanalizace, plynofikace, policie, pošta, škola ani zdravotnické zařízení.

5.1.2 Obec Jabkenice

Obec Jabkenice leží ve Středočeském kraji, 20 km od Mladé Boleslavi. K 1. 1. 2021 měla 451 obyvatel. Rozloha obce je 1184 ha. Příslušný stavební a matriční úřad je v Dobrovici. V obci je vybudován vodovod, kanalizace, je zde prodejna potravin, restaurace, pošta a fotbalové hřiště.

5.1.3 Obec Ledce

Obec Ledce se nachází ve Středočeském kraji, 15 km jihovýchodně od Mladé Boleslavi. Rozprostírá se na 865 ha. K 1. 1. 2021 měla obec 384 obyvatel. Stavení a matriční úřad je také v Dobrovici. V obci je vodovod, kanalizace, prodejna potravin, pošta a mateřská škola.

5.1.4 Odlišnosti mezi posuzovanými obcemi

Obsahovou analýzou byly určeny odlišnosti zkoumaných obcí, které by mohly ovlivnit postoje občanů k výzkumným otázkám. Získané informace byly čerpány z veřejně dostupných zdrojů, zejména z webových stránek Českého statistického úřadu a z webových stránek uvedených obcí. Zjištěné informace jsou uvedeny v tabulce č. 1

Tabulka 1 - Základní údaje o zkoumaných obcích

	Žerčice	Jabkenice	Ledce
Počet obyvatel celkem k 1. 1. 2021	412	451	384
z toho podíl žen v %	190	220	187
z toho podíl mužů v %	222	231	197
průměrný věk občanů k 1. 1. 2021	41,5	42	44,8
z toho průměrný věk žen	42,8	43,3	44,8
z toho průměrný věk mužů	40,3	40,8	44,8
rozloha obce v ha	778	1184	865
příjmy obce za rok 2020 v mil. Kč	7,9	9,8	9,7
rada obce	ne	ne	ne
uvolněný starosta	ne	ne	ano

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ k 1. 1. 2021 a webových stránek obcí

V tabulce jsou uvedeny hlavní odlišnosti tří vybraných obcí, které by mohly ovlivnit výsledek při komparaci získaných odpovědí. Počtem obyvatel a jeho věkovou strukturou jsou obce téměř totožné, obec Jabkenice má oproti ostatním dvěma obcím větší rozlohu. Obec Žerčice má oproti ostatním zkoumaným obcím o 2 miliony nižší rozpočet.

Ve všech třech obcích vykonávají starostové svoji funkci jako neuvolnění. I přes uvedené drobné rozdíly, lze obce považovat za velmi podobné a svým způsobem typické představitele nejmenších obcí.

5.2 Rozhovor se starosty vybraných obcí

Rozhovory se starosty obcí Žerčice, Jabkenice a Ledce byly realizovány v první polovině srpna 2021. Termín byl volen záměrně, neboť v tomto období zpravidla ještě starostové nejsou zatíženi přípravami rozpočtu a podle vyjádření samotných oslovených starostů jsou letní měsíce relativně klidným obdobím s ohledem na úkoly a povinnosti.

Všechny rozhovory proběhly v prostorách obecních úřadů jednotlivých obcí a se souhlasem všech tří starostů byly nahrávány. Následně byly převedeny do textové podoby. Přepisy rozhovorů s jednotlivými starosty jsou uvedeny v přílohách č. 2, 3 a 4.

5.2.1 Vyhodnocení rozhovorů se starosty vybraných obcí

Všechny rozhovory byly vedeny formou strukturovaného rozhovoru se starosty. Podkladem byl anketní lístek s uvedenými variantami odpovědí. U některých otázek byla ponechána možnost pro další vyjádření subjektivního názoru. Starostové často sami své odpovědi na některé otázky rozšiřovali a zdůvodňovali. Otázky v rozhovoru byly rozděleny do pěti dílčích okruhů.

Prvním okruhem byly otázky identifikační (otázky č. 1-5), které se týkaly pohlaví, věku, vzdělání, doby výkonu funkce starosty a povolání. Zjištěná data uvedená v tabulce č. 2 podávají základní informace o starostech jednotlivých obcí. Uvedené údaje mohou pomoci dokreslit případně vzniklé názorové rozdíly jednotlivých starostů.

Tabulka 2 - Základní informace o představitelích obcí

	Žerčice	Jabkenice	Ledce
Pohlaví	muž	muž	muž
Věk	41	43	67
Vzdělání	SOS s maturitou	SOS s maturitou	SOU, vyučen
Počet let ve funkci	3	3	15
Uvolněnost k výkonu funkce	neuvolněn	neuvolněn	neuvolněn

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve všech třech zkoumaných obcích je starostou muž, dva starostové (Žerčice, Jabkenice) jsou středního věku (41 a 43 let) a mají středoškolské odborné vzdělání s maturitou. Jeden ze starostů pracuje v oblasti informatiky, druhý je podnikatelem. Oba tyto starostové jsou ve své funkci od října 2018 (3 roky). Třetí starosta (Ledce) je ve starobním důchodu, je vyučen a ve funkci je 15 let. Všichni tři starostové vykonávají svou funkci jako neuvolnění.

Druhým okruhem byly otázky na téma uvolněnosti nebo neuvolněnosti starosty pro výkon funkce, **časové náročnosti a finančního ohodnocení** této funkce. K tomu byly určeny otázky č. 6-13.

V odpovědi na otázku č. 7, zda **je optimální, že v dané obci je funkce starosty neuvolněná**, se všichni starostové shodli na tom, že to optimální není. Starostové obcí Žerčice a Jabkenice se shodně domnívají, že situace je do budoucna neudržitelná. Jako důvod oba starostové uvádějí velké množství a stálý nárůst administrativy, kterou musí starostové řešit. Starosta obce Ledce uvedl, že je ve starobním důchodu, a proto má administrativu dostatek času, ale ani on nepovažuje situaci, kdy je starosta obce neuvolněný, za optimální a nedovede si představit, že by funkci vykonával souběžně se zaměstnáním.

Na otázku č. 8, zda **se starosta domnívá, že finanční odměna starosty odpovídá časové a odborné náročnosti funkce**, odpověděli všichni tři starostové, že neodpovídá. Starosta obce Jabkenice uvedl, že výše odměny je podhodnocená a že to souvisí s rozpočtem obce. Starosta obce Ledce toto potvrdil svojí odpovědí, že malé obce si nemohou dovolit starostu adekvátně zaplatit.

Další otázka (č. 9) směřovala na odpovídající **výši odměny pro neuvolněného starostu**. Odpovědi jednotlivých starostů jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Tabulka 3 - Odpovídající výše odměny neuvolněného starosty

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
výše odměny	30 000 Kč	35 000 Kč	25 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

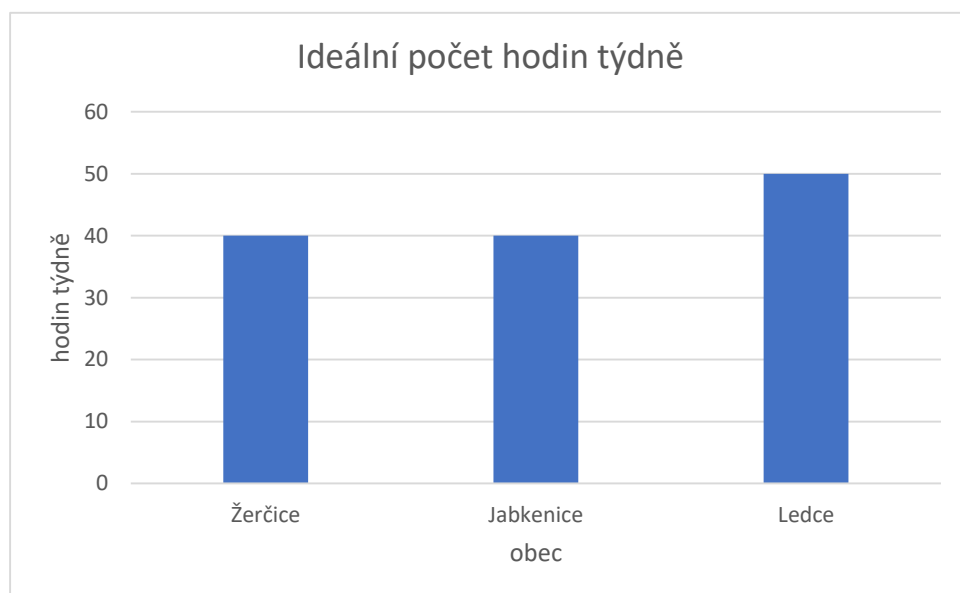
Starostové uvedli částku v rozmezí 25.000 až 35.000 Kč. Názorový rozdíl může spočívat ve věku a profesi starostů. Oba starostové mladšího věku považují na odpovídající odměnu starosty vyšší částku než starosta seniorského věku.

Další část otázek směřovala na časovou náročnost výkonu funkce starosty. Na otázku č. 10, **kolik hodin týdně věnují starostové výkonu své funkce**, odpověděli dva

respondenti (Žerčice, Jabkenice) že 31-40 hodin. Starosta obce Jabkenice uvedl, že pokud je nějaký akutní problém, pak tráví v úřadu i více než 40 hodin. Toto potvrdil i starosta obce Ledce, když uvedl, že on věnuje výkonu funkce starosty obce 41-50 hodin týdně, kdy některý den je v úřadě pouze 4 hodiny, při mimořádných událostech to může být ale i 10 hodin denně. Z výpovědí starostů plyne, že v úřadě tráví výkonem své funkce 30-50 hodin týdně, v závislosti na aktuálně řešených problémech. Dle slov samotných starostů může být každý týden jinak časově náročný a jen velmi těžko lze předem odhadovat, jaké neodkladné záležitosti bude nutné akutně řešit.

Počet hodin týdně, který by byl ideální pro výkon funkce starosty (otázka č. 11), tak jak odpověděli starostové, je znázorněn v grafu č. 1.

Graf 1 - Ideální počet hodin týdně

Zdroj: Vlastní zpracování

Starostové považují za ideální dobu pro výkon funkce starosty rozmezí 40-50 hodin týdně. Dva starostové (Žerčice, Jabkenice) považují za ideální dobu pro výkon funkce starosty 40 hodin týdně, jeden starosta (Ledce) považuje za ideální 50 hodin týdně. Z uvedeného zjištění vyplývá, že minimální časová náročnost výkonu funkce starosty v malé obci je 40-50 hodin. Při porovnání s týdenní pracovní dobou 40 hodin, stanovenou v ust. §79, odst. 1, zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je pak pochopitelné, že ani jeden ze starostů nepovažuje výkon funkce jako neuvolněné za optimální. Důvodem je stále narůstající administrativní zátěž starostů.

Na otázku č. 12, **kolik hodin týdně zabere starostům administrativa**, odpověděli všichni tři starostové, že zhruba 15-20 hodin. **Studium zákonů, metodik a doporučení** (otázka č. 13) jim shodně zabere asi 2-5 hodin týdně, jak je uvedeno v tabulce č. 4 a č. 5

Tabulka 4 - Počet hodin administrativy týdně

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
počet hodin týdně	15-20	15-20	15-20

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 5 - Počet hodin studia zákonů, metodik a doporučení týdně

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
počet hodin týdně	2-5	2-5	2-5

Zdroj: Vlastní zpracování

Studium zákonů a metodik v rozsahu 2-5 hodin týdně se týká především těch oblastí práva, které jsou pro obec aktuální s ohledem na řešené problémy a aktuální projekty. Na soustavné studium starostům nezbyvá příliš času. Všichni tři starostové následně v odpovědi na další otázku uvedli, že vyhledávají právní pomoc.

Třetí okruh otázek (otázky číslo 14-18) byl zaměřen na **vlastní hodnocení znalostí, úloh, pravomocí a povinností** starosty.

Na otázku č. 14, **zda starostové považují své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné**, odpověděli všichni tři starostové shodně. Uvádějí, že znalosti zákonů považují spíše za dostatečné, v některých oblastech jsou si svými znalostmi jistí, jindy raději vyhledají právní pomoc. Občas využívají právní pomoci dva starostové (Žerčice, Jabkenice), jeden starosta (Ledce) využívá právní pomoci pravidelně.

V další otázce (č. 15) měli starostové uvést, **na kolik procent hodnotí své znalosti legislativy k dotčené problematice**. Výsledky uvádí tabulka č. 6. Dva starostové (Žerčice, Ledce) uvedli, že na 50 %, jeden starosta (Jabkenice) uvedl, že toto nedokáže posoudit.

Tabulka 6 - Znalost legislativy (odhad starostů)

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
odhad	50 %	nedokáže posoudit	50 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Názor starostů na dostatečnost pravomocí znázorňuje tabulka č. 7. **Pravomoci starostů** (otázka č. 16) **považuje za dostatečné** pouze jeden ze tří dotazovaných starostů (Jabkenice). Zbývající dva starostové (Žerčice, Ledce) považují své pravomoci

za nedostatečné. Z následné diskuse se starosty vyplynulo, že by uvítali rozšíření pravomocí především v oblasti veřejného pořádku.

Tabulka 7 - Dostatečnost pravomocí starostů

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
dostatečné pravomoci	ne	ano	ne

Zdroj: Vlastní zpracování

V odpovědi na otázku č. 17 měli starostové uvést, **kteřá z úloh starosty je podle jejich názoru nejdůležitější**. Starosta obce Žerčice a Jabkenice shodně uvedli, že nejdůležitější úlohou jsou investice, starosta obce Jabkenice ještě uvedl výstavbu a dotace, starosta obce Žerčice uvedl také komunikaci s občany a tvorbu rozpočtu. Starosta obce Ledce odpověděl, že všechny úlohy starosty jsou stejně důležité.

Na otázku č. 18, zda starostové mají **obavy z odpovědnosti, kterou nesou z výkonu své funkce**, odpověděli dva starostové (Jabkenice, Ledce), že obavy nemají, jeden starosta (Žerčice) odpověděl, že obavy má. Odpovědi jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Tabulka 8 - Obavy z odpovědnosti

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
obavy	ano	ne	ne

Zdroj: Vlastní zpracování

Obavy z výkonu funkce souvisí s nepřiměřenou administrativní zátěží a velkou odpovědností. Jak uvedl starosta obce Žerčice: „Jsem zodpovědný úplně za všechno.“

Čtvrtý okruh otázek (otázka č. 19 a 20) se zaměřil na názor na **přímou volbu starostů** (otázka č. 19). Všichni tři starostové odpověděli, že přímou volbu by neuvítali. V doplňující otázce č. 20 bylo úkolem starostů popsat **nevýhody, které spatřují v přímé volbě starostů**. Starosta obce Žerčice uvedl, že nevýhodu vidí především v tom, že by starosta nemusel mít oporu v ostatních členech zastupitelstva a jen těžko by pak mohl prosazovat své plány. Reálně by se nemuselo v zastupitelstvu odhlasovat vůbec nic. Ve stejném duchu se vyjádřil i starosta obce Jabkenice, který vidí největší nevýhodu právě v situaci, kdy by starosta neměl oporu v zastupitelstvu. Starosta obce Ledce se s názory obou mladších starostů ztotožňuje, problém vidí v tom, že by starosta nemusel v zastupitelstvu nalézt spolupracovníky. Ve své odpovědi zmínil i na problematiku přímé odvolatelnosti starostů, kdy by při takovém způsobu odvolávání starostů, nemusel starosta dostat dostatečný čas pro realizaci svých plánů a mohlo

by to vést ke stagnaci obce. Dále se domnívá, že současný způsob volby a odvolávání zastupitelů je dostatečný a není třeba ho měnit. Změna ve smyslu přímé volby a odvolatelnosti politiků by se mohla v malých obcích stát nástrojem rozkladu fungujících obcí.

Odpovědi starostů malých obcí na tuto otázku jasně potvrdily, že většina starostů malých obcí se zavedením přímé volby starosty nesouhlasí. Tento názor koresponduje s názorem Svazu měst a obcí ČR, který má rovněž k přímé volbě starostů negativní postoj. V průzkumu provedeném Svazem měst s obcí ČR v roce 2011 se 63 % respondentů vyslovilo proti přímé volbě starostů. Problematika přímé volby starostů je komplexní a souvisí nejen se způsobem volby a případným odvoláním starosty, ale především s jeho kompetencemi a postavením vůči ostatním orgánům obce. Starostové malých obcí se obávají stagnace až rozkladu dosud funkčních obcí z důvodu možné nepodpory přímo zvoleného starosty zastupitelstvem.

Pátý okruh otázek byl zaměřen na **omezení v osobním životě**, která výkon funkce starosty přináší a na **spolupráci starostů s ostatními obcemi, se členy zastupitelstva a s občany**. Na otázku č. 21, zda starosty **omezuje výkon funkce v osobním životě**, odpověděli všichni tři respondenti, že ano. Dva ze starostů (Žerčice, Jabkenice) uvedli jako důvody zejména časovou náročnost výkonu funkce a kritiku občanů. Starosta obce Jabkenice uvádí, že je pod neustálým drobnohledem občanů a stává se i terčem jejich špatné nálady. Starosta obce Ledce uvedl, že kvůli výkonu funkce starosty musí často měnit své plány v závislosti na aktuálních problémech v obci. Zároveň však dodává, že to k této funkci patří, starostou je člověk 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Na otázku č. 22, zda starostové **spolupracují s ostatními obcemi**, odpověděli všichni tři starostové kladně. V případě starosty obce Žerčice a starosty obce Jabkenice se ale jedná spíše o konzultace problémů a vzájemné rady. Starosta obce Ledce uvedl, že s ostatními obcemi spolupracuje, ale pouze občas, v konkrétních záležitostech. Odpovědi jsou uvedeny v tabulce č. 9.

Tabulka 9 - Spolupráce s ostatními obcemi

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
ano/ne	ano	ano	ano
způsob spolupráce	konzultace problémů, vzájemné rady	konzultace problémů, vzájemné rady	občas, v konkrétních záležitostech

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud se jedná o **spolupráci starostů se zastupiteli obce** (otázka č. 23), pak dva starostové (Žerčice, Ledce) uvedli, že úkoly ostatním členům zastupitelstva obce sice dávají, ale spíše výjimečně. Starosta obce Jabkenice, dle své odpovědi, úkoluje zastupitele obce pravidelně. Dále uvádí, že členové v jejich zastupitelstvu mají úkoly vždy rozdělené podle toho, co jim je blízké, čemu nejvíce rozumí.

Tabulka 10 - Spolupráce se zastupiteli

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
úkolování zastupitelů	spíše výjimečně	pravidelně	spíše výjimečně

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku č. 24, jak **starostové komunikují s občany**, odpověděli dva starostové (Jabkenice, Ledce), že s občany komunikují pouze tehdy, plyne-li jim tato povinnost ze zákona, za účelem řešení problematiky související s výkonem funkce. Starosta obce Žerčice uvedl, že s občany komunikuje pravidelně a neformálně také při sousedských setkáních. Všichni starostové využívají kromě ústní komunikace při veřejných akcích také telefon, e-mail nebo příspěvky na sociálních sítích.

Tabulka 11 - Komunikace s občany

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
způsob komunikace	neformálně při sousedských setkáních	pouze plyne-li povinnost ze zákona	pouze plyne-li povinnost ze zákona

Zdroj: Vlastní zpracování

Poslední položená otázka (č. 25) se týkala **účasti občanů na zasedáních Zastupitelstva obce**. Zde všichni tři respondenti uvedli, že zasedání Zastupitelstva obce se účastní do 10 % občanů.

Tabulka 12 - Účast na zasedání ZO

obec	Žerčice	Jabkenice	Ledce
účast	do 10 %	do 10 %	do 10 %

Zdroj: Vlastní zpracování

5.3 Anketa s občany

Anketa s občany zkoumaných tří obcí proběhla v období od 6 do 15. srpna 2021. Anketa byla realizována až po rozhovorech se starosty jednotlivých obcí, tak aby odpovědi starostů nemohly být ovlivněny předpokládanou diskusí mezi občany

na otázky položené v anketě. Distribuce anketních lístků byla provedena vložením do poštovních schránek, v počtu 3 anketní lístky do každého čísla popisného. Pro účast v anketě byla stanovena spodní věková hranice 18 let, neboť tento věk je v České republice věkovou hranicí, kdy občané získávají volební právo. Termín pro vyplnění ankety byl autorkou práce stanoven na 10 dnů. Tato doba se jeví jako dostatečná, tak aby se k anketě mohl vyjádřit každý, kdo měl zájem. Sběrná místa pro vyplněné anketní lístky byla určena ve všech třech obcích v místních prodejnách potravin, v kanceláři Obecního úřadu a v obci Ledce a Jabkenice navíc ještě v prostorách České pošty. Na uvedených místech byly se souhlasem vedoucích místních potravin, starostů obcí a pracovníků České pošty umístěny sběrné boxy.

Zvláštní skutečností je fakt, že do sběrných boxů uložených na obecních úřadech byly odevzdány pouze 4 vyplněné anketní lístky, všechny v obci Jabkenice. Tato skutečnost může souviset s dostupností kanceláře obecního úřadu, kdy občané museli přijít v úředních hodinách. Dle vyjádření starosty obce Žerčice je možná i obava některých občanů ze zneužití informací uvedených v anketním lístku.

5.3.1 Vyhodnocení ankety s občany zkoumaných obcí

Anketní otázky byly rozděleny do čtyř částí. Některé otázky měly charakter pouze informativní, jiné výzkumný. První blok (otázka č. 1 a č. 2) tvořily otázky informativní. Druhý blok otázek (otázky č. 3-7) byl zaměřen na zjištění zájmu občanů o dění v obci. Třetí část otázek (otázka č. 8-13) směřovala k zjištění povědomí občanů o výkonu funkce starosty z hlediska časové náročnosti, o jeho postavení a odpovědnosti. Poslední blok otázek (otázka č. 14-21) měl za cíl zjistit, které činnosti považují občané za úlohu starosty obce.

Dle vyjádření starostů, kteří měli možnost s občany o anketě diskutovat, se velká část občanů obávala zneužití svých odpovědí, a proto se někteří občané rozhodli ankety nezúčastnit. Všem občanům bylo při distribuci ankety zároveň rozdáno i poučení s informacemi k čemu anketa slouží, jakým způsobem anketní lístek vyplnit a bylo zdůrazněno, že vyhodnocení odpovědí je zcela anonymní. Autorka práce se domnívá, že nízká účast v anketě je způsobena jednak zmiňovanými obavami ze zneužití údajů uvedených v odpovědích, ale z velké míry také nezájmem občanů o dění v obci.

Struktura výzkumného vzorku

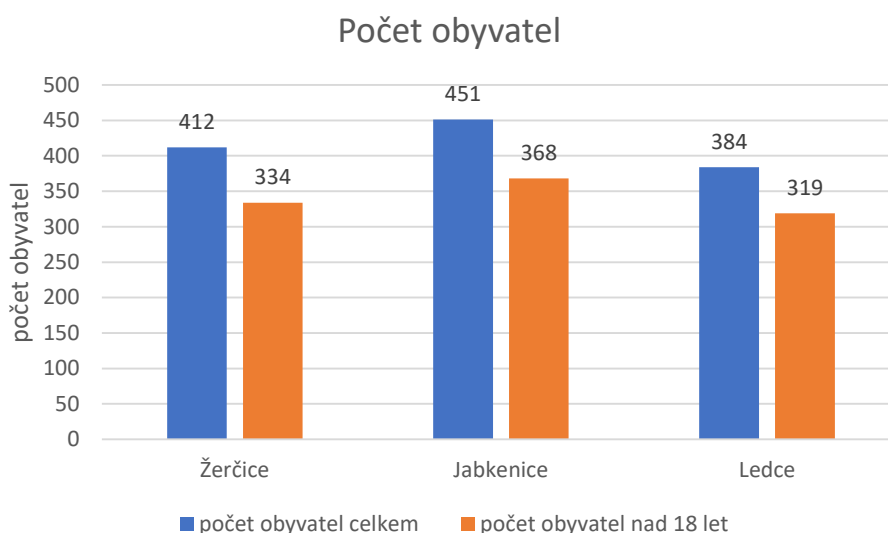
Anketa byla určena pro občany od 18 let. Počet občanů nad 18 let v obcích dotčených výzkumem je uveden v tabulce č. 13 a v grafu č. 2.

Tabulka 13 - Počet obyvatel k 1. 1. 2021

obec	počet obyvatel celkem	počet obyvatel nad 18 let
Žerčice	412	334
Jabkenice	451	368
Ledce	384	319

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ k 1. 1. 2021

Graf 2 - Počet obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování

Ankety se v obci Žerčice zúčastnilo celkem 57 respondentů, v obci Jabkenice 86 a v obci Ledce 42.

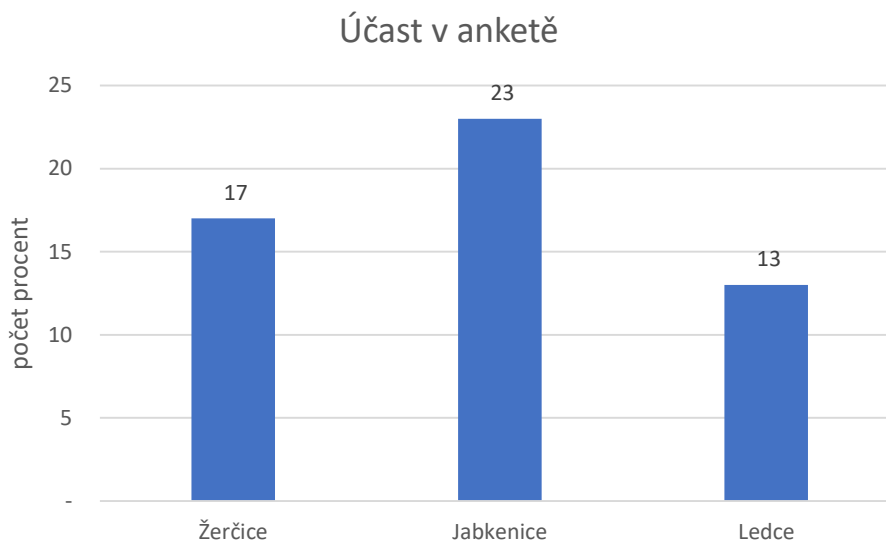
Procentuální účast v anketě je uvedena v tabulce č. 14 a v grafu č. 3. Nejvíce respondentů se zúčastnilo ankety v obci Jabkenice (23 %), dále pak v obci Žerčice to bylo 17 % a v obci Ledce pouze 13 %.

Tabulka 14 - Účast v anketě

obec	počet obyvatel nad 18 let	počet zúčastněných	% zúčastněných
Žerčice	334	57	17
Jabkenice	368	86	23
Ledce	319	42	13

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3 - Účast v anketě

Zdroj: Vlastní zpracování

První a druhá otázka se týkaly identifikace respondentů. Respondenti byli dotazováni na svůj věk a pohlaví.

V obci Žerčice se ankety zúčastnilo 32 (56 %) mužů a 25 žen (44 %). Respondenti byli rozděleni do 5 kategorií podle věku následovně: 18–30 let, 31 - 40 let, 41 - 50 let, 51 - 60 let a 61 a více let. Nejvíce respondentů (25 %) odpovědělo v kategorii 18-30 let, v kategorii 31 - 40 let to bylo 21 %, stejně jako 51 - 60 let. V kategorii 41-50 let se ankety zúčastnilo 19 % respondentů. Nejmenší část respondentů tvořila věková skupina 61 a více let (14 %). Výsledky jsou zobrazeny v tabulce č. 15.

Tabulka 15 - Struktura výzkumného vzorku v obci Žerčice

věk	celkem	% celkem	muži	% mužů z celkového počtu	ženy	% žen z celkového počtu
18 - 30	14	25 %	6	11 %	8	14 %
31 - 40	12	21 %	5	9 %	7	12 %
41 - 50	11	19 %	9	16 %	2	4 %
51 - 60	12	21 %	8	14 %	4	7 %
61 +	8	14 %	4	7 %	4	7 %
celkem	57	100 %	32	56 %	25	44 %

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Jabkenice se ankety zúčastnilo celkem 86 respondentů z celkového počtu 368 občanů starších 18 let. Celkem se zúčastnilo 42 mužů (49 %) a 44 žen (51 %). Respondenti byli rozděleny do věkových kategorií stejně jako v obci Žerčice. Nejvíce

respondentů (14) odpovědělo ve věkové kategorii 41-50 let, (31 % dotazovaných). Z toho bylo 14 mužů a 13 žen. Nejméně respondentů odpovědělo ve věkové kategorii 61 a více let (pouze 8, z toho 3 muži a 5 žen). Struktura respondentů v obci Jabkenice je uvedena v tabulce č. 16.

Tabulka 16 - Struktura výzkumného vzorku v obci Jabkenice

věk	celkem	% celkem	muži	% mužů z celkového počtu	ženy	% žen z celkového počtu
18 - 30	20	23 %	10	12 %	10	12 %
31 - 40	21	24 %	12	14 %	9	10 %
41 - 50	27	31 %	14	16 %	13	15 %
51 - 60	10	12 %	3	3 %	7	8 %
61 +	8	9 %	3	3 %	5	6 %
celkem	86	100 %	42	49 %	44	51 %

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Ledce se ankety zúčastnilo pouze 42 občanů z možných 319 (nad 18 let). Stejně jako v obci Žerčice a Jabkenice bylo nejvíce respondentů (20) ve věkové kategorii 41-50 let (48 %), z toho bylo 11 mužů a 9 žen. I v této obci bylo nejméně respondentů v kategorii 61 a více let, kde se ankety zúčastnili pouze 2 občané (1 muž a 1 žena). Složení vzorku v obci Ledce zachycuje tabulka č. 17.

Tabulka 17 - Struktura výzkumného vzorku v obci Ledce

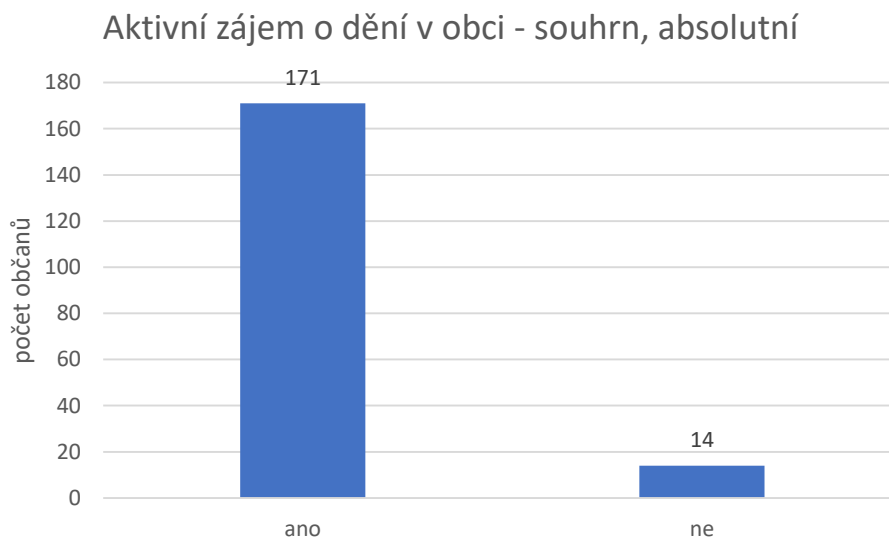
věk	celkem	% celkem	muži	% mužů z celkového počtu	ženy	% žen z celkového počtu
18 - 30	6	14 %	3	7 %	3	7 %
31 - 40	10	24 %	4	10 %	6	14 %
41 - 50	20	48 %	11	26 %	9	21 %
51 - 60	4	10 %	1	2 %	3	7 %
61 +	2	5 %	1	2 %	1	2 %
celkem	42	100 %	20	48 %	22	52 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku č. 3 – Zajímáte se aktivně o dění ve Vaší obci a o činnost obce a obecního úřadu, odpovědělo všech 185 respondentů (ze všech tří obcí), které se ankety zúčastnili.

Z celkového počtu 185 respondentů se aktivně o dění v obci zajímá 171 občanů (92 %), nezajímá se 14 (8 %). Zájem o dění ve všech třech zkoumaných obcích souhrnně zobrazuje graf č. 4 a 5.

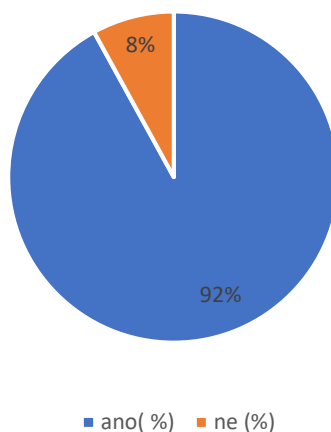
Graf 4 - Aktivní zájem o dění v obci – souhrn, absolutní

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5 - Aktivní zájem o dění v obci – souhrn, relativní

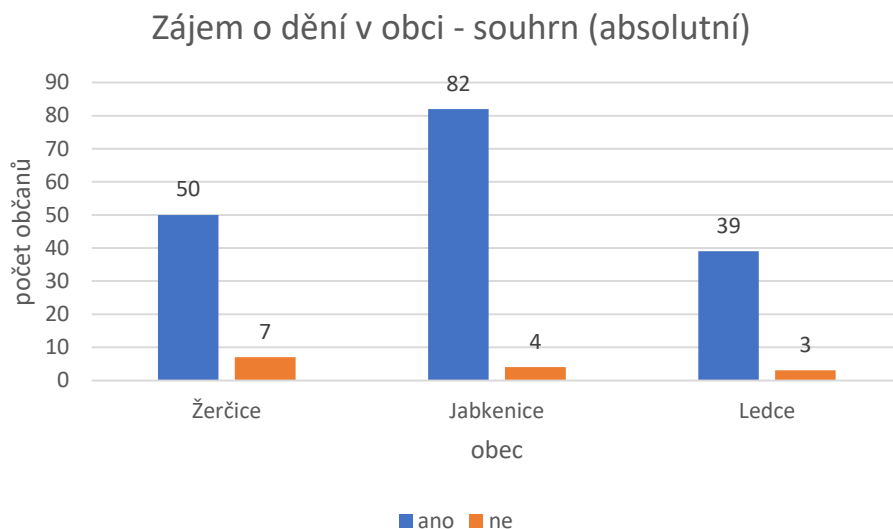
Aktivní zájem o dění v obci - souhrn, relativní

Zdroj: Vlastní zpracování

Počet kladných a záporných odpovědí respondentů v jednotlivých obcích je znázorněn v grafu č. 6 a 7. V obci Žerčice se o dění v obci zajímá 50 občanů, nezajímá se 7. V obci Jabkenice se zajímá 82 občanů, nezajímají se 4 a v obci Ledce se zajímá o život v obci 39 občanů, nezajímají se 3. Počty se týkají občanů, kteří se zúčastnili ankety.

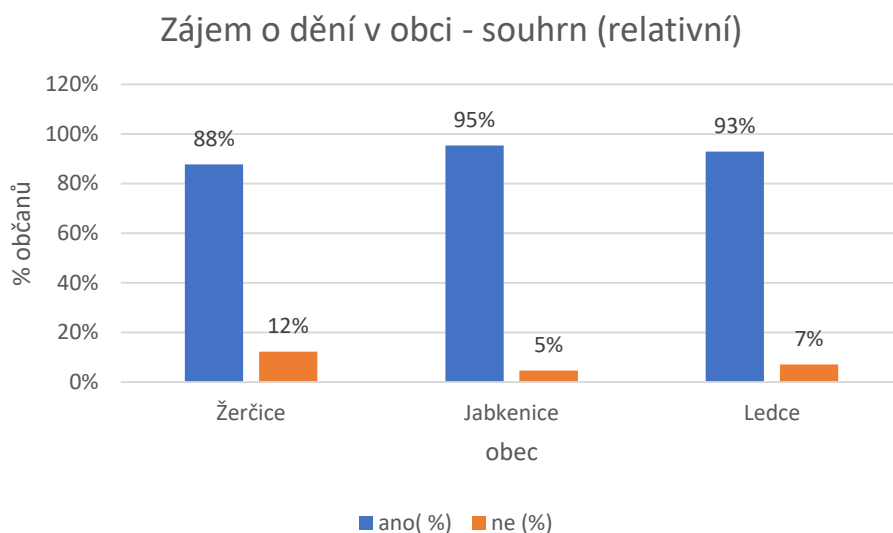
Graf 6 - Zájem o dění v obcích souhrnně (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Relativní počty občanů, kteří se zajímají, resp. nezajímají o dění v obci jsou vyjádřeny v grafu č. 7. Nejvyšší procento občanů, kteří se o dění v obci zajímají, bylo v obci Jabkenice (95 %), následovala obec Ledce (93 %) a Žerčice (88 %).

Graf 7 - Zájem o dění v obcích souhrnně (relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

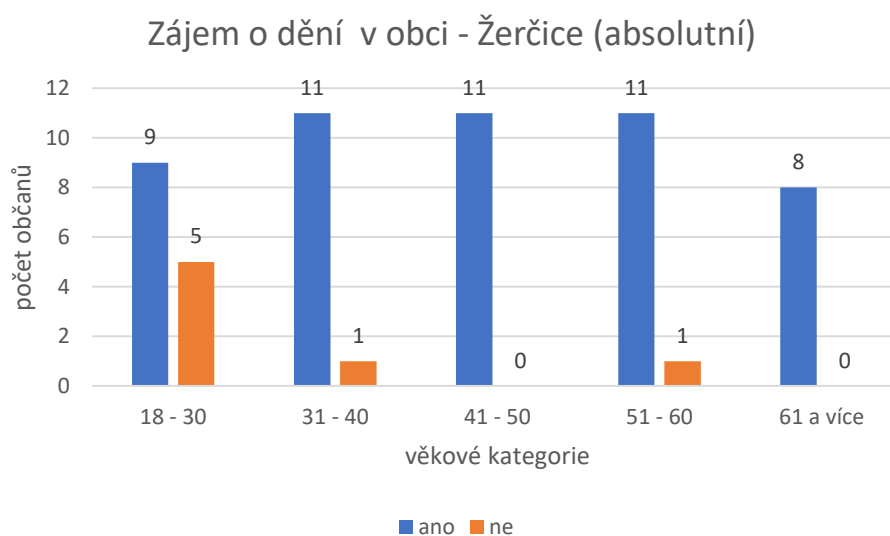
V obci Žerčice odpovědělo kladně 50 z 57 respondentů (88 %), záporně se vyjádřilo 7 z 57 respondentů (12 %). V obci Jabkenice se aktivně o dění v obci zajímá

82 občanů z 86 (95 %), nezajímají se 4 občané (5 %). V obci Ledce se aktivně o dění v obci zajímá 39 občanů ze 42, kteří se zúčastnili ankety (93 %). O dění se aktivně nezajímají 3 občané ze 42 (7 %).

Vysoké procento občanů, kteří se o dění v obci je způsobeno především tím, že ankety se zúčastnili občané, kteří se o život v obci zajímají, sledují místní dění a s obcí aktivně spolupracují.

Výsledky v obci Žerčice, rozdělené podle věkových kategorií jsou uvedeny v grafu č. 8. Největší zájem o dění v obci mají občané ve věkových kategoriích 31-40, 41-50 a 51-60 let (shodně 11 občanů), následuje věková kategorie 18-30 let (9 občanů) a ve věkové kategorii 61 a více let se o dění v obci aktivně zajímá pouze 8 občanů. Nejvíce občanů, kteří se o dění v obci nezajímá je ve věkové kategorii 18-30 let (5 občanů), nejméně ve věkové kategorii 41-50 a 61 a více let (0 občanů).

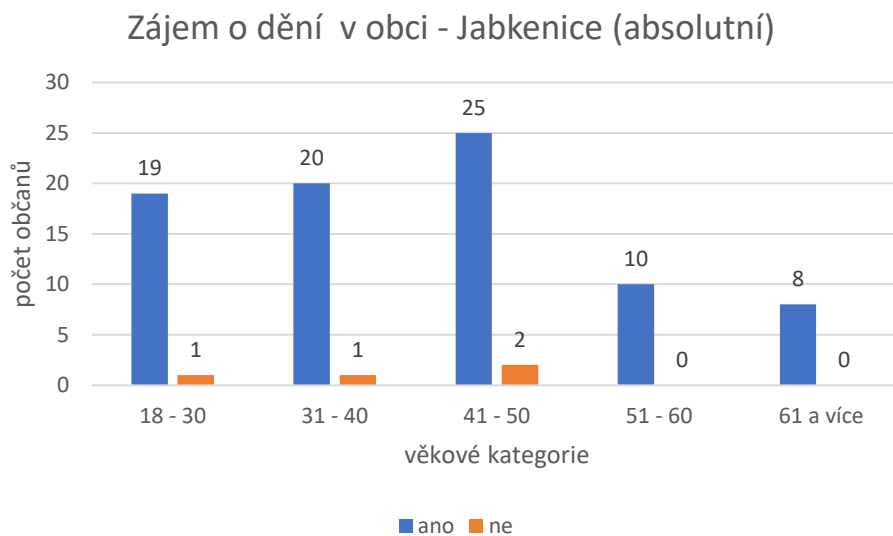
Graf 8 - Zájem o dění v obci – Žerčice (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky v obci Jabkenice, rozdělené podle věkových kategorií jsou uvedeny v grafu č. 9. V této obci se o dění v obci zajímá nejvíce občanů ve věkové kategorii 41-50 let (25 občanů), následuje věková kategorie 31-40 let (20 občanů). Nejméně se o dění v obci zajímají občané ve věkové kategorii 61 a více let (pouze 8).

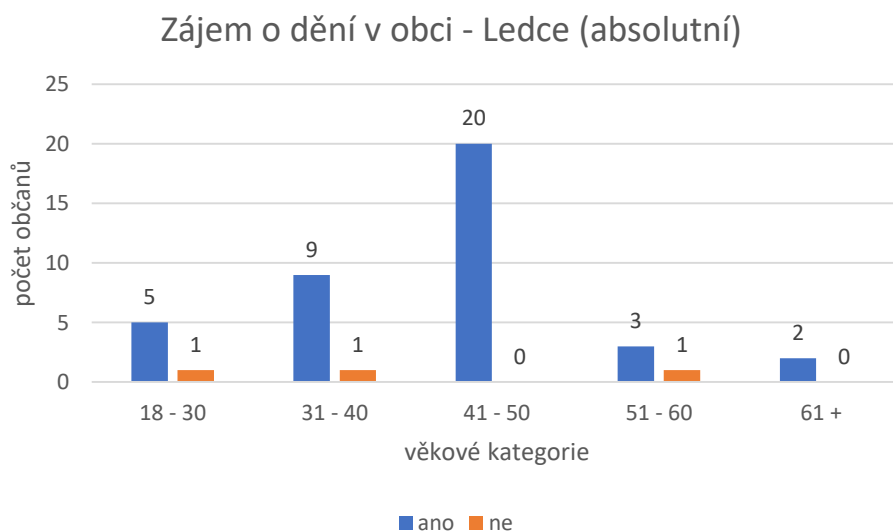
Graf 9 - Zájem o dění v obci – Jabkenice (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky v obci Ledce, rozdělené podle věkových kategorií jsou uvedeny v grafu č. 10. Nejvíce se o dění zajímají občané ve věkové kategorii 41-50 let (20 občanů), ve věkové kategorii 31-40 let je to 9 občanů, následuje kategorií 18-30 let (5 občanů) a potom 3 občané v kategorii 51-60 let a 2 občané ve věkové kategorii 61 a více let.

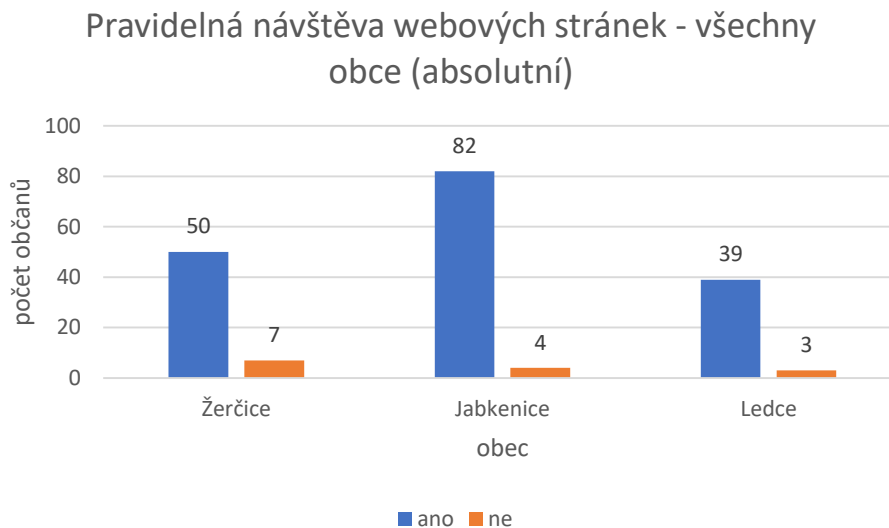
Graf 10 - Zájem o dění v obci – Ledce

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku č. 4 – Navštěvujete pravidelně webové stránky obce, odpovědělo celkem všech 185 respondentů ze všech tří obcí. Výsledky za všechny tři obce v souhrnu ukazuje graf č. 11.

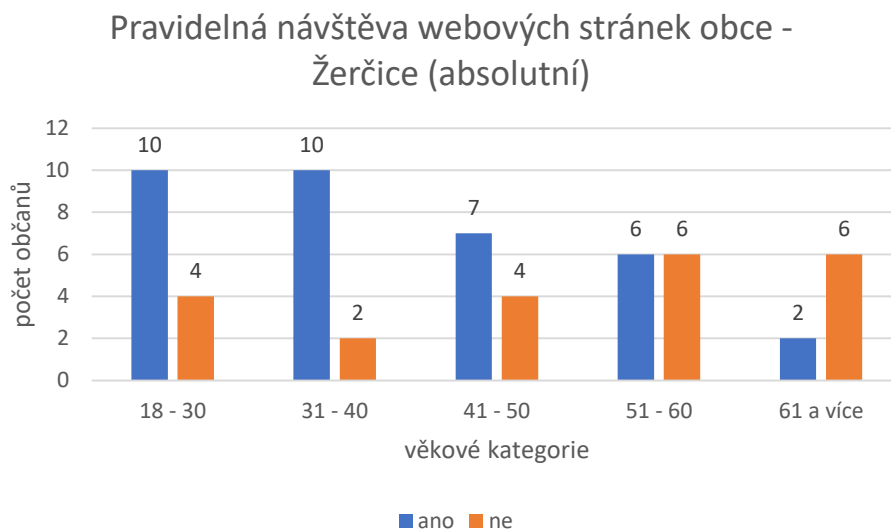
Graf 11 - Pravidelná návštěva webových stránek – všechny obce (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze 185 respondentů navštěvuje pravidelně webové stránky své obce 50 občanů obce Žerčice, 82 občanů obce Jabkenice a 39 občanů obce Ledce. Webové stránky pravidelně nenavštěvuje 7 občanů obce Žerčice, 4 občané obce Jabkenice a 3 občané obce Ledce. Uvedené počty se týkají respondentů, kteří se zúčastnili ankety.

Graf 12 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Žerčice (absolutní)

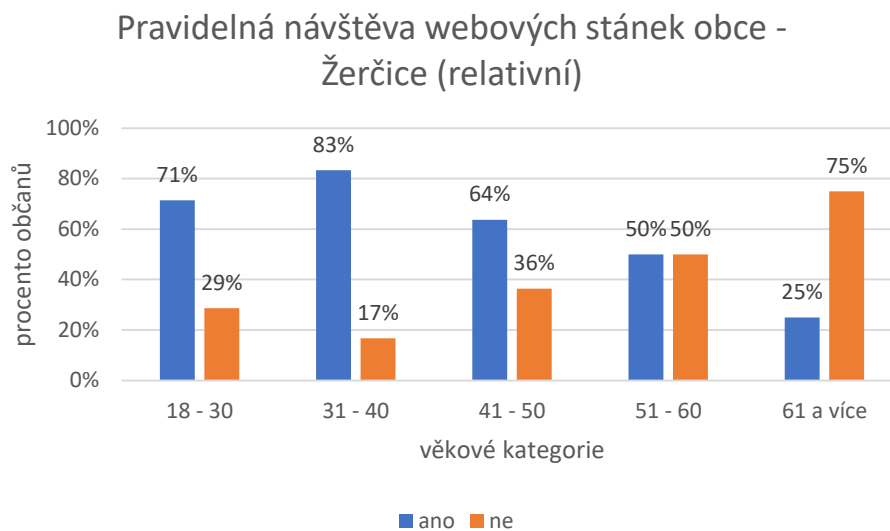

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Žerčice navštěvuje pravidelně webové stránky obce 10 občanů v kategorii 18-30 let, stejně tak 10 občanů v kategorii 31-40 let, v kategorii 41-50 let je to 7 občanů a v kategoriích 51-60 let a 61 a více let je to shodně 6 občanů. Webové stránky obce nenavštěvuje pravidelně 6 občanů v kategoriích 51-60 let a 61 a více let, v kategorii 18-30 let a 41+50 let jsou to 4 občané v každé z uvedených kategorií a 2 občané v kategorii 31-40 let.

Relativní počty občanů, kteří pravidelně navštěvují, resp. nenavštěvují webové stránky obce Žerčice, jsou uvedeny v grafu č. 13. Nejvyšší procento občanů, kteří webové stránky navštěvují pravidelně je ve věkové kategorii 31-40 let (83 %), nejméně jich je ve věkové kategorii 61 a více let (25 %).

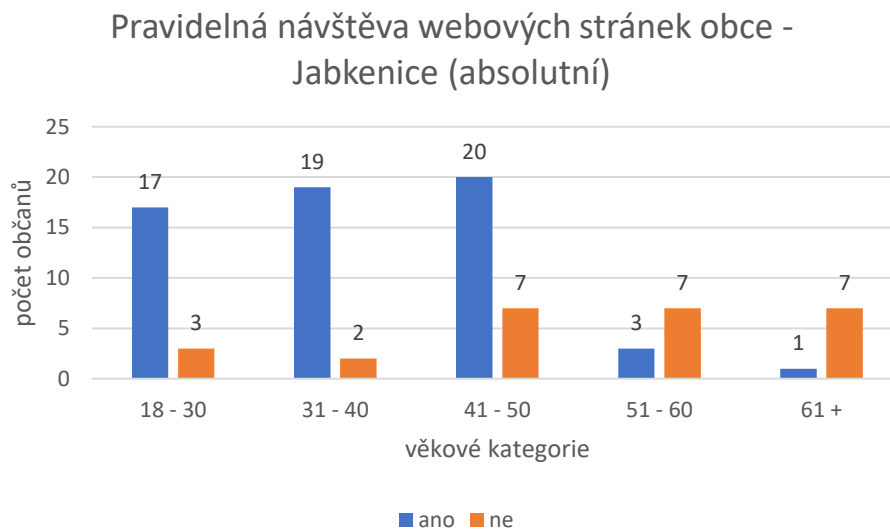
Graf 13 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Žerčice (relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Počet pravidelných návštěvníků webových stránek obce Jabkenice je znázorněn v grafu č. 14 (v absolutních hodnotách) a v grafu č. 15 (v relativních hodnotách).

Graf 14 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Jabkenice (absolutní)

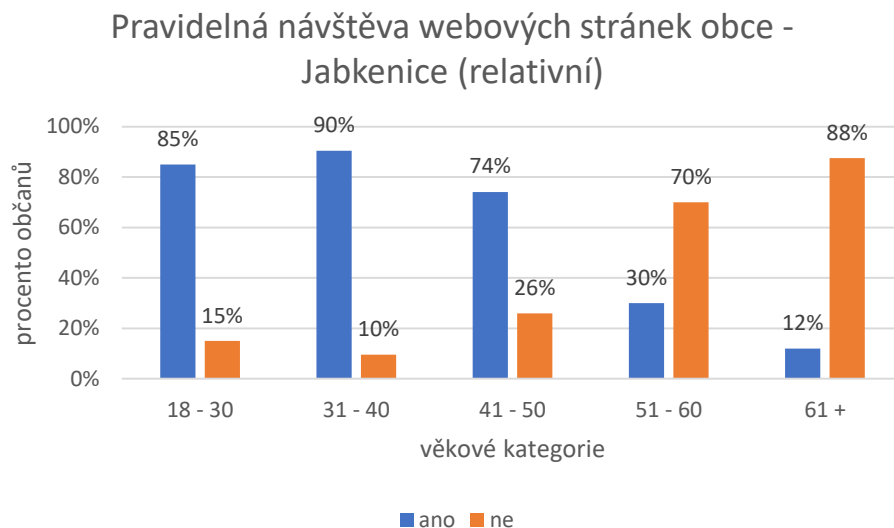

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve věkové kategorii 41-50 let navštěvuje pravidelně webové stránky své obce 20 občanů v kategorii 41-50 let, což je 74 % občanů z uvedené kategorie. V kategorii 31-40 let navštěvuje pravidelně webové stránky obce Jabkenice 19 občanů (90 % v dané

kategorii). V kategorii 18-30 let je to 17 občanů (85 %) a v kategorii 51-60 jsou to 3 občané a 60 a více let 1 občan.

Graf 15 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Jabkenice (relativní)

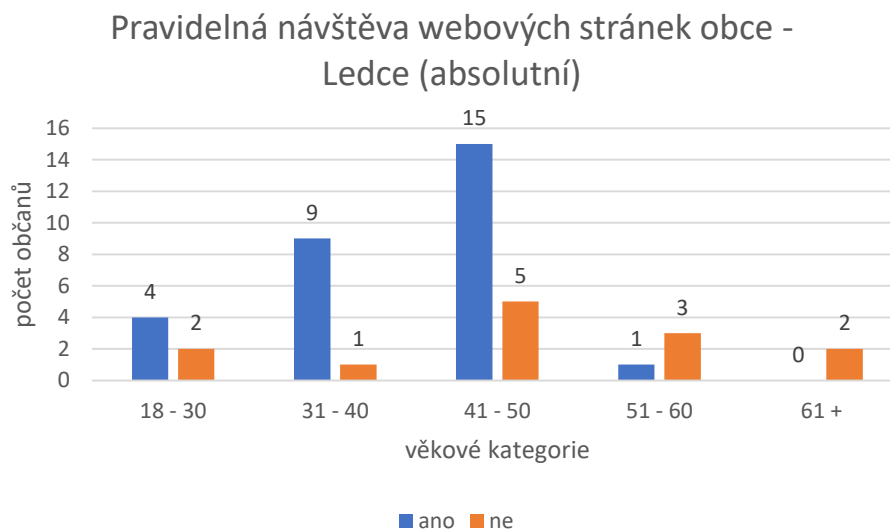

Zdroj: Vlastní zpracování

Uvedené procentní vyjádření se týká jednotlivých věkových kategorií.

V obci Ledce navštěvuje pravidelně webové stránky své obce 15 občanů ve věkové kategorii 41-50 let, 9 občanů v kategorii 31-40 let, 4 občané v kategorii 18-30 let a 1 občan v kategorii 51-60 let. Absolutní počty jsou znázorněny v grafu č. 16.

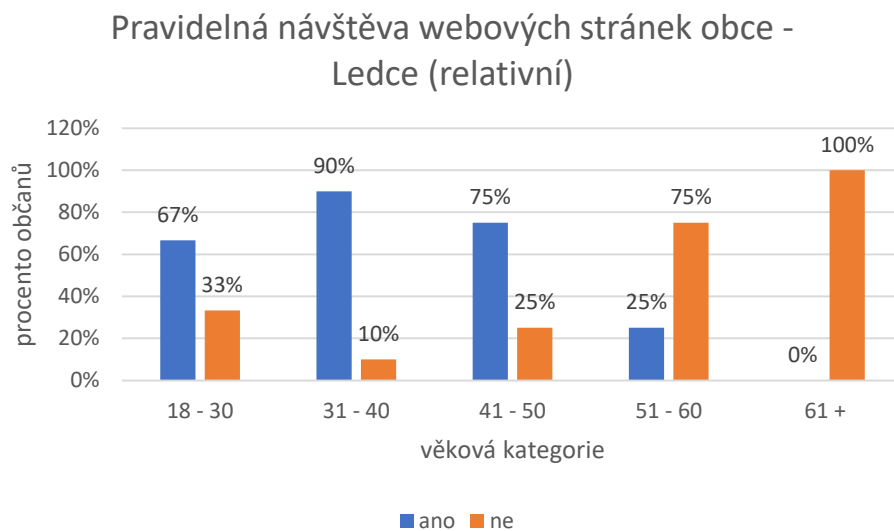
Graf 16 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Ledce (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejvíce občanů nenavštěvuje pravidelně webové stránky obce Ledce ve věkové kategorii 61 a více let (100 %), následuje věková kategorii 18-30 let (33 %). Shodně (25 %) občanů nenavštěvuje webové stránky v kategorii 41-50 a 51-60 let. Ve věkové kategorii 31-40 let nenavštěvuje pravidelně webové stránky své obce Ledce pouze 10 % občanů. Relativní počty vztahované k jednotlivých věkovým kategoriím jsou uvedeny v grafu č. 17.

Graf 17 - Pravidelná návštěva webových stránek obce – Ledce (relativní)

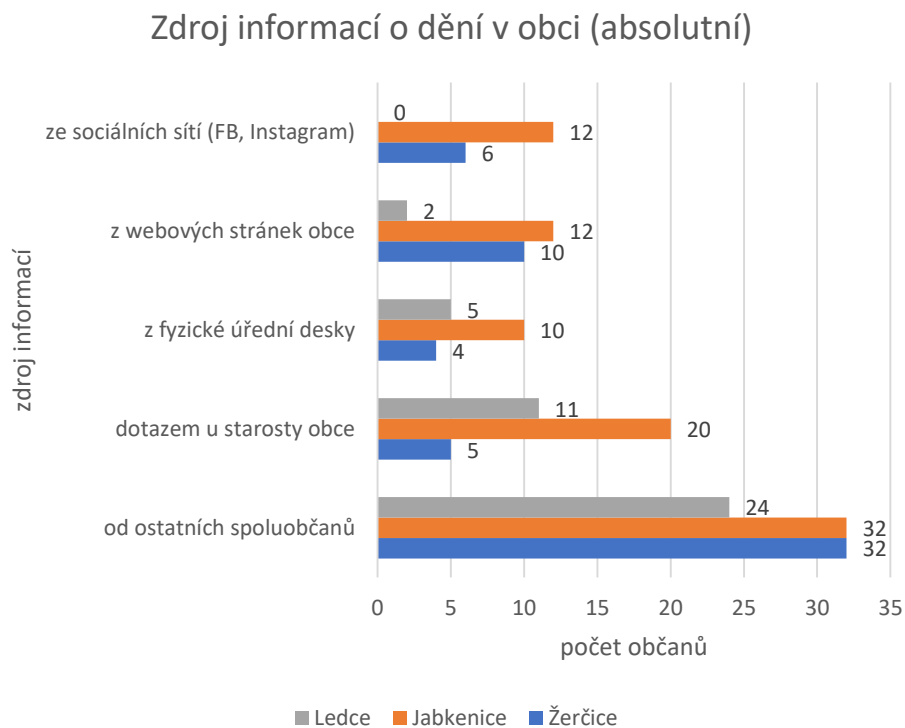
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5 měla za cíl zjistit, jakým způsobem získávají občané **informace o dění ve své obci**.

Odpovědi respondentů v absolutním vyjádření jsou uvedeny v grafu č. 18.

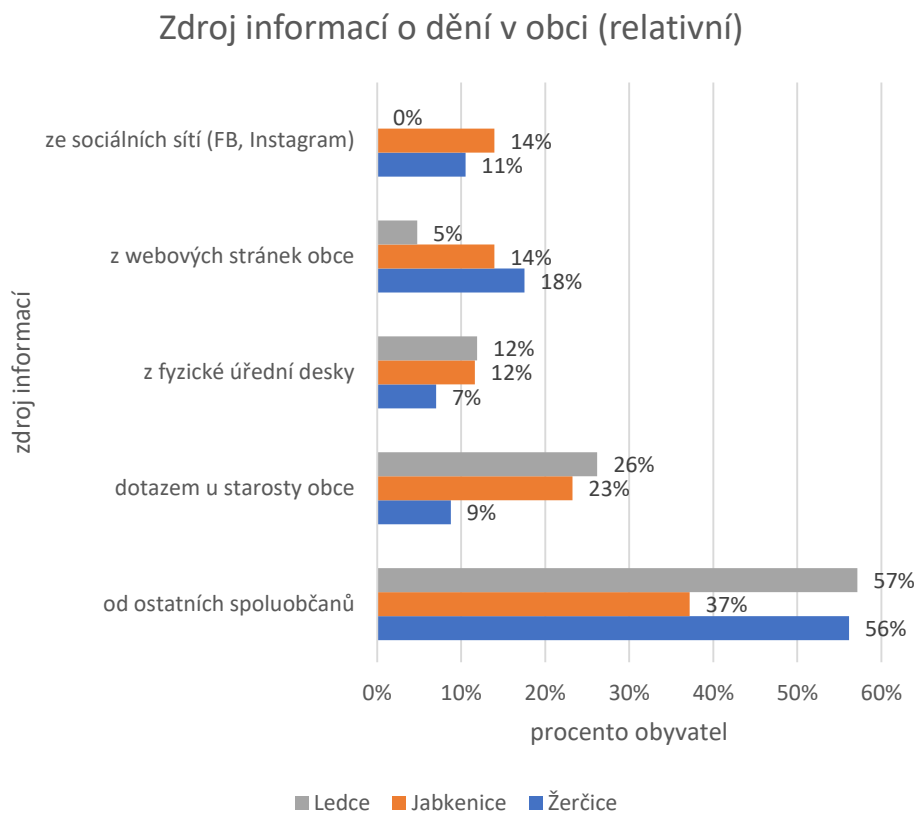
Graf č. 19 zobrazuje relativní počty.

Graf 18 - Zdroj informací o dění v obci (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 19 - Zdroj informací o dění v obci (relativní)

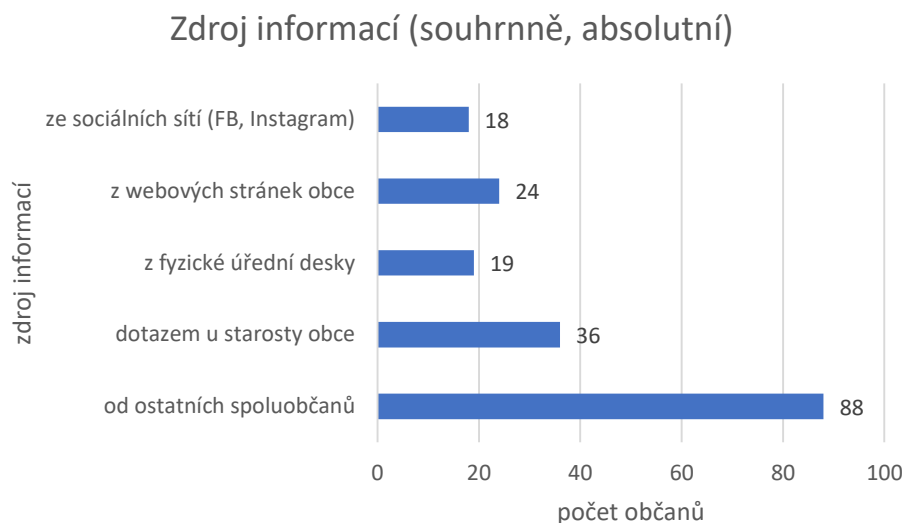
Zdroj: Vlastní zpracování

Největší procento občanů získává informace o obecním dění nejčastěji dotazem u spoluobčanů v obci Ledce (57 %), 56 % občanů v obci Žerčice a 37 % občanů v obci Jabkenice. Dotazem u starosty obce získává informace 26 % respondentů v obci v obci Ledce, 23 % v obci Jabkenice a 9 % v obci Žerčice. Z webových stránek čerpá informace 18 % občanů v Žerčicích, 14 % v Jabkenicích a pouze 5 % v Leducích. Na fyzické úřední desce hledá informace shodně 12 % občanů v obci Ledce a Jabkenice, 7 % občanů v obci Žerčice. Ze sociálních sítí čerpá informace 14 % respondentů v obci Jabkenice, 11 % v obci Žerčice a ani jeden občan v obci Ledce. Nulové procento v obci Ledce je způsobeno tím, že obec se neprezentuje na žádných sociálních sítích. Stejně tak pouze 5 % občanů v Leducích čerpá informace z webových stránek obce. Při bližším prozkoumání webových stránek lze zjistit, že stránky nejsou příliš často aktualizovány a nepřinášejí tedy občanům potřebné informace.

Souhrnně za všechny tři zkoumané obce jsou odpovědi respondentů uvedeny v grafu č. 20 a č. 21.

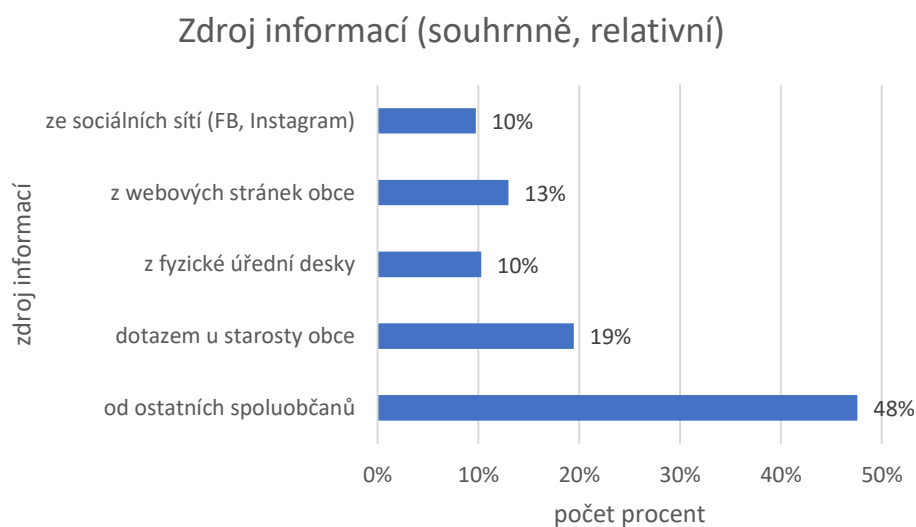
Největší část občanů (88 %) čerpá informace o dění v obci od ostatních spoluobčanů. U starosty obce se na dění dotazuje 36 % občanů, 24 % občanů hledá informace na webových stránkách své obce, 19 % čte fyzickou úřední desku a 18 % občanů ze všech tří obcí sleduje informace o své obci na sociálních sítích.

Graf 20 - Zdroj informací (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

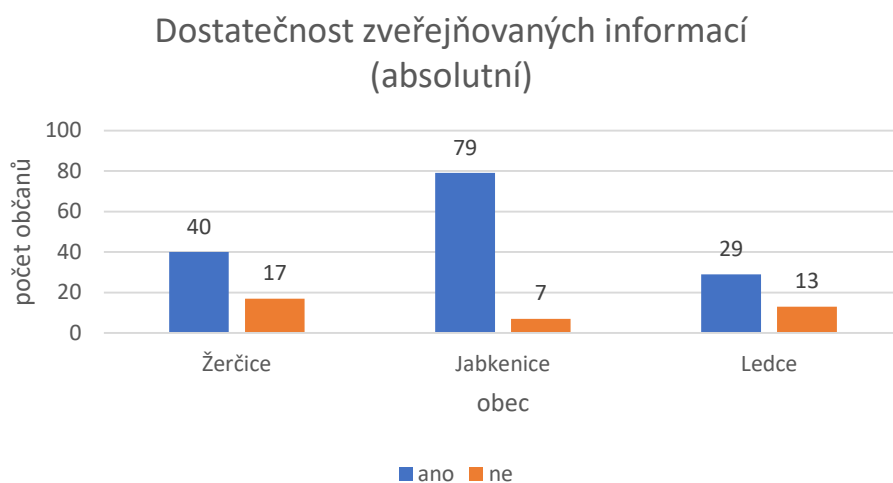
Graf 21 - Zdroj informací (souhrnně, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

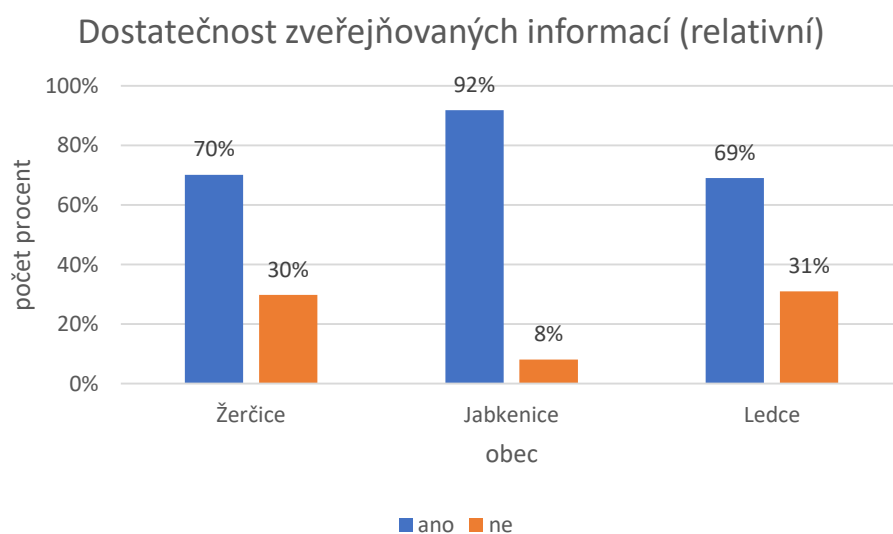
Na otázku č. 6, zda jsou informace zveřejňované obcí pro občany dostatečné, uvedlo odpověď všech 185 respondentů ze všech tří obcí. V obci Žerčice považuje informace za dostatečné 40 občanů (70 %), v obci Jabkenice 79 občanů (92 %) a v obci Ledce 29 občanů (69 %). Naopak, za nedostatečné považuje informace zveřejňované obcí 17 občanů (30 %) v obci Žerčice, 7 občanů (8 %) v obci Jabkenice a 13 občanů (31 %) v obci Ledce. Procentuálně jsou počty znázorněny v grafu č. 23.

Graf 22 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

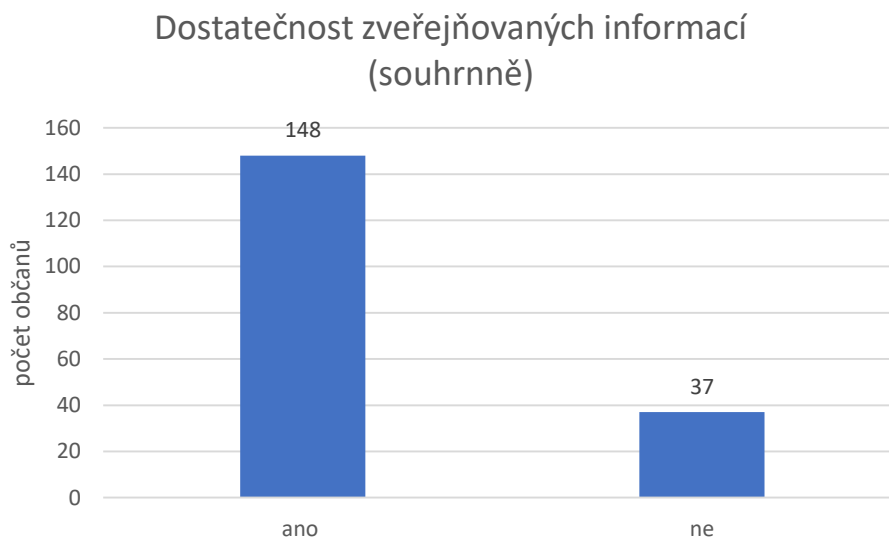
Graf 23 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkově ze všech 185 respondentů ze všech tří zkoumaných obcí se vyjádřilo 148 občanů ve smyslu, že obcí zveřejňované informace jsou pro ně dostatečné, 37 občanů se vyjádřilo, že informace jsou nedostatečné. Absolutní počty znázorňuje graf č. 24.

Graf 24 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (souhrnně)

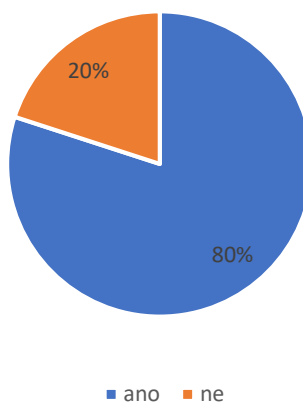

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze všech 185 respondentů považuje 80 % informace zveřejňované obcí za dostatečné, zbylých 20 % je považuje za nedostatečné (graf č. 25).

Graf 25 - Dostatečnost zveřejňovaných informací (souhrn, relativní)

Dostatečnost zveřejňovaných informací - souhrn
relativní

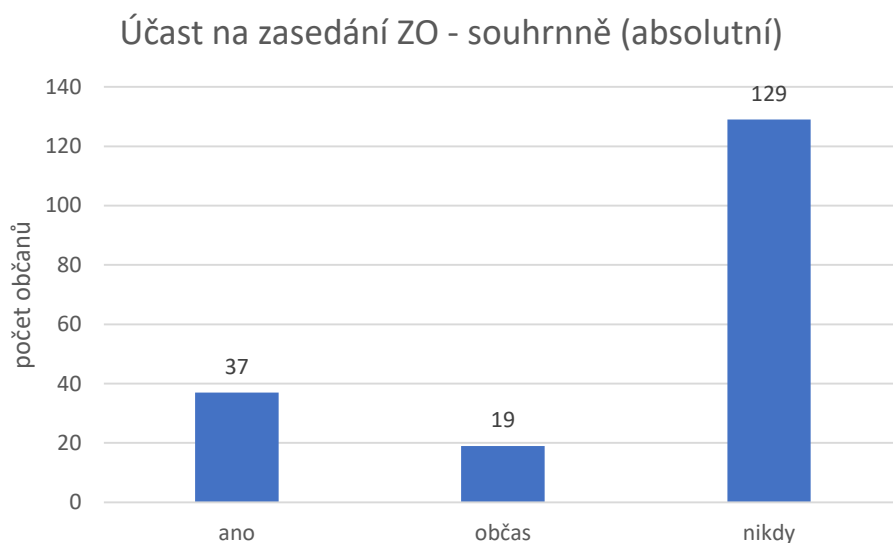

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce č. 7 byla zjišťována účast občanů na veřejném zasedání Zastupitelstva obce. Na otázku odpovědělo všech 185 respondentů ve všech třech obcích. Souhrnně ve všech obcích navštěvuje zasedání ZO pravidelně 37 občanů, pouze občas (pokud se řeší něco, co konkrétního občana zajímá) navštěvuje zasedání ZO 19 občanů a nikdy na zasedání ZO nechodí 129 občanů. Absolutní počty jsou znázorněny v grafu č. 26.

Relativní počty jsou uvedeny v grafu č. 27.

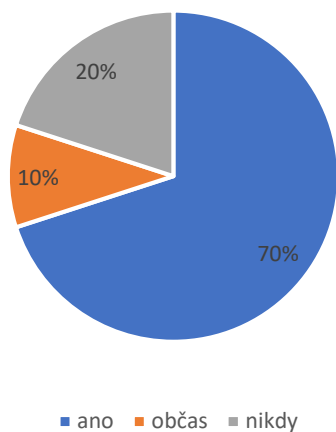
Graf 26 - Účast na zasedání ZO (souhrn, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 27 - Účast na zasedání ZO (souhrn, relativní)

Účast na zasedání ZO (souhrn, relativní)

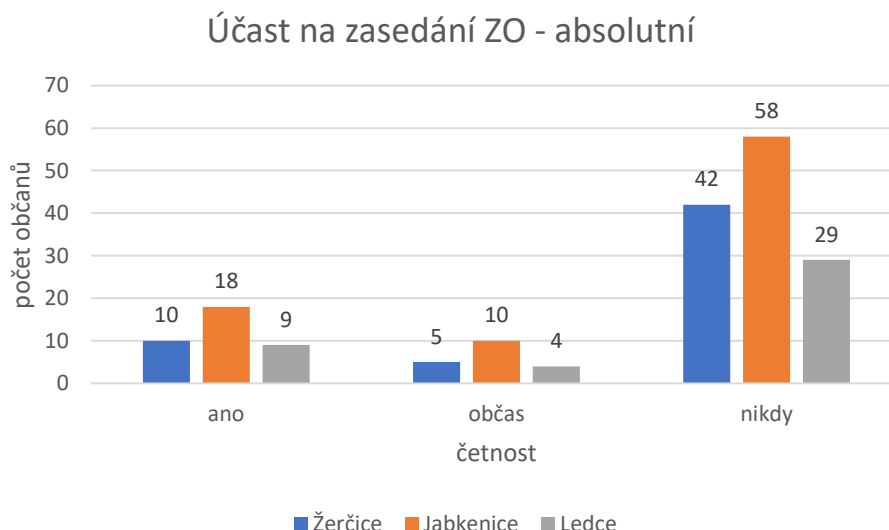

Zdroj: Vlastní zpracování

Účast občanů na zasedání ZO podle jednotlivých zkoumaných obcí zachycuje graf č. 28.

V obci Žerčice se zasedání ZO pravidelně účastní 10 občanů (6 mužů a 4 ženy), v obci Jabkenice 18 občanů (15 mužů a 3 ženy) a v obci Ledce 9 občanů (6 mužů a 3 ženy). Občas se zasedání ZO účastní v obci Žerčice 5 občanů (3 muži a 2 ženy), v obci Jabkenice 10 občanů (6 mužů a 4 ženy) a v obci Ledce 4 občané (2 muži a 2 ženy). Zasedání ZO se z dotazovaných neúčastní 42 občanů v obci Žerčice (23 mužů a 19 žen), 58 v obci Jabkenice (21 mužů a 37 žen) a 29 v obci Ledce (12 mužů a 17 žen). Počty mužů a žen v jednotlivých obcích zachycuje tabulka č. 18 a graf č. 29.

Graf 28 - Účast na zasedání (absolutní)

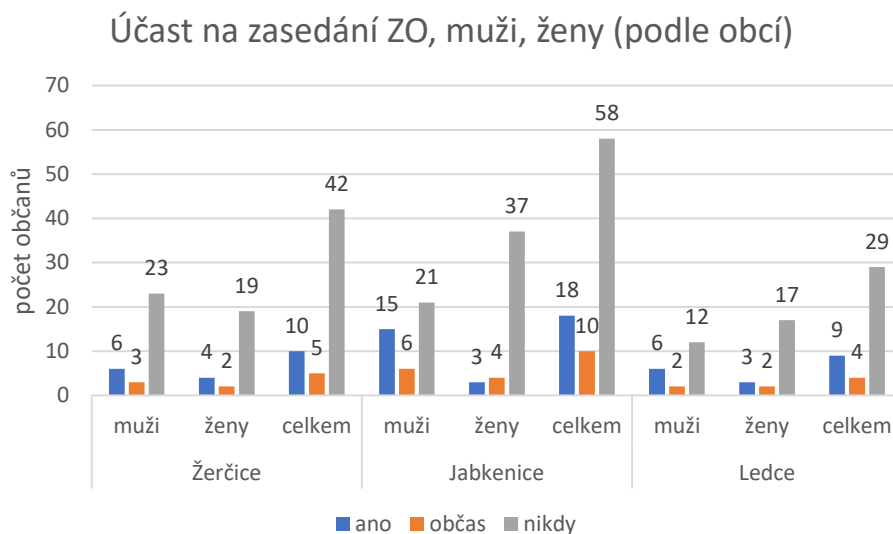
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 18 - Účast na zasedání ZO, počty mužů a žen

	Žerčice			Jabkenice			Ledce		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
ano	6	4	10	15	3	18	6	3	9
občas	3	2	5	6	4	10	2	2	4
nikdy	23	19	42	21	37	58	12	17	29

Zdroj: Vlastní zpracování

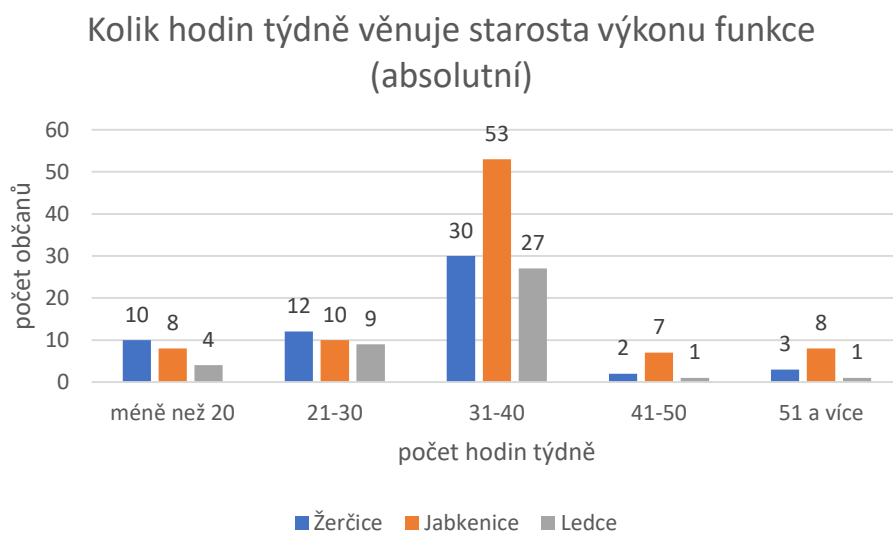
Graf 29 - Účast na zasedání (muži, ženy, dle obcí)

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 8 měla za cíl zjistit, zda občané mají povědomí o časové náročnosti výkonu funkce starosty obce. Občané odpovídali na dotaz, **kolik hodin týdně věnuje starosta výkonu své funkce**. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 30.

Graf 30 - Počet hodin výkonu funkce týdně

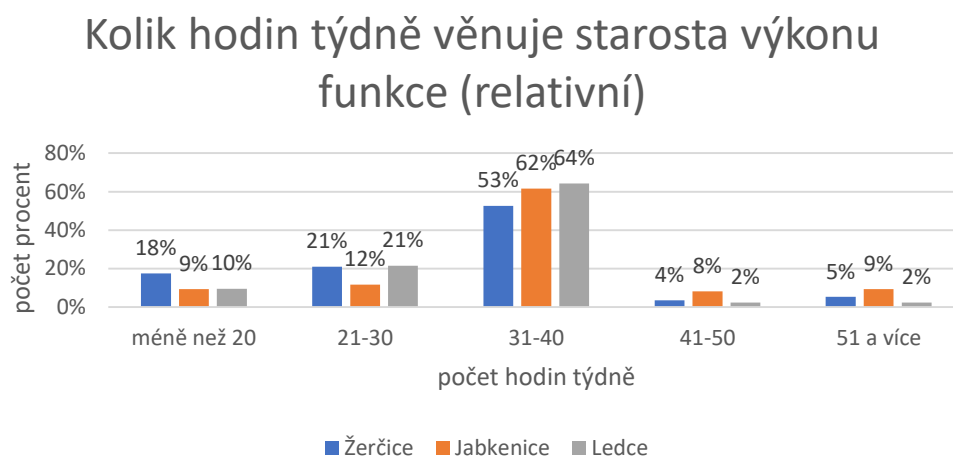

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Žerčice se 10 občanů domnívá, že starosta věnuje výkonu své funkce 20 a méně hodin týdně, v Jabkenicích má stejný názor 8 občanů a v Ledcích 4. Celkově

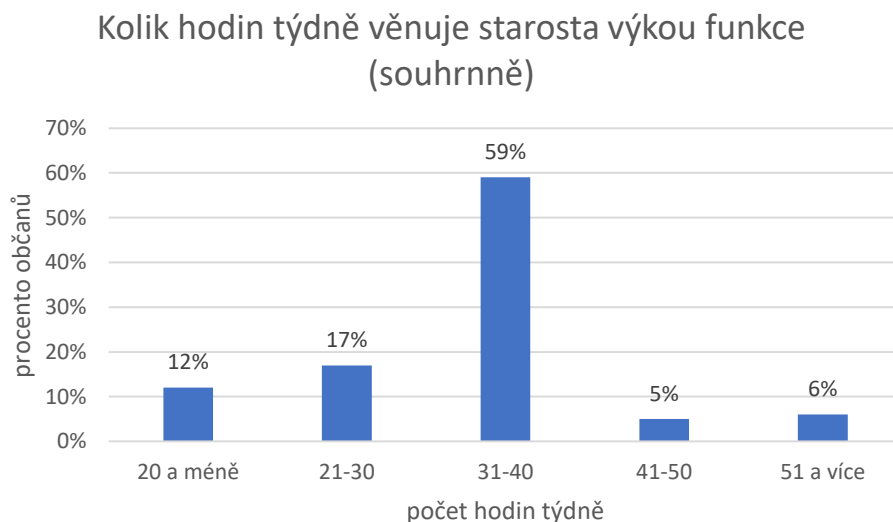
má tento názor 22 respondentů ze 185 (12 %). 12 respondentů v obci Žerčice, 10 v obci Jabkenice a 9 v obci Ledce si myslí, že starosta věnuje výkonu své funkce 21-30 hodin týdně. Jde o 17 % respondentů ze všech tří zkoumaných obcí. Největší část respondentů (59 %) se domnívá, že starosta věnuje výkonu funkce 31-40 hodin týdně. Jedná se o 30 občanů v obci Žerčice, 53 v obci Jabkenice a 27 v obci Ledce. Pouze 5 % respondentů (2 občané v Žerčicích, 7 v Ledcích a 1 v Jabkenicích) se domnívá, že starosta potřebuje k výkonu funkce 41-50 hodin týdně. 6 % respondentů (3 občané v Žerčicích, 8 v Jabkenicích a 1 v Ledcích) si myslí, že potřebný čas pro výkon funkce starosty je 51 a víc hodin týdně. Počty procent občanů vyjadřuje graf č. 31.

Graf 31 - Kolik hodin týdně věnuje starosta výkonu funkce (relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

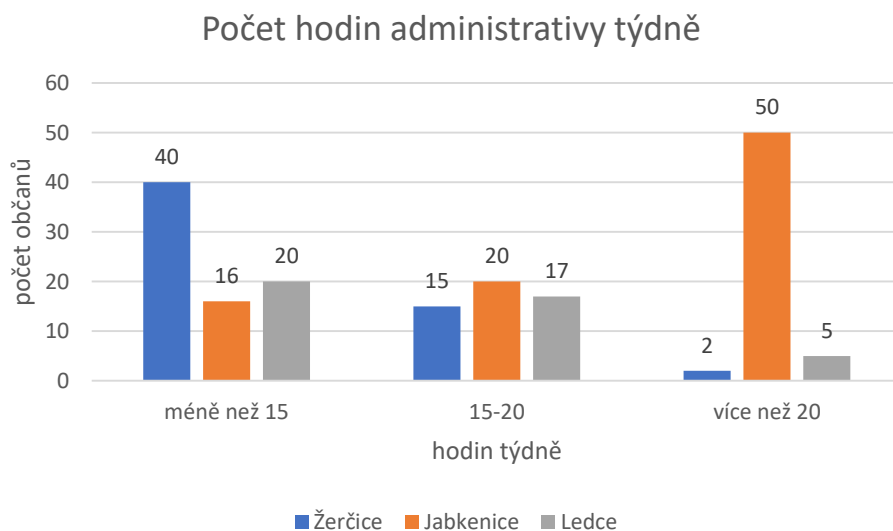
Graf 32 - Počet hodin výkonu funkce týdně (souhrnně)

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce č. 9 odpovídali občané na otázku, kolik času podle nich **věnuje starosta obce administrativní činnosti**. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 33.

Graf 33 - Počet hodin administrativy týdně

Zdroj: Vlastní zpracování

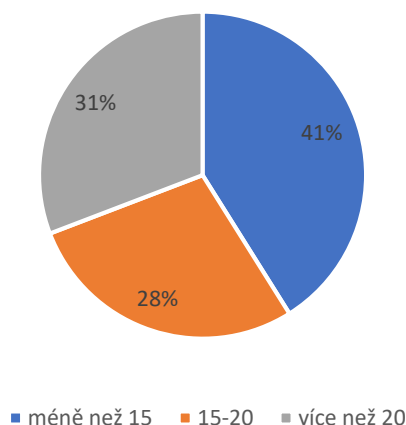
V obci Žerčice se 40 občanů domnívá, že starosta věnuje administrativní činnosti méně než 15 hodin týdně, v obci Jabkenice se totéž domnívá 16 občanů a v obci Ledce 20 občanů. 15 občanů v Žerčicích, 20 v Jabkenicích a 17 v Ledcích si myslí, že starostovi

zabere administrativa 15-20 hodin týdně. Pouze 2 občané v obci Žerčice se domnívají, že starosta vykonává administrativu více než 20 hodin týdně, v Jabkenicích je to 50 občanů a v Ledcích pouze 5.

Souhrnně se ve všech třech zkoumaných obcích 41 % (76 občanů) respondentů domnívá, že administrativa zabírá starostovi obce méně než 15 hodin týdně, 28 % (52 občanů) respondentů si myslí, že je to 15-20 hodin týdně a 31 % (57 občanů) více než 20 hodin. Názory občanů v procentuálním vyjádření jsou uvedeny v grafu č. 34.

Graf 34 - Počet hodin administrativy týdně (souhrnně)

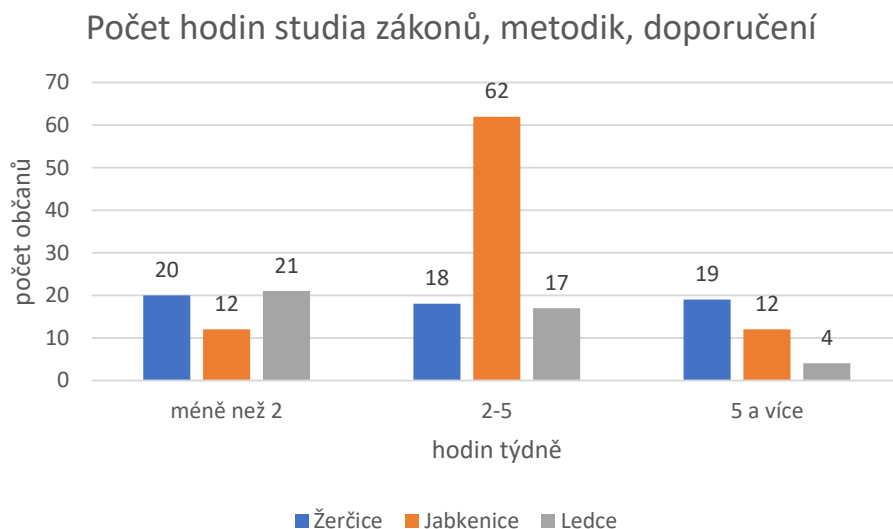
Počet hodin administrativy týdně (souhrnně)

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10 měla za cíl zjistit názor občanů na to, kolik hodin týdně věnuje starosta obce studiu zákonů, metodik a doporučení. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 35. V obci Žerčice se 20 občanů domnívá, že starosta tráví studiem zákonů, metodik a doporučení méně než 2 hodiny týdně, v obci Jabkenice má stejný názor 12 občanů a v obci Ledce 21 občanů. 18 občanů v Žerčicích si myslí, že studium zákonů zabere starostovi 2-5 hodin týdně, v Jabkenicích má stejný názor 62 občanů a v Ledcích 17. Dále se 19 občanů Žerčic domnívá, že starosta tráví studiem zákonů, metodik a doporučení 5 a více hodin týdně, stejný názor má 12 občanů Jabkenic a 4 občané Ledec.

Graf 35 - Počet hodin studia zákonů, metodik, doporučení – týdně

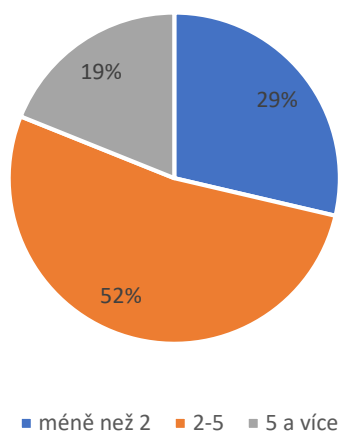

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je uvedeno v grafu č. 36, 29 % občanů (53 respondentů) ze všech tří zkoumaných obcí se domnívá, že starosta tráví studiem zákonů, metodik a doporučení méně než 2 hodiny týdně, nejvíce občanů – 52 % (97 respondentů) si myslí, že je to 2-5 hodin týdně a nejméně občanů 19 % (35 respondentů) si myslí, že je to 5 a více hodin týdně.

Graf 36 - Počet hodin studia zákonů, metodik a doporučení – týdně (relativní)

Počet hodin studia zákonů, metodik a doporučení

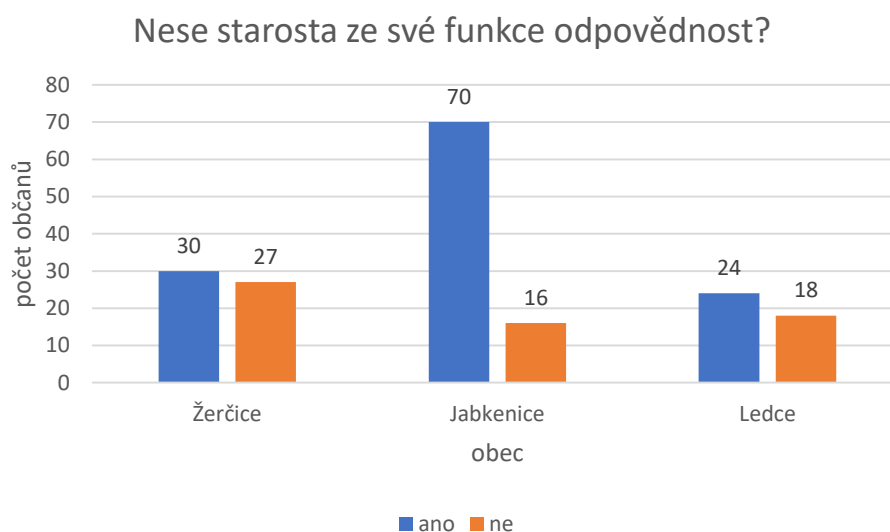

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 11 měla za cíl zjistit, zda občané mají **povědomí o odpovědnosti**, která starostovi obce vyplývá z výkonu jeho funkce. Výsledky zachycuje graf č. 37.

V obci Žerčice se 30 respondentů domnívá, že starosta má odpovědnost z výkonu své funkce, 27 respondentů si myslí, že odpovědnost nemá. V obci Jabkenice si 70 občanů myslí, že starosta nese odpovědnost a 16 občanů si myslí, že ne. V Ledcích je to 24 občanů, kteří si myslí, že starosta má odpovědnost a 18 občanů si myslí, že ne.

Graf 37 - Odpovědnost starosty (absolutní)

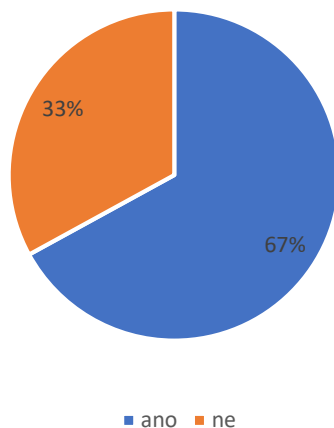

Zdroj: Vlastní zpracování

Ze všech 185 respondentů ze všech tří zkoumaných obcí si 67 % (124 občanů) myslí, že starosta nese odpovědnost z výkonu své funkce. 33 % (61 občanů) respondentů se domnívá, že tomu tak není (graf č. 38).

Graf 38 - Odpovědnost starosty (relativní)

Nese starosta odpovědnost ze své funkce

Zdroj: Vlastní zpracování

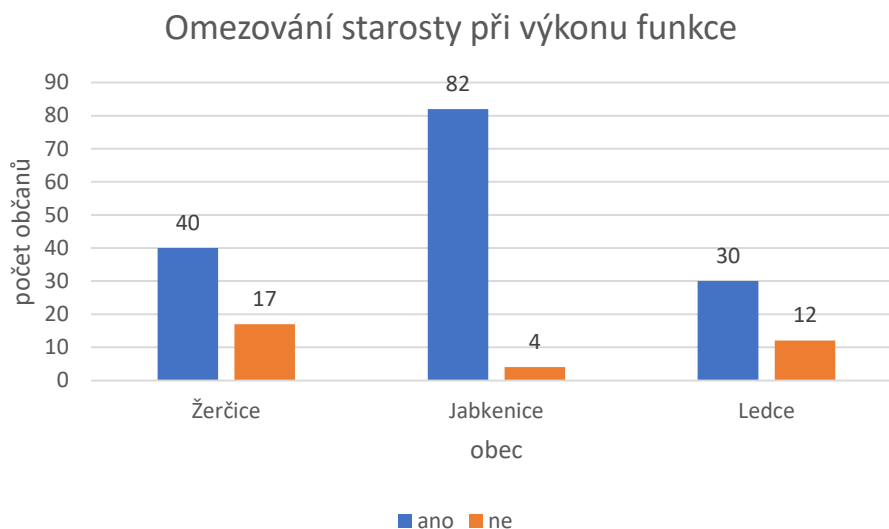
Ze 124 občanů, kteří uvedli, že si myslí, že starosta obce nese z výkonu své funkce odpovědnost, uvedlo pouze 27 respondentů, o jakou odpovědnost se podle nich jedná. 25 respondentů odpovědělo, že se jedná o odpovědnost za majetek, finance a správný úřední postup. Pouze 2 respondenti uvedli, že se jedná i o odpovědnost morální.

V otázce číslo 12 byli občané dotazováni, zda se domnívají, že starosta obce je **při výkonu své funkce něčím omezován**.

Názory občanů podle jednotlivých obcí ukazuje graf č. 39.

V obci Žerčice si 40 respondentů myslí, že starosta je při výkonu své funkce něčím omezován, 17 občanů si myslí, že ne. V Jabkenicích si 82 občanů myslí, že starosta je omezován, pouze 4 občané se domnívají, že omezován není. V obci Ledce je to 30 občanů, kteří zastávají názor, že starosta je při výkonu své funkce omezován a 12 občanů si myslí, že omezován není.

Graf 39 - Omezování starosty při výkonu funkce (absolutní)

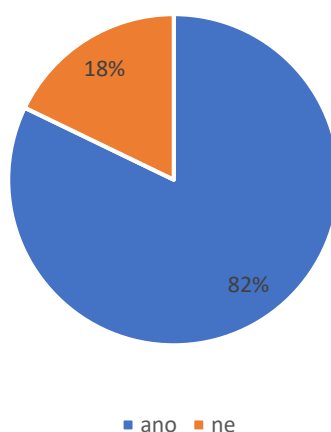

Zdroj: Vlastní zpracování

Souhrnný názor občanů všech tří zkoumaných obcí znázorňuje graf č. 40. Celkem 82 % (152 občanů) všech respondentů se domnívá, že starosta je při výkonu své funkce něčím omezován, zbylých 18 % (33 občanů) se domnívá, že omezován není.

Graf 40 - Omezování starosty při výkonu funkce (souhrnně, relativní)

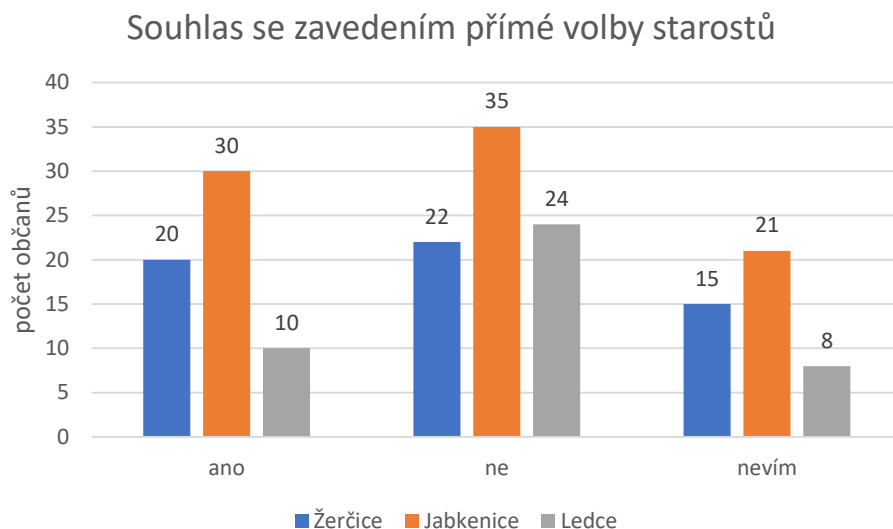
Omezování starosty při výkonu funkce - souhrnně

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce č. 13 vyjadřovali respondenti svůj názor na **zavedení přímé volby starostů**. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 41.

Graf 41 - Souhlas se zavedením přímé volby starostů (absolutní)

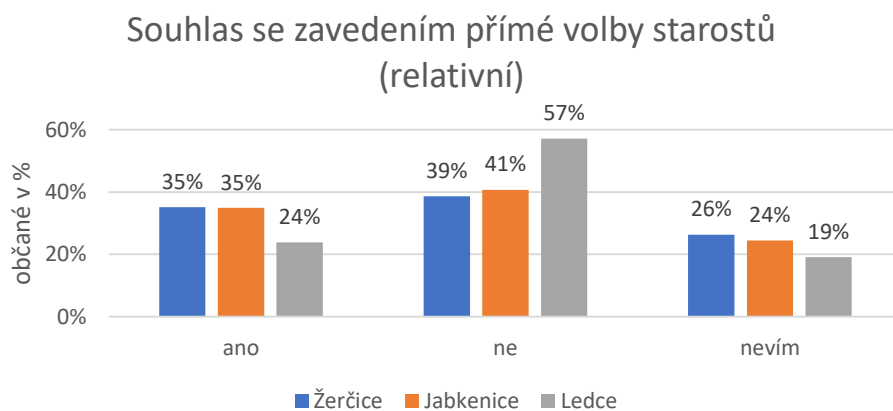

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Žerčice je pro zavedení přímé volby starostů 20 občanů (35 %), v obci Jabkenice 30 (39 %) občanů a v obci Ledce 10 občanů (26 %). Proti zavedení přímé volby je v Žerčicích 22 občanů (39 %), v Jabkenicích 35 (41 %) a v Ledcích 24 (57 %). Část občanů se vyjádřila, že nedokáže odpovědět, protože uvedenou problematiku neznají podrobně. V Žerčicích se takto vyjádřilo 15 občanů (26 %), v Jabkenicích 21 (24 %) a v Ledcích 8 (19 %).

Relativní počty jsou uvedeny v grafu č. 42.

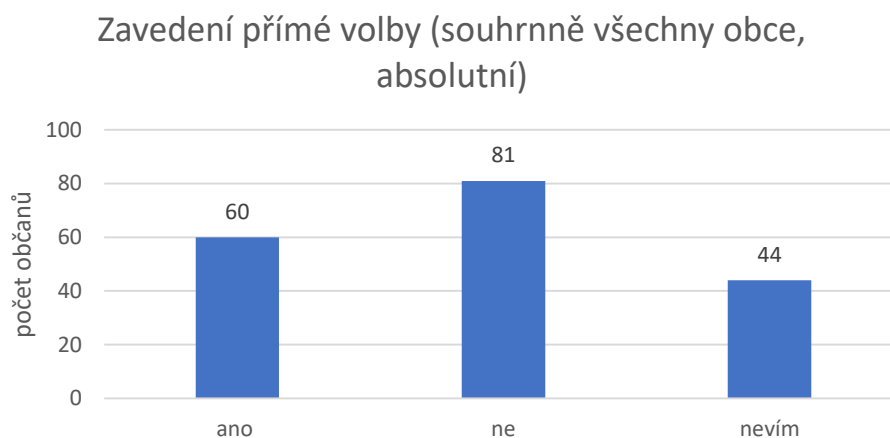
Graf 42 - Souhlas se zavedením přímé volby starostů (relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Celkem ve všech 3 obcích se se pro přímou volbu vyjádřilo 60 respondentů ze 185 (32 %). Proti se vyjádřilo 81 respondentů (44 %) a odpověď *nevím* uvedlo 44 respondentů (24 %). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 43 a č. 44.

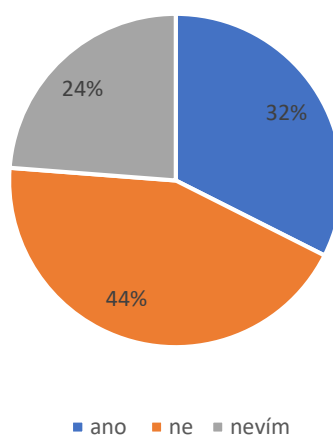
Graf 43 - Zavedení přímé volby (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 44 - Zavedení přímé volby (souhrnně, relativní)

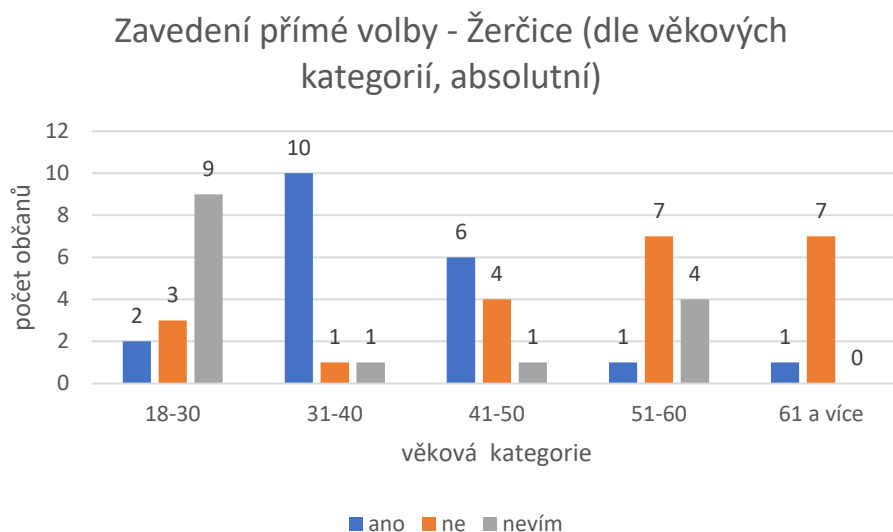
Zavedení přímé volby (souhrnně všechny obce, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozložení názorů v jednotlivých věkových kategoriích v obci Žerčice je zachyceno v grafu č. 45.

Graf 45 - Zavedení přímé volby Žerčice (dle věkových kategorií, absolutní)

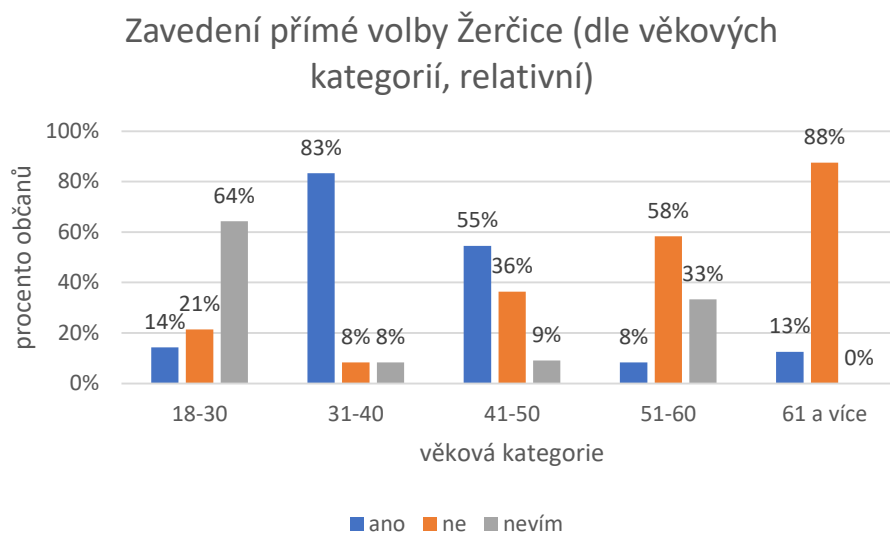

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Žerčice jsou ve věkové kategorii 18-30 let 2 občané (14 %) pro zavedení přímé volby starosty, 3 (21 %) občané jsou proti a 9 občanů (64 %) uvádí, že neví, protože neznají uvedenou problematiku podrobně. Ve věkové kategorii 31-40 let je 10 občanů (83 %) pro, proti je 1 (8 %) a neví také 1 občan (8 %). V kategorii 41-50 let je pro 6 občanů (55 %), 4 občané (36 %) jsou proti a 1 občan (9 %) neví. V kategorii 51-60 let je 1 občan (8 %) pro, 7 (58 %) proti a 4 (33 %) neví. V kategorii 60 a více let je 1 občan (13 %) pro a 7 (88 %) proti. V obci Žerčice je tedy nejvíce občanů pro zavedení přímé volby starostů ve věkové kategorii 31-40 let (10 občanů), dále pak 6 občanů ve věkové kategorii 41-50 let. Ve starších věkových kategoriích je to vždy jeden občan a v kategorii 18-30 let jsou to občané dva. Lze pozorovat, že v kategoriích 31-40 let a 41-52 let je nejvíce občanů pro zavedení přímé volby starostů, naopak s narůstajícím věkem občanů se názor mění a většina občanů je proti zavedení přímé volby. V nejmladší věkové kategorii (18-30 let) se 64 % respondentů vyjádřilo, že *neví*.

Relativní počty ukazuje graf č. 46

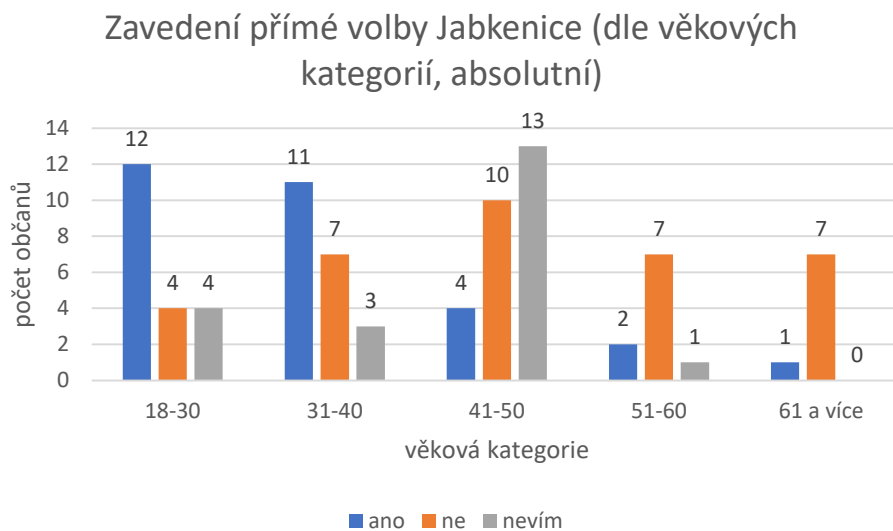
Graf 46 - Zavedení přímé volby Žerčice (dle věkových kategorií, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Jabkenice se ve věkové kategorii 18-30 let vyslovilo pro zavedení přímé volby starostů 12 občanů (60 %), proti 4 (20 %) a odpověď *nevím* uvedli také 4 občané (20 %). Ve věkové kategorii 31-40 let bylo pro 11 občanů (52 %), proti 7 (33 %) a nevěděli 3 občané (14 %). V kategorii 41-50 let byli pro 4 občané (15 %), proti 10 (37 %) a nevědělo 13 (48 %). Ve věkové kategorii 51-60 let byli pro 2 občané (20 %), proti 7 (70 %) a nevěděl 1 (10 %) občan. V nejstarší věkové kategorii 61 a více let byl pro přímou volbu starosty pouze 1 občan (13 %), 7 (88 %) bylo proti.

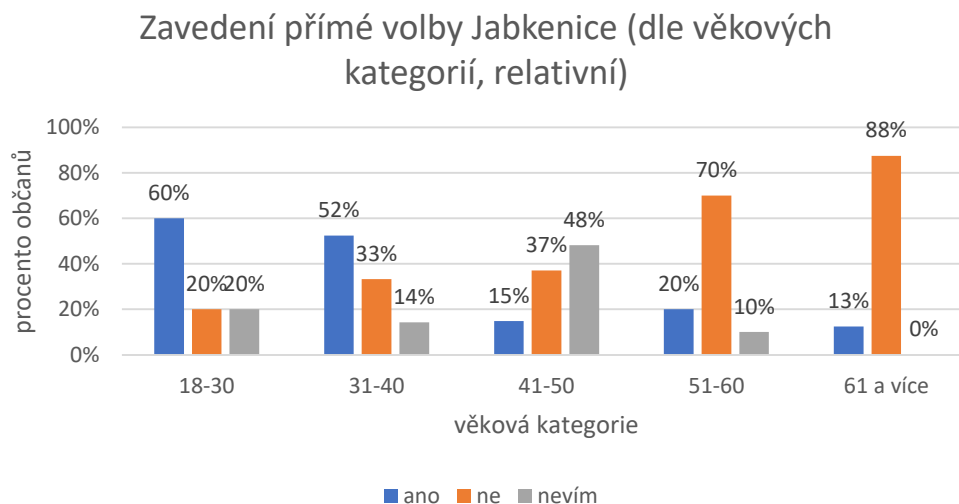
Graf 47 - Zavedení přímé volby Jabkenice (dle věkových kategorií, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Relativní počty vyjadřuje graf č. 48.

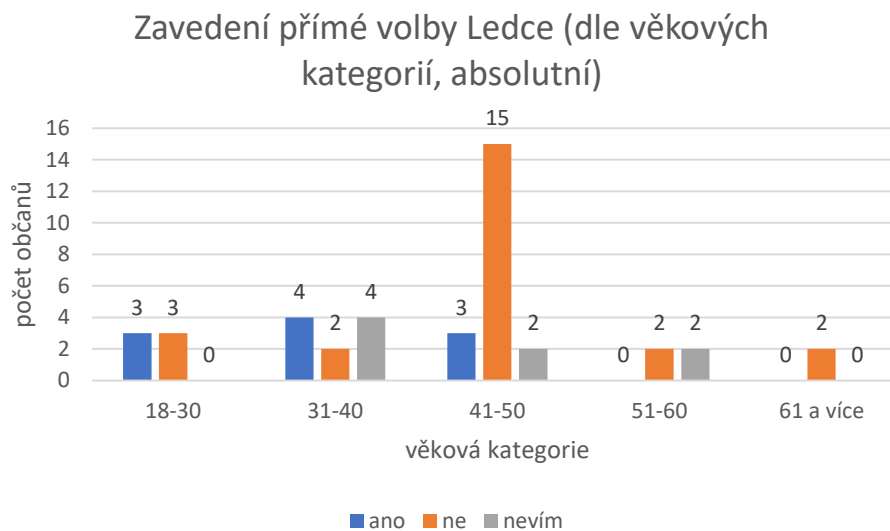
Graf 48 - Zavedení přímé volby Jabkenice (dle věkových kategorií, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

V obci Ledce byli ve věkové kategorii 18-30 let 3 občané (50 %) pro zavedení přímé volby starostů, 3 občané (50 %) byli proti. Ve věkové kategorii 31-40 let byli pro 4 občané (40 %), 2 (20 %) byli proti a nevěděli 4 (40 %). V kategorii 41-50 byli pro 3 občané (15 %), 15 (75 %) bylo proti a odpověď *nevím* uvedli 2 (10 %) občané.

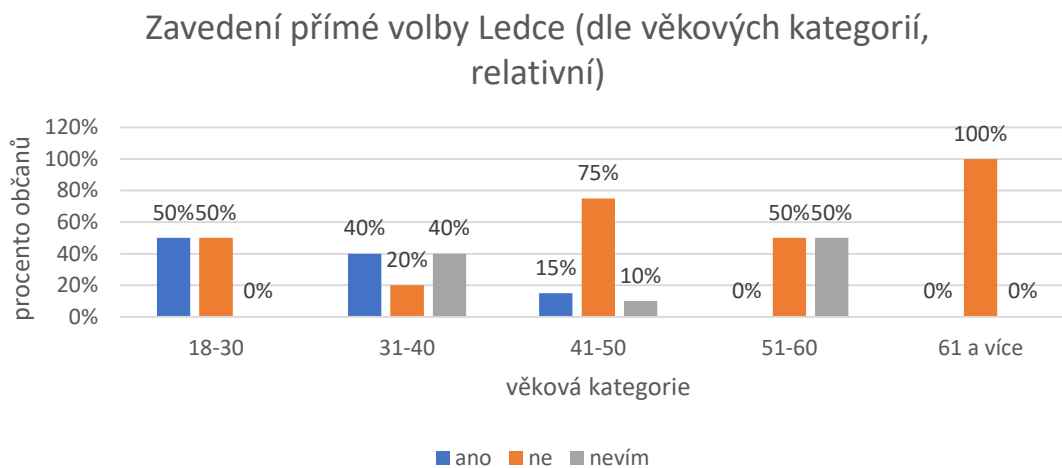
Graf 49 - Zavedení přímé volby Ledce (dle věkových kategorií, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Relativní počty jsou uvedeny v grafu č. 50

Graf 50 - Zavedení přímé volby Ledce (dle věkových kategorií, relativní)

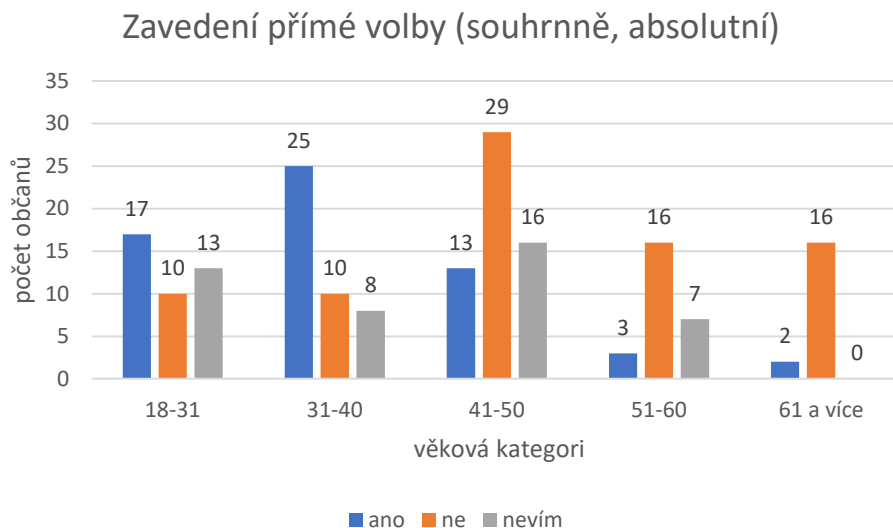

Zdroj: Vlastní zpracování

Souhrnně lze pozorovat, že v mladších věkových kategoriích převažuje souhlas se zavedením přímé volby starostů, zatímco ve vyšších věkových kategoriích jsou občané spíše proti zavedení přímé volby. Nejvíce respondentů - 29 (16 %) uvedlo, že s přímou volbou nesouhlasí, jednalo se o věkovou kategorii 41-50 let. Proti tomu v nižší věkové kategorii (31-40 let) uvedlo 25 občanů (14 %), že s přímou volbou starostů souhlasí.

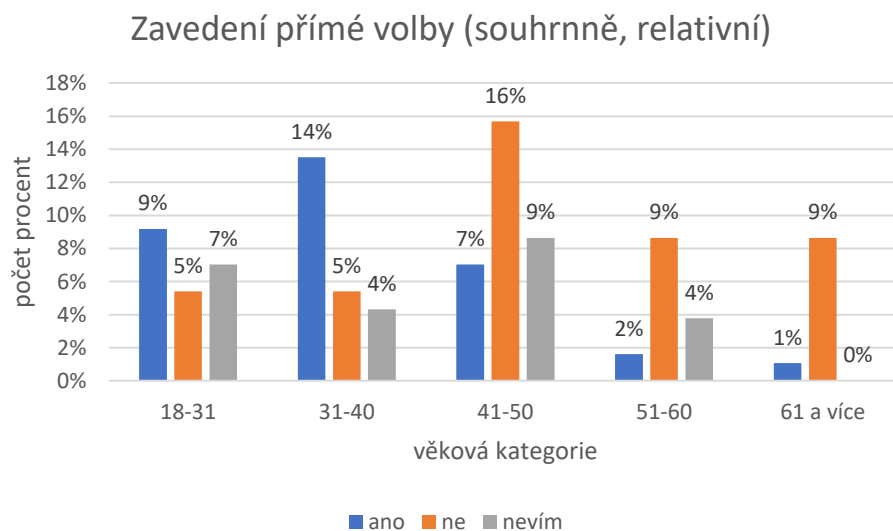
Výsledky v absolutním vyjádření jsou uvedeny v grafu č. 51, v relativním vyjádření pak v grafu č. 52.

Graf 51 - Zavedení přímé volby (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 52 - Zavedení přímé volby (souhrnně, relativní)

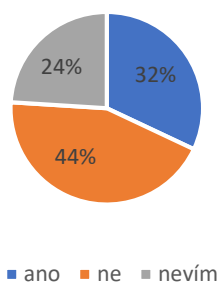
Zdroj: Vlastní zpracování

V souhrnu se 32 % respondentů vyjádřilo, že by s případným zavedením přímé volby souhlasili, 44 % respondentů vyjádřilo nesouhlas a 24 % se vyjádřilo ve smyslu,

že neví, protože k dané problematice nemají dostatek informací a znalostí. Procentuální vyjádření je uvedeno v grafu č. 53.

Graf 53 - Zavedení přímé volby – výsledek celkem

Zavedení přímé volby - výsledek celkem

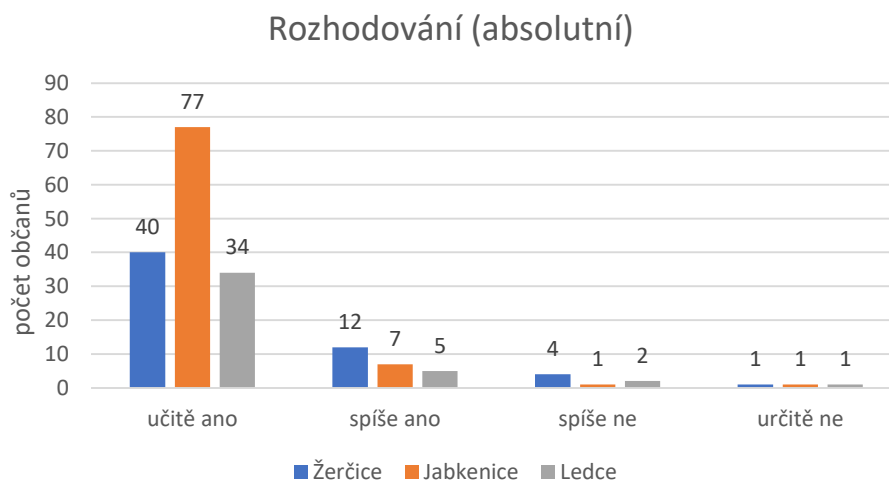

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázkách číslo 14-21 měli občané zhodnotit, zda uvedené činnosti považují za úlohu starosty obce. Jednalo se o činnosti: **rozhodování, plánování, vedení, organizování, kontrola, komunikace s občany, veřejné projevy a pomoc občanům.**

Otázka číslo 14 byla zaměřena na **rozhodování**. Většina respondentů ve všech třech obcích považuje rozhodování za úlohu starosty. V Žerčicích je to 40 občanů, v Jabkenicích 77 a v Ledcích 34. Odpověď spíše ano, uvedlo 12 občanů v Žerčicích, 7 v Jabkenicích a 5 v Ledcích. Odpověď spíše ne, uvedlo 4 občanů v Žerčicích, 1 v Jabkenicích a 2 v Ledcích. Odpověď určitě ne, uvedlo 1 občanů v Žerčicích, 1 v Jabkenicích a 1 v Ledcích. Podrobné výsledky jsou uvedeny v grafu č. 54.

Graf 54 - Rozhodování (absolutní)

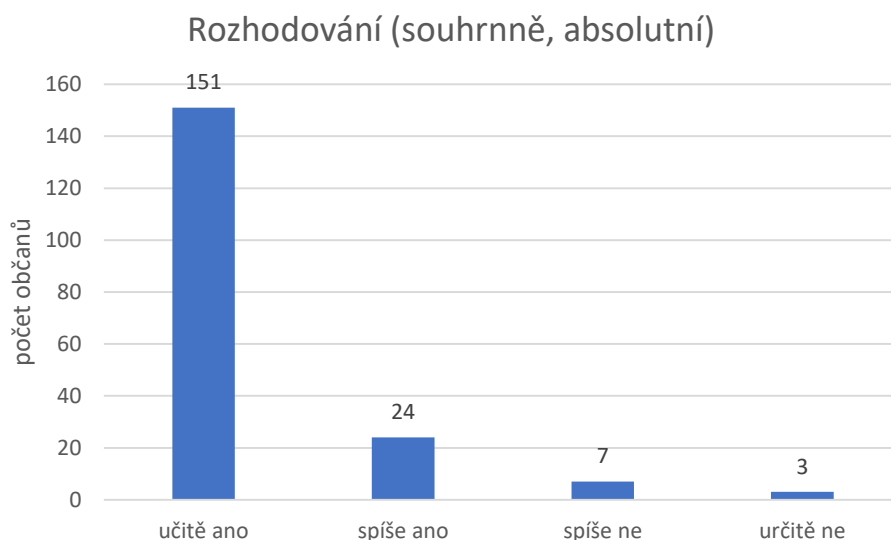

Zdroj: Vlastní zpracování

151 respondentů ze 185 (82 %) uvedlo, že rozhodování určitě patří k úloze starosty obce. 24 respondentů (13 %) uvedlo odpověď *spíše ano*. Pouze 7 občanů (4 %) se domnívá, že rozhodování mezi úlohy starosty spíše nepatří a 3 občané (2 %) uvedli, že rozhodování mezi úlohy starosty určitě nepatří. Výsledky v absolutních počtech uvádí graf č. 50, relativní počty jsou zobrazeny v grafu č. 51.

Převážná většina respondentů tedy uvádí, že rozhodování patří k úlohám starosty, 151 občanů (82 %) uvedlo odpověď *určitě ano* a 24 občanů (13 %) uvedlo odpověď *spíše ano*. **95 % respondentů tedy považuje rozhodování za úlohu starosty.**

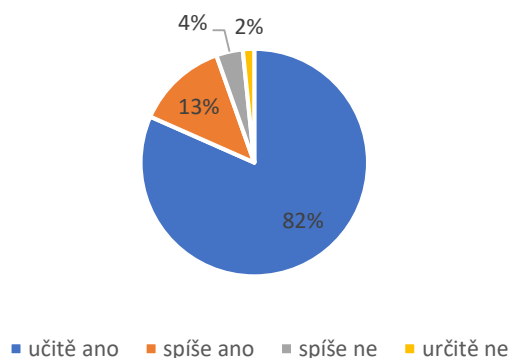
Graf 55 - Rozhodování (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 56 - Rozhodování (souhrnně, relativní)

Rozhodování (souhrnně, relativní)

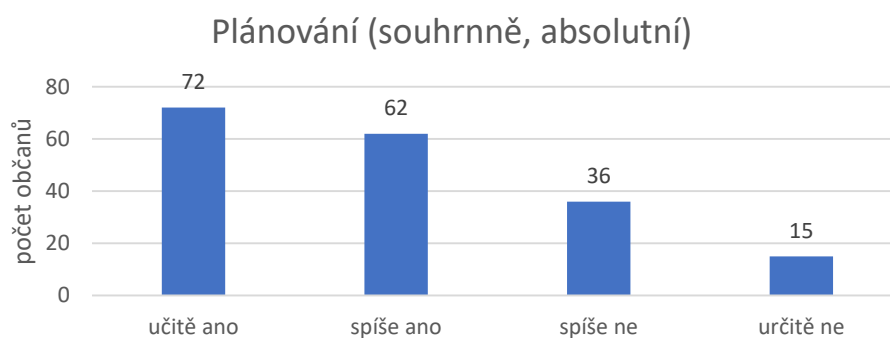

Zdroj: Vlastní zpracování

V otázce číslo 15 měli občané odpovědět, zda považují **plánování** za úlohu starosty. V celkovém souhrnu ve všech třech sledovaných obcích odpovědělo 72 respondentů (39 %), že *určitě ano*, 62 respondentů (34 %) uvedlo odpověď *spíše ano*, 36 respondentů (19 %) odpovědělo, že *spíše ne* a 15 (8 %) odpovědělo, že plánování rozhodně k úlohám starosty nepatří. Souhrnné absolutní počty jsou uvedeny v grafu č. 57, relativní počty v grafu č. 58.

Celkově tedy **považuje plánování za úlohu starosty 73 % respondentů** (72 respondentů s odpovědí *určitě ano* a 62 s odpovědí *spíše ano*). **Zbýlých 27 % nepovažuje plánování za úlohu starosty** (36 s odpovědí *spíše ne* a 15 s odpovědí *určitě ne*).

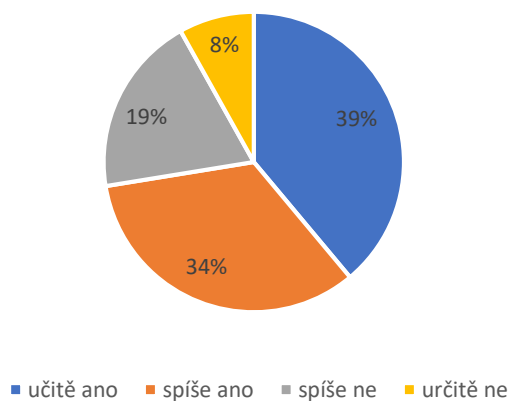
Graf 57 - Plánování (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 58 - Plánování (souhrnně, relativní)

Plánování (souhrnně, relativní)

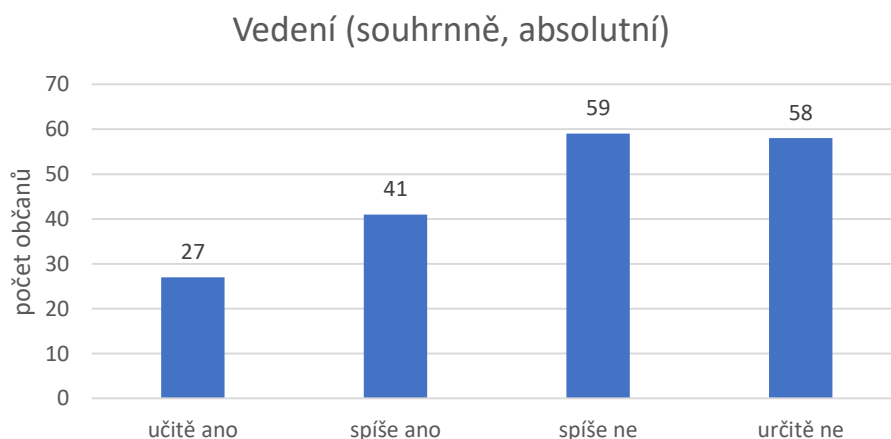
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 16 měla za cíl zjistit, zda občané řadí **vedení** k úlohám starosty.

V souhrnu odpovědělo 59 respondentů (32 %), že spíše ne, 58 respondentů (31 %) odpovědělo, že určitě ne. Pouze 41 respondentů (22 %) odpovědělo spíše ano a 27 respondentů (15 %) uvedlo odpověď určitě ano. Absolutní výsledky jsou uvedeny v grafu č. 59 a relativní výsledky v grafu č. 60.

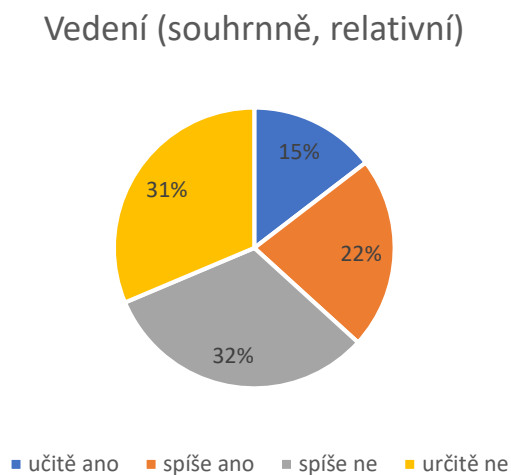
Celkově tedy **63 % respondentů** ze všech tří obcí **nepovažuje vedení za úlohu starosty** (32 % spíše ne, 31 % určitě ne). Zbývajících 37 % řadí vedení k úlohám starosty (22 % spíše ano, 15 % určitě ano).

Graf 59 - Vedení (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

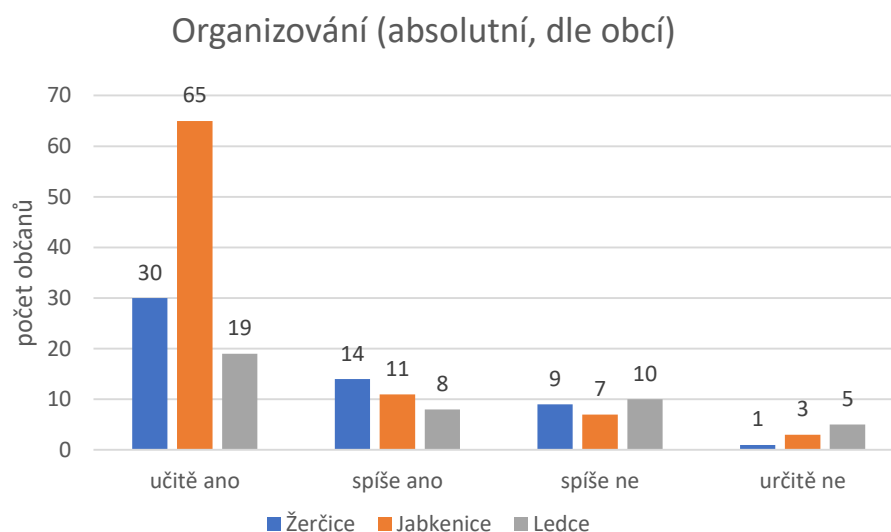
Graf 60 - Vedení (souhrnně relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka (č. 17) zjišťovala názor občanů na **organizování**. V obci Žerčice řadí 30 občanů organizování *určitě* mezi úlohy starosty, 14 *spíše ano*, 9 *spíše ne* a pouze 1 občan *určitě ne*. V obci Jabkenice se 65 občanů domnívá, že organizování *určitě* patří k úlohám starosty, 11 si myslí, že *spíše ano*, 7 uvedlo odpověď *spíše ne* a 3 *určitě ne*. V obci Ledce uvedlo odpověď *určitě ano* 19 občanů, *spíše ano* 8, *spíše ne* 10 občanů a 5 občanů si myslí, že plánování *určitě nepatří* k úlohám starosty.

Graf 61 - Organizování (absolutní, dle obcí)

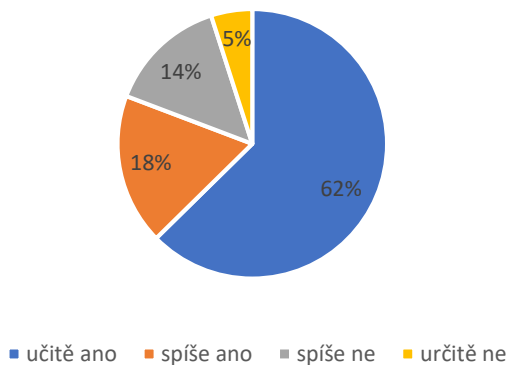

Zdroj: Vlastní zpracování

Souhrnně lze uvést, že celkem ve všech třech zkoumaných obcích se **80 % respondentů vyjádřilo, že organizování patří k úlohám starosty** (62 % s odpovědí *určitě ano* a 18 % s odpovědí *určitě ne*). Zbývajících 20 % se vyjádřilo, že *spíše ne* nebo *určitě ne*. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 62.

Graf 62 - Organizování (souhrnně, relativní)

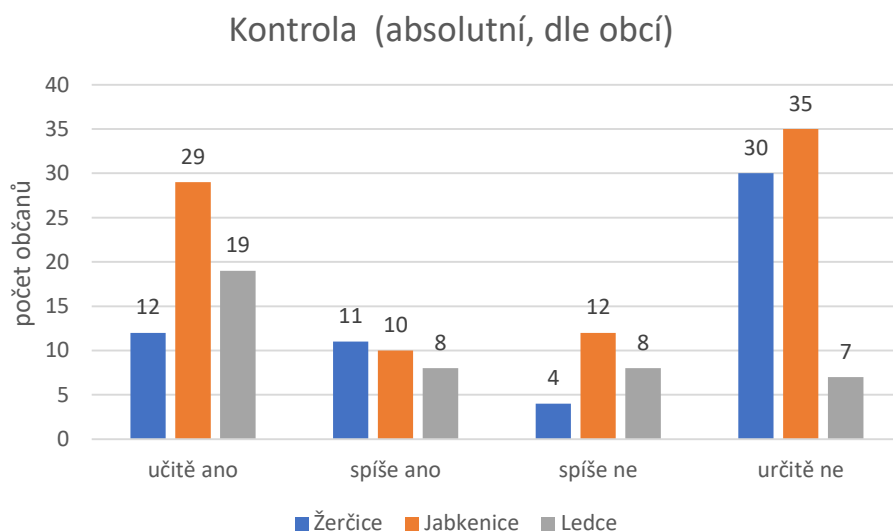
Organizování (souhrnně, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 18 byla zaměřena na povědomí občanů o **kontrole**. Výsledky podle jednotlivých obcí jsou uvedeny v grafu č. 63. V Žerčicích se 12 občanů domnívá, že kontrola určitě patří mezi úlohy starosty, 11 občanů se domnívá, že spíše ano, 4 uvedli odpověď spíše ne a 30 občanů so myslí, že kontrola k úlohám starosty určitě nepatří. V obci Jabkenice uvedlo odpověď určitě ano 29 občanů, spíše ano 10, spíše ne 12 a určitě ne 35 občanů. V obci Ledce odpovědělo 19 občanů určitě ano, 8 spíše ano, 8 spíše ne a 7 určitě ne.

Graf 63 - Kontrola (absolutní, dle obcí)

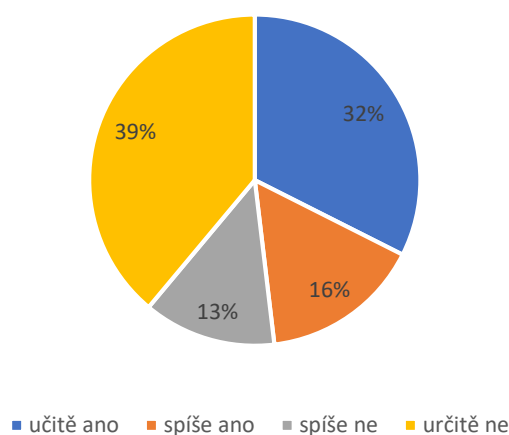

Zdroj: Vlastní zpracování

V celkovém souhrnu se **52 % respondentů vyjádřilo, že kontrola nepatří k úlohám starosty** (39 % s odpovědí určitě ne a 13 % s odpovědí spíše ne.). Zbývajících 48 % se domnívá, že kontrola k úlohám starosty patří (16 % spíše ano, 32 % určitě ano), (graf č. 64). V této otázce se respondenti v odpovědích rozdělili téměř na polovinu. Možným důvodem je malé povědomí o kontrolních činnostech, které starostové provádějí.

Graf 64 - Kontrola (souhrnně, relativní)

Kontrola (souhrnně, relativní)

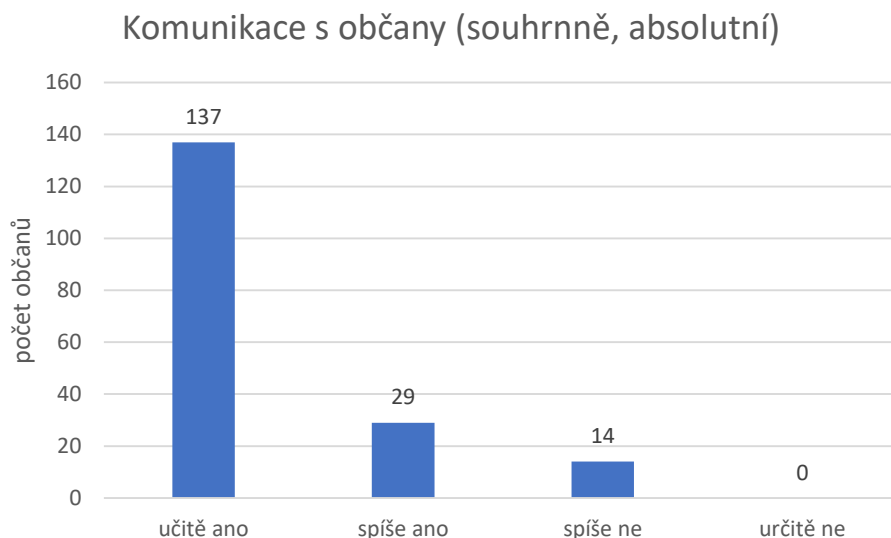

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 19 se týkala **komunikace s občany**. 137 respondentů se vyjádřilo, že komunikace s občany patří *určitě* k úlohám starosty, 29 si myslí, že *spíše ano*. *Spíše ne* se domnívá 14 občanů. Ani jeden z respondentů neodpověděl, že komunikace s občany **nepatří** k úlohám starosty obce. Absolutní výsledky jsou uvedeny v grafu č. 65.

V relativním vyjádření (graf č. 66) se **90 % respondentů** (74 % určitě ano, 16 % spíše ano) domnívá, že **komunikace s občany patří mezi úlohy starosty**.

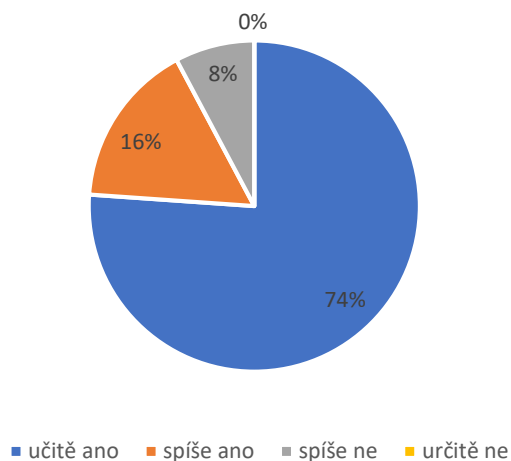
Graf 65 - Komunikace s občany (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 66 - Komunikace s občany (souhrnně, relativní)

Komunikace s občany (souhrnně, relativní)

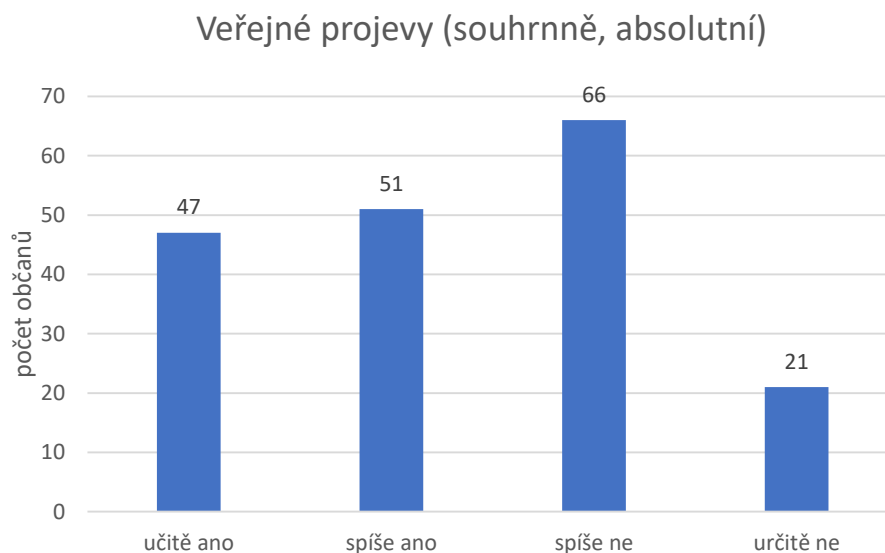

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 20 se týkala **veřejných projevů** starostů. V souhrnu se 66 respondentů (36 %) domnívá, že veřejné projevy spíše nepatří mezi úlohy starosty, 21 (11 %) si myslí, že určitě ne, 47 respondentů (25 %) se domnívá, že spíše ano a 51 (28 %) si myslí, že určitě ano. **Celkem si tedy 53 % respondentů** (25 % určitě ano, 28 % spíše ano) myslí, že **veřejné projevy patří k úlohám starosty**. 47 % (21 % určitě ne, 66 % spíše ne)

se domnívá, že veřejné projevy k úlohám starosty nepatří. Ani v odpovědích na tuto otázku nepanuje shoda mezi respondenty. Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 67 a č. 68.

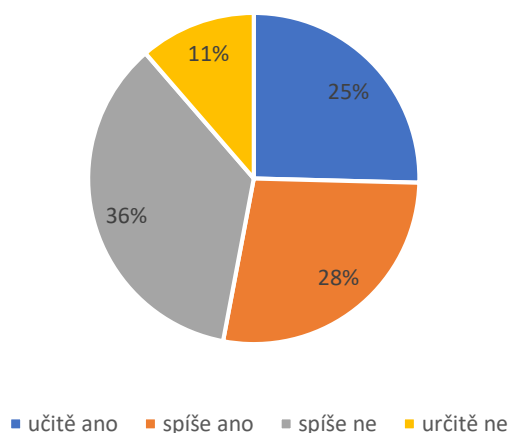
Graf 67 - Veřejné projevy (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 68 - Veřejné projevy (souhrnně, relativní)

Veřejné projevy (souhrnně, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

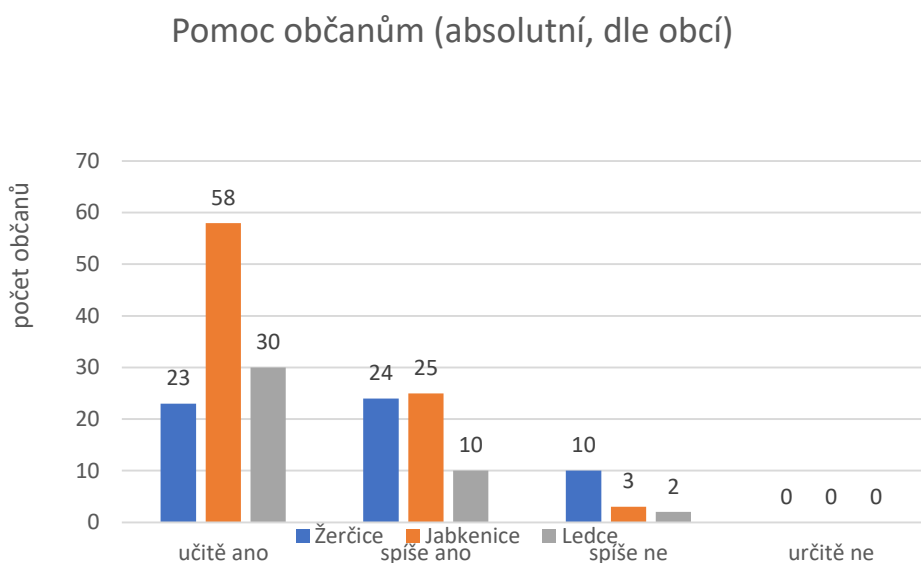
Poslední **otázka č. 21** se týkala **pomoci občanům**.

V Žerčicích považuje 23 občanů **určitě** pomoc občanům za úlohu starosty, 24 občanů *spíše ano*, 10 *spíše ne*. V Jabkenicích odpovědělo *určitě ano* 58 občanů, *spíše*

ano 25 občanů, *spíše ne* 3. V obci Ledce uvedlo odpověď *určitě ano* 30 občanů, *spíše ano* 10, *spíše ne* 2. Nikdo z respondentů neodpověděl *určitě ne*.

Vysoký počet odpovědí *určitě ano* (58) a *spíše ano* (25) v obci Jabkenice souvisí pravděpodobně s osobností starosty, s jeho přístupem k občanům a s jeho aktivním způsobem komunikace. Výsledky v jednotlivých obcích zobrazuje graf č. 69.

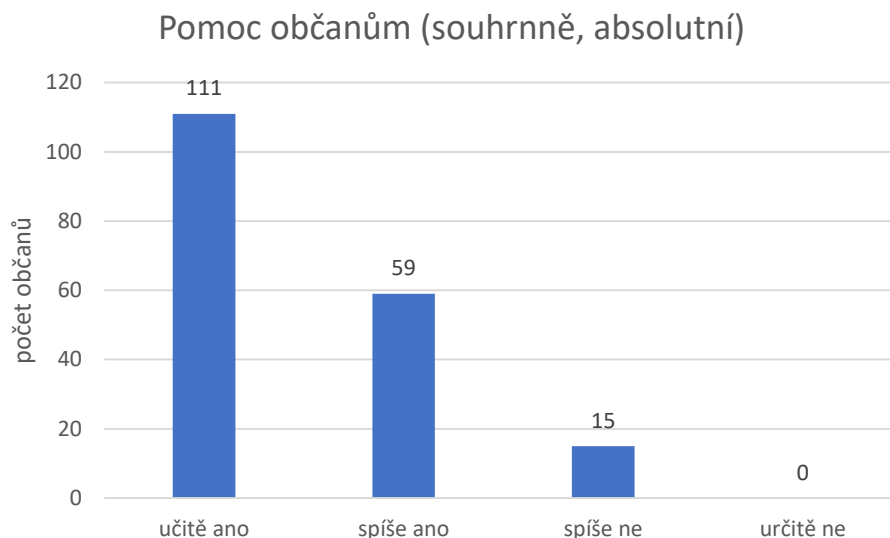
Graf 69 - Pomoc občanům (absolutní, dle obcí)

Zdroj: Vlastní zpracování

Souhrnně se 111 (60 %) respondentů ze všech tří obcí domnívá, že pomoc občanům *určitě* patří mezi úlohy starosty, 59 (32 %) respondentů se domnívá, že *spíše ano*. *Spíše ne* uvedlo 15 (8 %) respondentů. **Pomoc občanům tedy považuje za úlohu starosty 92 % respondentů.** Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 70 a č. 71.

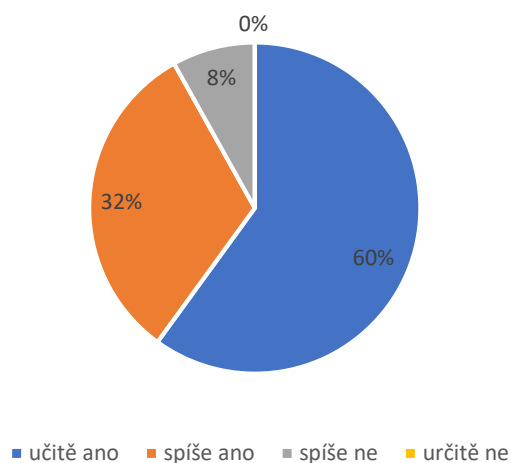
Graf 70 - Pomoc občanům (souhrnně, absolutní)

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 71 - Pomoc občanům (souhrnně, relativní)

Pomoc občanům (souhrnně, relativní)

Zdroj: Vlastní zpracování

5.4 Výsledky a diskuse

V následující části práce je provedeno vyhodnocení rozhovorů se starosty tří vybraných obcí a ankety s občany. Výsledky některých otázek jsou podrobeny vzájemné komparaci. Následně jsou uvedena doporučení pro zlepšení informovanosti a povědomí

o úloze starosty a návrhy na opatření, která by vedla k upevnění postavení starostů malých obcí.

5.4.1 Výsledky rozhovorů se starosty

V praktické části byly provedeny **rozhovory se starosty** tří vybraných obcí. Všichni tři starostové jsou muži a pro výkon funkce starosty obce nejsou uvolněni. Dva starostové jsou mladšího věku (41 a 43 let) a jsou ve funkci první funkční období. Třetí starosta je již ve starobním důchodu a ve funkci starosty obce je 15 let.

V otázce č. 7, zda je optimální, že v dané obci je **funkce starosty neuvolněná**, se všichni tři starostové shodli, že to **optimální není**. Oba mladší starostové uvádějí, že do budoucna je tato situace neudržitelná. Třetí ze starostů je již ve starobním důchodu a má na výkon funkce více času, než starostové, kteří funkci vykonávají při zaměstnání.

V otázce **finančního ohodnocení starostů** se všichni tři starostové shodují v názoru, že finanční odměna starosty **neodpovídá časové a odborné náročnosti** této funkce. Starostové se shodují i v tom, že malé obce si vzhledem ke svým rozpočtům nemohou dovolit starostu adekvátně finančně ohodnotit. Zde se nabízí otázka, zda je správné, že odměna starosty se celá vyplácí z rozpočtu obce a zda by nebylo řešením, kdyby alespoň část odměny starostů plynula ze státního rozpočtu.

Za **adekvátní odměnu starosty** považují oslovení starostové částku v rozmezí 25.000-30.000 Kč. Mladší starostové považují za adekvátní částku 30.000 Kč a 35.000 Kč, starosta staršího věku pak částku 25.000 Kč.

Další část dotazování se zabývala **časovou náročností výkonu funkce starosty**. Dva starostové odpověděli, že výkonu funkce věnují 31–40 hodin týdně, jeden starosta uvedl 41-50 hodin týdně. Shodně všichni tři starostové uvádějí, že v úřadě tráví výkonem své funkce tolik času, kolik je právě potřeba v závislosti na aktuálně řešených problémech. Starostové se také shodují, že lze pouze velmi těžko předem odhadnout, jaké neodkladné záležitosti bude nutné aktuálně řešit.

Pokud jde o **ideální týdenní dobu pro výkon funkce**, uvedli dva starostové (Žerčice, Jabkenice) 40 hodin týdně, jeden starosta (Ledce) uvedl jako ideální dobu 50 hodin týdně. Z toho vyplývá, že minimální časová náročnost výkonu funkce starosty v malé obci je 40-50 hodin. Pokud je Zákoníkem práce stanovena týdenní pracovní doba

na 40 hodin týdně, pak je pochopitelné, že starostové nepovažují neuvolněnou funkci za optimální, zejména s ohledem na stále se zvyšující administrativní zátěž malých obcí.

Všichni tři starostové shodně uvedli, že **administrativou tráví asi 15-20 hodin týdně**, přičemž **studium zákonů, metodik a doporučení jim zabere asi 2-5 hodin týdně**. Pokud jde o studium zákonů a doporučení, studují starostové vždy tu problematiku, která souvisí s aktuálním problémem v obci. Na soustavné a systematické studium starostům nezbývá čas. Shodně také všichni tři starostové uvedli, že ve své praxi vyhledávají a využívají právní pomoc.

Další okruh otázek byl zaměřen na **vlastní hodnocení znalostí, úloh, pravomocí a povinností starosty**. Všichni tři starostové shodně odpověděli, že své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty **považují za dostatečné**. V některých oblastech jsou si zcela jistí, v některých oblastech považují své znalosti za spíše dostatečné a jindy raději vyhledávají právní pomoc. Dva ze starostů (Žerčice, Jabkenice) využívají právní pomoc občas, jeden starosta (Ledce) pravidelně.

Pokud jde o **znalost příslušné legislativy** k výkonu funkce starosty, uvedli dva starostové (Žerčice, Ledce), že své znalosti hodnotí na **50 %**. Třetí starosta (Jabkenice) odpověděl, že toto nedokáže posoudit.

V otázce **dostatečnosti pravomocí starostů** se dotazovaní starostové zcela neshodují. Pouze jeden starosta (Jabkenice) považuje pravomoci za dostatečné. Zbývající dva starostové (Žerčice, Ledce) si myslí, že jejich pravomoci jsou nedostatečné a uvítali by jejich rozšíření, především v oblasti veřejného pořádku.

Pokud se jedná o míru **důležitosti jednotlivých úloh starosty**, pak starostové shodně uvádějí, že mezi nejdůležitější úlohy patří **investice, výstavba a dotační agenda**. Jeden starosta (Žerčice) řadí k hlavním úlohám také komunikaci s občany a tvorbu rozpočtu. Jeden starosta (Ledce) nerozlišuje mezi důležitostmi jednotlivých úloh a myslí si, že všechny úlohy starosty mají stejnou váhu.

V otázce na **obavy starostů z odpovědnosti**, kterou nesou z výkonu své funkce se dva starostové (Jabkenice, Ledce) vyjádřili, že nemají obavy z odpovědnosti. Jeden starosta (Žerčice) obavy má a cítí se být zodpovědný „úplně za všechno“. Tyto obavy plynou především z nepřiměřené administrativní zátěže starostů.

Další okruh otázek byl zaměřen na názory starostů na **přímou volbu starostů**. Zde panovala mezi starosty naprostá shoda. Všichni tři starostové uvedli, že **přímou volbu starostů by neuvítali**. Nevýhody přímé volby spatřují především ve skutečnosti,

že by přímo volený starosta nemusel mít plnou oporu v ostatních členech zastupitelstva a reálně by hrozila určitá stagnace obcí způsobená právě nemožností cokoliv v zastupitelstvu prosadit a odhlasovat. Změna směrem k přímé volbě a odvolatelnosti politiků by se v malých obcích mohla snadno stát nástrojem rozkladu fungujících obcí a jejich zastupitelstev.

Názory dotazovaných tří starostů zcela potvrdily názor většiny starostů malých obcí. Tento názor koresponduje s názorem Svazu města a obcí ČR, který zaujímá **k přímé volbě starostů negativní postoj**. V průzkumu Svazu měst a obcí ČR z roku 2011 se 63 % respondentů vyslovilo proti zavedení přímé volby starostů. Problematika přímé volby souvisí nejen se způsobem volby a odvolávání přímo zvolených starostů, ale také s kompetencemi takto volených starostů a jejich postavení vůči ostatním orgánům obce.

V další otázce se starostové měli vyjádřit, zda je výkon funkce **omezuje v osobním životě**. Všichni tři starostové uvádějí, že se cítí být funkcí omezováni zejména z důvodu **časové náročnosti výkonu funkce a pak také kritikou občanů**. Jeden starosta (Ledce) uvedl, že se cítí být pod „neustálým drobnohledem občanů a stává se i terčem jejich špatné nálady“.

V otázce **spolupráce s ostatními obcemi** se starostové shodují v tom, že s ostatními obcemi spolupracují. U dvou starostů (Žerčice, Jabkenice) se jedná o konzultace problémů a vzájemné rady, starosta obce Ledce pak spolupracuje s ostatními obcemi občas a pouze v konkrétních záležitostech. Zde je nutno připomenout, že starosta obce Ledce je ve funkci již 15 let a má bohaté zkušenosti s vedením obce a řešením nejrůznějších problémů, proto má menší potřebu spolupráce s ostatními obcemi než jeho mladší kolegové, kteří jsou ve funkci první volební období a pochopitelně proto potřebují více konzultací a rad.

Pokud jde o **spolupráci starostů se zastupiteli obce**, pak všichni starostové uvedli, že aktivně se zastupiteli spolupracují, ale v různé míře. Dva starostové (Žerčice, Ledce) uvedli, že zastupitelům dávají úkoly spíše výjimečně. Jeden starosta (Jabkenice) úkoluje zastupitele pravidelně a úkoly jim rozděluje podle jejich kompetencí.

V otázce na **způsob komunikace s občany** uvedli dva starostové (Jabkenice, Ledce), že s občany komunikují pouze, plyne-li jim tato povinnost ze zákona. Jeden starosta (Žerčice) uvedl také neformální komunikaci při sousedských setkáních. Zde se nabízí otázka, zda komunikace při sousedských setkáních nepřináší starostům v malých obcích spíše problémy. Starosta je v malé obci vždy zatížen tím, že se lidé v obci

velmi dobře znají, znají své rodiny a často jsou i v příbuzenském vztahu. Z těchto důvodů může být na starostu někdy vyvíjen i nepřiměřený tlak při rozhodování o řešení některých problémů. Starostovi hrozí tzv. „kamarádský syndrom“. V této souvislosti je třeba připomenout, že právě starosta obce Žerčice zmiňuje obavy z odpovědnosti, kterou nese z výkonu své funkce. Ostatní dva starostové, kteří uvádějí, že s občany komunikují pouze „úředně“ – plyne-li jim tato povinnost ze zákona, nepocítují obavy z odpovědnosti z výkonu funkce.

V poslední položené otázce uvedli všichni tři starostové shodně, že zasedání Zastupitelstva obce se účastní do 10 % občanů.

5.4.2 Výsledky ankety s občany

V druhé části praktické části práce byla provedena **anketa s občany** tří vybraných malých obcí. První blok otázek by informativní, druhý blok otázek se týkal zjištění zájmu občanů o dění v obci, třetí blok otázek zjišťoval povědomí občanů o časové náročnosti výkonu funkce starosty obce, o jeho postavení a odpovědnosti. Poslední blok otázek měl za cíl zjistit, které z činností považují občané za úlohu starosty obce.

Ankety se zúčastnilo 17 % občanů obce Žerčice (57 respondentů), 23 % občanů obce Jabkenice (86) a 13 % (42) občanů obce Ledce.

V otázce na **zájem o dění v obci a činnost obce a obecního úřadu** odpovědělo 92 % (171) respondentů, že se o dění aktivně zajímají, 8 % (14) se o dění nezajímá. V obci Žerčice se o dění zajímá 50 (88 %) respondentů, v Jabkenicích 82 (95 %) a v Ledcích 39 (93 %) respondentů. Je nutno zmínit, že ankety se zúčastnili převážně aktivní občané, kteří se o dění a život v obci zajímají, sledují aktuální obecní dění a s obcí spolupracují. Proto je vysoké procento občanů, kteří na uvedenou otázku odpověděli kladně.

Pokud jde o **věk občanů, kteří se o dění v obci zajímají**, pak v obci Žerčice má největší zájem o dění v obci věkové kategorie 31-40, 41-50 a 51-60 let. Nejvíce občanů, kteří se o dění v obci nezajímají je ve věkové kategorii 18-30 let. V obci Jabkenice se o dění v obci zajímá nejvíce občanů ve věkové kategorii 41-50 let a 31-40 let. Nejméně se o dění zajímají občané ve věku 61 a více let. V obci Ledce se o dění v obci nejvíce zajímá věková kategorii 41-50 let a 31-40 let. Nejméně se o dění zajímají občané ve věkové kategorii 61 a více let. Souhrnně tedy lze usoudit, že největší zájem o dění v obci mají lidé ve věku od 31 do 60 let. Důvody nízkého zájmu nejmladší věkové

kategorie (18-30 let) a nejstarší věkové kategorie (61 a více let) mohou být různé. U nejmladší věkové kategorie např. skutečnost, že ve své obci téměř nežijí, studují a žijí jinde, případně nemají čas být aktivními občany své obce. U nejstarší věkové kategorie může nízký zájem souviset s nedostatečnou komunikací ze strany obce směrem k této věkové kategorii. Řada starších občanů není zdatná v moderních technologiích a některé zprávy k nim pronikají obtížněji a se zpožděním. Zde se nabízí doporučení pro starosty malých obcí, aby zvolili vhodnou formu komunikace s nejstaršími občany, např. pravidelná setkávání seniorů za účasti starosty obce nebo např. pravidelný obecní zpravodaj určený pro seniory v tištěné podobě. Určitě není dobrou vizitkou, pokud starosta komunikuje s občany pouze elektronicky.

V dotazu na to, zda občané **pravidelně navštěvují webové stránky** své obce, odpovědělo kladně 88 % (50) respondentů v obci Žerčice, 95 % (82) v obci Jabkenice a 93 % (39) v obci Ledce. V souhrnu za všechny tři zkoumané obce odpovědělo 92 % respondentů, že se pravidelně navštěvují webové stránky své obce. Ve všech třech obcích navštěvuje pravidelně webové stránky své obce nejvíce respondentů ve věkové kategorii 31-40 let. V Žerčicích je to 83 % respondentů v uvedené věkové kategorii, v Jabkenicích 90 % a v Ledcích 90 %. Výsledek zde není nijak překvapivý, občané v této věkové kategorii aktivně používají moderní IT technologie, jsou velmi zdatní v oblasti internetu a sociálních sítí. Proto jsou zcela logické a předvídatelné výsledky u nejstarší věkové kategorie (61 a více let), kdy v Žerčicích aktivně navštěvují webové stránky obce pouze 2 občané, v Jabkenicích 1 a v Ledcích dokonce žádný. Tato skutečnost souvisí s internetovou gramotností seniorů a s jejich případnými obavami spojenými s používáním internetu.

Zdrojem informací o dění v obci je pro občany v největší míře informace získávané od ostatních spoluobčanů. V obci Ledce takto získává informace 57 % respondentů, v Žerčicích 56 %, v Ledcích 37 %. Následuje získávání informací dotazem u starosty a to u 26 % respondentů v obci Ledce a 23 % v obci Jabkenice. V Žerčicích uvádí tento způsob získávání informací pouze 9 % respondentů. Tato odpověď příliš nekoresponduje s vyjádřením starosty obce Žerčice, kdy v rozhovoru uvádí, že s občany komunikuje i při osobních, sousedských setkáních. Z webových stránek obce čerpá informace 18 % respondentů v obci Žerčice, 14 % v Jabkenicích a pouze 5 % v Ledcích. Ze sociálních sítí čerpá 14 % v obci Jabkenice, 11 % v obci Žerčice a 0 % v obci Ledce. Nulové procento v obci Ledce je způsobeno tím, že obec se neprezentuje na žádných sociálních sítích.

Stejně tak pouze 5 % občanů v Ledcích čerpá informace z webových stránek obce. Při bližším prozkoumání webových stránek lze zjistit, že stránky nejsou příliš často aktualizovány a nepřinášejí tedy občanům potřebné informace. Oproti tomu 14 % respondentů čerpajících informace ze sociálních sítí je pravděpodobně důsledkem velmi dobré prezentace obce prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí. Souhrnně za všechny tři zkoumané obce získává nejvíce respondentů informace od ostatních spoluobčanů (48 %), následují informace získávané dotazem u starosty obce (19 %), z webových stránek obce (13 %) a z fyzické úřední desky (10 %) a sociálních sítí (10 %). Zde by bylo vhodné, aby starostové malých obcí zvýšili povědomí občanů o dění v obci vhodnou formou. Může se jednat o pravidelná setkávání s občany, vhodné umístění fyzické úřední desky, tak aby byla občanům snadno přístupná, nebo zajištění kurzů pro seniory pro zvýšení jejich internetové gramotnosti.

Informace zveřejňované obcí považuje za dostatečné 70 % respondentů v obci Žerčice, 92 % v obci Jabkenice a 69 % v obci Ledce. V souhrnu všech tří obcí se 80 % respondentů vyjádřilo, že zveřejňované informace jsou dostatečné. Vysoké procento spokojenosti se zveřejňovanými informacemi v obci Jabkenice je zapříčiněno velmi dobrou prezentací obce na webových stránkách a sociálních sítích, ale i velkým množstvím akcí, které se v obci pořádají a díky kterým je obec známá a viditelná.

Pokud se jedná o **účast občanů na zasedáních Zastupitelstva obce**, nehraje roli pohlaví respondentů. V Žerčicích se zasedání zúčastňuje pravidelně 10 (18 %) respondentů, v Jabkenicích 18 (21 %) a v Ledcích 9 (21 %). Občas se zasedání zúčastňuje 5 (9 %) respondentů v obci Žerčice, 10 (12 %) v obci Jabkenice a 4 (10 %) v obci Ledce. Nikdy se zasedání Zastupitelstva obce neúčastní 42 (74 %) respondentů v Žerčicích, 58 (67 %) v Jabkenicích a 29 (69 %) v Ledcích. Zde je k zamyšlení fakt, že ačkoliv se ankety zúčastnili občané, kteří se aktivně zajímají o dění v obci a s obcí spolupracují, nemají tito občané potřebu účastnit se veřejných zasedání Zastupitelstva obce. Nízká účast občanů na zasedání je problémem většiny malých obcí. Úkolem starostů by mělo být vhodně volit termín zasedání Zastupitelstva obce tak aby vyhovoval většině občanů, včasné upozornění občanů na termín konání zasedání, klidně i dříve, než zákonem stanovených 7 dnů před jeho konáním. Informace o konání zasedání Zastupitelstva obce se může objevit nejen v souladu se zákonem o obcích na úřední desce, ale např. i na obecní plakátovací ploše, v místní prodejně, může být vyhlášena místním rozhlasem.

Další sada otázek se týkala **povědomí občanů o časové náročnosti** výkonu funkce starosty obce. Celkem 22 respondentů (12 %) z celkového počtu 185 se domnívá, že starostovi stačí pro výkon funkce méně než 20 hodin týdně. 17 % všech respondentů si myslí, že k výkonu funkce starosty postačuje 21-30 hodin týdně. Nejvíce respondentů (59 %) zastává názor, že pro výkon funkce starosty je potřeba 31-40 hodin týdně. Pouze 5 % všech respondentů se domnívá, že časová náročnost funkce starosty je 41-50 hodin týdně. 6 % všech respondentů si myslí, že potřebná doba výkonu funkce starosty obce je více než 51 hodin týdně. Při porovnání odpovědí občanů se odpověďmi starostů dochází téměř ke shodě. Dva starostové považují za ideální dobu pro výkon funkce 40 hodin týdně, jeden starosta pak 50 hodin týdně. Největší část respondentů (59 %) pak zastává názor, že pro výkon funkce je potřeba 31-40 hodin týdně. Z toho lze usuzovat, že většina občanů má dobré povědomí o časové náročnosti výkonu funkce starosty obce a zmiňovaných 40 hodin týdně se zdá být optimální variantou. Z tohoto důvodu je i pochopitelné, že dotazovaní starostové nepřipouští do budoucna výkon funkce jako neuvolněné za reálné.

Pokud jde o časovou **náročnost administrativních činností starosty**, pak se 41 % (76 občanů) respondentů domnívá, že je to méně než 15 hodin týdně, 28 % (52 občanů) si myslí, že jde o 15-20 hodin týdně a 31 % (57 občanů) se domnívá, že více než 20 hodin týdně. Při komparaci s názory starostů samotných je zde rozdíl. Všichni tři starostové uvádějí, že administrativním činnostem věnují zhruba 15-20 hodin týdně. Lze dovodit, že část občanů neví, jak velká je administrativní agenda starostů. Řada občanů netuší kolik různých výkazů, statistik, přehledů a dokumentů musí starosta malé obce zvládnout vyřídit. Koresponduje to i s obavami starostů ze stále se navyšující administrativy.

Z odpovědí na otázku ohledně **časové náročnosti studia zákonů**, metodik a doporučení vyplývá, že 29 % (53 občanů) všech respondentů se domnívá, že studiem uvedených materiálů tráví starostové méně než 2 hodiny týdně, 52 % (97 respondentů) si myslí, že je to 2-5 hodin týdně a 19 % (35 respondentů) usuzuje, že se jedná o 5 a více hodin týdně. Samotní starostové shodně uvádějí časovou náročnost studia zákonů, metodik a doporučení 2-5 hodin týdně. Lze tedy dovodit, že občané vědí o důležitosti znalosti a studia uvedených materiálů pro práci starostů a chápou nutnost věnovat této problematice potřebný čas.

Z odpovědí na otázku o povědomí občanů o odpovědnosti, která starostovi plyne z výkonu jeho funkce, bylo zjištěno, že 67 % (121 občanů) všech respondentů se domnívá,

že starosta nese odpovědnost z výkonu své funkce, 33 % (6 občanů) se však domnívá, že starosta odpovědnost nenese.

Za zajímavé lze považovat, že ze 124 respondentů, kteří uvedli, že starosta s výkonu své funkce nese odpovědnost, pouze 27 uvedlo, o jakou odpovědnost se podle jejich názoru jedná. Nejčastěji byla zmiňována odpovědnost za majetek, finance a správný úřední postup. Pouze dva respondenti uvedli, že se jedná také o odpovědnost morální. Lze tedy usuzovat, že občané už nevnímají starostu obce jako morální autoritu, tak jako to mu bylo v dřívějších dobách, kdy starosta spolu s lékařem a učitelem patřili k hlavním autoritám v obci. Ve srovnání tří zkoumaných obcí je k zamyšlení výsledek v obci Jabkenice, kdy si 70 občanů (81 %) myslí, že starosta nese odpovědnost z výkonu své funkce a zbylých 16 občanů (19 %) se domnívá, že odpovědnost nenese. Uvedených 70 občanů je nejvíce ze všech tří obcí. Při srovnání s odpovědí starosty uvedené obce na otázku odpovědnosti z výkonu funkce, kdy starosta uvádí, že nemá obavu z odpovědnosti, je patrné, že pokud starosta vystupuje otevřeně v komunikaci s občany, pak si oni uvědomují jeho odpovědnost a mohou mít i větší pochopení pro jeho jednání a rozhodnutí, což zpětně může snižovat jeho obavy z odpovědnosti. Platí to i naopak, kdy starosta obce Žerčice uvádí, že pocítuje obavy z odpovědnosti z výkonu své funkce a 30 občanů uvedené obce (54 %) si myslí, že odpovědnost z výkonu funkce nese, ale zároveň si 27 občanů (46 %) myslí, že starosta ze své funkce odpovědnost nenese. Jako doporučení pro starostu obce Žerčice se zdá vhodné více občany otevřeně informovat o své činnosti, o nutnosti některých, i nepopulárních rozhodnutí, tak aby občané měli možnost nahlédnout do agendy starosty a pochopit náročnost výkonu funkce včetně odpovědnosti.

Na otázku, **zda je starosta** obce při výkonu své funkce něčím **omezován**, odpovědělo 82 % respondentů (152 občanů) že ano, zbylých 18 % (33 občanů) se domnívá, že není ničím omezován. Většina občanů si tedy dobře uvědomuje, že z výkonu funkce starosty plyne starostům určité omezení, což zcela koresponduje s výpovědí všech tří starostů, kteří shodně uvádějí, že se cítí být omezování zejména z důvodu časové náročnosti výkonu funkce a také kritikou občanů, často neoprávněnou a neodůvodněnou.

Další část otázek byla věnována problematice **přímé volby starostů**. V této otázce nepanuje mezi občany úplná shoda. V obci Žerčice je pro zavedení přímé volby starostů 35 % respondentů, v Jabkenicích také 35 % a v Ledcích 24 %. Proti zavedení přímé volby

starostů je v Žerčicích 39 % respondentů, v Jabkenicích 41 % a v Ledcích 57 %. Ostatní občané se vyjádřili, že neví, protože k dané problematice nemají dostatek informací a znalostí. V souhrnu všech tří zkoumaných obcí se pro zavedení přímé volby vyjádřilo 32 % respondentů, proti zavedení přímé volby bylo 44 % respondentů a 24 % odpovědělo, že neví. Lze pozorovat, že v mladších věkových kategoriích převažuje souhlas se zavedením přímé volby starostů, zatímco se stoupajícím věkem respondentů se názor mění směrem k nesouhlasu se zavedením přímé volby starostů. Větší část občanů (44 % všech respondentů) je tedy proti zavedení přímé volby. S tím korespondují i názory všech tří starostů, kteří v naprosté shodě odpověděli, že přímou volbu starostů by rozhodně neuvítali. Nevýhody přímé volby spatřují ve skutečnosti, že by přímo volený starosta nemusel mít plnou podporu ostatních členů zastupitelstva a hrozila by tak určitá stagnace malých obcí. Přímá volba starostů by se tak mohla v malých obcích snadno stát nástrojem rozkladu fungujících obcí a jejich zastupitelstev.

Poslední sada otázek se týkala **povědomí občanů o úlohách starosty obce**. Občané měli odpovědět, zda činnosti jako je rozhodování, plánování, vedení, organizování kontrola, komunikace s občany, veřejné projevy a pomoc občanům považují za úlohy starosty obce.

Zde převážná většina respondentů uvádí, že rozhodování patří k úlohám starosty, 151 občanů (82 %) uvedlo odpověď *určitě ano* a 24 občanů (13 %) uvedlo odpověď *spíše ano*. **95 % respondentů tedy považuje rozhodování za úlohu starosty.**

Plánování považuje za úlohu starosty 73 % respondentů (72 respondentů s odpovědí *určitě ano* a 62 s odpovědí *spíše ano*). **Zbýlých 27 % nepovažuje plánování za úlohu starosty** (36 s odpovědí *spíše ne* a 15 s odpovědí *určitě ne*).

Celkově **63 % respondentů** ze všech tří obcí **nepovažuje vedení za úlohu starosty** (32 % *spíše ne*, 31 % *určitě ne*). Zbývajících 37 % řadí vedení k úlohám starosty (22 % *spíše ano*, 15 % *určitě ano*).

Pokud jde o organizování, lze souhrnně uvést, že celkem ve všech třech zkoumaných obcích se **80 % respondentů vyjádřilo, že organizování patří k úlohám starosty** (62 % s odpovědí *určitě ano* a 18 % s odpovědí *určitě ne*). Zbývajících 20 % se vyjádřilo, že *spíše ne* nebo *určitě ne*.

V celkovém souhrnu se **52 % respondentů vyjádřilo, že kontrola nepatří k úlohám starosty** (39 % s odpovědí *určitě ne* a 13 % s odpovědí *spíše ne*). Zbývajících 48 % se domnívá, že kontrola k úlohám starosty patří (16 % *spíše ano*, 32 % *určitě ano*).

V této otázce se respondenti v odpovědích rozdělili téměř na polovinu. Možným důvodem je malé povědomí o kontrolních činnostech, které starostové provádějí.

V otázce **komunikace s občany** se 137 respondentů vyjádřilo, že komunikace s občany patří *určitě* k úlohám starosty, 29 si myslí, že *spíše ano*. *Spíše ne* se domnívá 14 občanů. Ani jeden z respondentů neodpověděl, že komunikace s občany **nepatří** k úlohám starosty obce. V relativním vyjádření (graf č. 66) se **90 % respondentů** (74 % určitě ano, 16 % spíše ano) domnívá, že **komunikace s občany mezi úlohy starosty patří**.

Pokud jde o veřejné projevy, 53 % respondentů (25 % určitě ano, 28 % spíše ano) si myslí, že **veřejné projevy patří k úlohám starosty**. 47 % (21 % určitě ne, 66 % spíše ne) se domnívá, že veřejné projevy k úlohám starosty nepatří. Ani v odpovědích na tuto otázku nepanuje mezi respondenty shoda.

V poslední otázce, která se týkala **pomoci občanům**, nedošlo v odpovědích ke shodě. Shodu lze nalézt pouze v tom, že nikdo z respondentů nevedl, že pomoc občanů určitě nepatří k úlohám starosty. V obci Jabkenice odpovědělo 67 % respondentů, že pomoc občanů určitě k úlohám starosty patří, a spíše ano odpovědělo dalších 29 % občanů. Tato vysoká čísla souvisí s nejvyšší pravděpodobností s osobností starosty této obce, s jeho přístupem k občanům a s jeho otevřeným způsobem komunikace.

Souhrnně se 111 (60 %) respondentů ze všech tří obcí domnívá, že pomoc občanům určitě patří mezi úlohy starosty, 59 (32 %) respondentů se domnívá, že spíše ano. Spíše ne uvedlo 15 (8 %) respondentů. **Pomoc občanům tedy považuje za úlohu starosty 92 % respondentů.**

Starostové v podobné otázce měli **sami definovat své nejdůležitější úlohy**. Shodně všichni tři starostové uvedli, že mezi jejich úlohy patří investice, výstavba a dotační agenda, dále potom jeden starosta uvedl komunikaci s občany a tvorbu rozpočtu. Úlohou, kterou shodně uvádějí starostové i občané je tedy **komunikace s občany**. Z uvedeného vyplývá, že starostové jsou si vědomi nutnosti dostatečné a přiměřené komunikace s občany a také občané si uvědomují důležitost vzájemné komunikace a sami aktivně přiměřenou komunikaci vyžadují.

5.5 Návrhy na opatření k nápravě

Jak vyplynulo z provedeného výzkumu, je výkon funkce starosty obce časově náročný. V malých obcích se jedná o 40-50 hodin týdně. Vzhledem k tomu, že v ust.

§ 79 odst. 1, zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, je stanovena týdenní pracovní doba 40 hodin týdně, je opodstatněné, že starostové malých obcí považují do budoucna výkon funkce starosty obce jako neuvolněné za neudržitelné. Důvodem je především neustále narůstající administrativní zátěž starostů. V této souvislosti vzniká prostor pro případný další výzkum s cílem zjistit, zda je žádoucí, aby v pravomoci zastupitelstva (dle ust. § 84, odst. 2k) Zákona o obcích) bylo rozhodování o tom, zda funkce starosty bude v dané obci **uvolněná nebo neuvolněná**. Vzhledem k časové náročnosti funkce by bylo efektivní, aby funkce byla ze zákona vždy uvolněná a o případné neuvolněnosti si mohl rozhodnout sám starosta. Pokud starosta vykonává funkci jako neuvolněný, má pouze omezené časové možnosti s téměř jistým dopadem na kvalitu výkonu funkce a také na odpovědnost. Zákon nikterak nerozlišuje odpovědnost starosty uvolněného či neuvolněného k výkonu funkce. Odpovědnost je ve stejné míře. V případě, že by funkce starosty byla ze zákona vždy uvolněná, bylo by nutné dořešit **financování této funkce**. Starostové jsou nyní odměňováni podle Nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, ve znění Nařízení vlády č. 202/2018 Sb. Poslední platná změna je s účinností od 1. 1. 2020 a jedná se o Nařízení vlády č. 338/2019 Sb. Přílohou tohoto nařízení vlády je tabulka s výši odměn uvolněných členů zastupitelstev a maximální výše odměn neuvolněných členů zastupitelstev. Pokud by byla funkce starosty obce zavedena jako uvolněná, vyvstane malým obcím problém s financováním odměny starosty. Dle současné právní úpravy je odměna starostovi obce za výkon funkce vyplácena z rozpočtových prostředků. Pokud by v této oblasti došlo ke **změně, ve smyslu státního příspěvku obcím na financování odměny starosty**, mohly by si i malé obce s nízkým rozpočtem dovolit mít svého starostu uvolněného a umožnit mu tak plnohodnotný výkon funkce.

Dále starostové uvádějí, že studium zákonů, metodik a doporučení jim zabírá 15-20 hodin týdně. Současně uvádějí, že na **ucelené, systematické studium** jim čas již nezbývá. Zde by bylo vhodné, aby byl pro starosty připraven ucelený vzdělávací kurz z oblasti práva. Mělo by se jednat o vzdělávání poskytované např. Ministerstvem vnitra. V současné době nabízí řada vzdělávacích institucí celou škálu různých školení, avšak ucelený a jednotný systém vzdělávání starostů neexistuje. Otázkou je, zda by toto vzdělávání mělo být pro starosty povinné a zda by jej starostové nepovažovali spíše za další zátěž. V některých menších obcích by mohla nastat situace, že z důvodu dalšího

povinného vzdělávání by klesl počet potenciálních kandidátů na funkci starosty. Otázka povinného vzdělávání starostů by mohla být předmětem dalšího výzkumu.

Z výpovědí starostů dále vyplynulo, že by uvítali **rozšíření svých pravomocí**, především při rozhodování o záležitostech týkajících se přímo jejich obce a občanů. Příkladem je oblast dodržování obecně závazných vyhlášek na úseku veřejného pořádku. Starostové by uvítali, aby při opakovaném a častém poručování OZV mohli sami ihned situaci řešit, např. udělením pokuty do určité výše (např. do 1000,- Kč), která by plynula do obecní pokladny. Teprve při velmi častém a opakovaném porušování pravidel stanovených obecně závaznou vyhláškou, když by byl již překročen počet porušení, případně výše udělených pokut, by starostové postupovali řešení těchto přestupků přestupkové komisi, případně Policii ČR. Starostové by také uvítali větší ochranu osoby starosty, aby nemohlo docházet k často zcela bezdůvodnému napadání starosty občany, z důvodu jejich nespokojenosti s rozhodnutím zastupitelstva. Občané si velmi často neuvědomují podstatu kolektivního rozhodování zastupitelstva, ve kterém je starosta rovnocenným členem s ostatními zastupiteli.

S otázkou pravomocí souvisí také odpovědnost vyplývající z funkce starosty obce. Dva starostové uvedli, že obavy z odpovědnosti nemají, jeden starosta určité obavy uvádí a zdůvodňuje je tím, že starosta zodpovídá, za veškeré dění v obci, bez ohledu na skutečnost, že celá řada záležitostí podléhá rozhodnutí a schválení zastupitelstva obce a starosta sám toto rozhodování a schvalování nemůže nijak ovlivnit ani změnit. Zde je nutno připomenout, že osobní odpovědnost starosty se snižuje vždy, pokud je v určité záležitosti nutné kolektivní rozhodnutí zastupitelstva obce a starosta osobně s rozhodnutím nesouhlasí. Vhodné pro starosty je, aby veškerá rozhodnutí, která se týkají především hospodaření s majetkem obce, ponechávali na schválení či neschválení zastupitelstva obce.

Pokud jde o možnost **přímé volby starostů**, ani jeden z dotazovaných starostů se zavedením přímé volby nesouhlasí. Současný stav, kdy je starosta zvolen z řad zastupitelů, kteří byli zvoleni občany, považují za dostačující. Přímá volby se jim jeví jako nebezpečný experiment, který by mohl ohrozit fungování, stabilitu a další rozvoj dosud dobře fungujících malých obcí.

V otázkách na **spolupráci s ostatními obcemi** odpověděli starostové, že vzájemně spolupracují. V otázce **spolupráce starostů se zastupiteli** obce se názory starostů mírně rozcházel. Pouze jeden starosta úkoluje členy zastupitelstva pravidelně a mají své úkoly

rozděleny podle svých kompetencí. Obecně lze starostům doporučit, **aby své úlohy delegovali i na ostatní členy zastupitelstva**, hovořili s nimi zcela otevřeně o problémech v obci, o možných způsobech řešení a především o odpovědnosti a provedení rozhodnutí. V malých obcích se často dochází k situaci, kdy starosta obce řeší řadu problémů sám a ostatní členové zastupitelstva nejsou o problematice dostatečně informováni a nemohou potom dostatečně zodpovědně přistoupit k případnému hlasování o daném problému a přijmout tak požadovanou odpovědnost.

V otázce **komunikace s občany** by bylo potřebné, aby starostové v malých obcích dokázali s občany **komunikovat více neformálně**, aniž by podléhali určitému tlaku na jednání, který vyplývá ze samotné podstaty malých obcí, kdy se téměř všichni občané velmi dobře znají a často jsou i v příbuzenských vztazích. Je to jeden z nejtěžších úkolů starostů malých obcí. Do neformálních způsobů komunikace je možné zahrnout např. určitý způsob komunikace se seniory, jejich pravidelná setkávání a informování o dění v obci. Na zvážení starostů je například i zajištění kurzů pro zvýšení počítačové gramotnosti seniorů a tím zajištění větší informovanosti této věkové skupiny.

Obecně lze starostům doporučit také **péči o webové stránky obcí**, tak aby byly vždy aktuální, přehledné a pro návštěvníky přínosné. V současné době se stává nutností obce prezentovat se také na **sociálních sítích**, Tento způsob prezentace je atraktivní zejména pro mladší věkové kategorie a vhodný způsob komunikace obce na sociálních sítích může vzbudit zájme mladších věkových skupin o dění v obci.

6 Závěr

V této diplomové práci byla na základě analýzy právní úpravy vyhodnocena problematika úlohy a postavení starosty malé obce, zejména jeho pravomocí, působnosti, odpovědnosti, jeho zařazení v systému státní správy a vztah k ostatním orgánům obce.

Analýzou právních dokumentů bylo zjištěno, že **současná právní úprava** podává **dostačující a ucelený náhled** na postavení starosty obce.

V rámci dílčího cíle byl definován pojem *malá obec*. Tento pojem není v českém právním řádu žádným způsobem vymezen. Ministerstvo vnitra definuje **malou obec** jako obec, která má méně než 500 obyvatel. Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích lze za malou obec považovat obec, která má méně než 1000 obyvatel. Všechny tři zkoumané obce patří mezi obce s počtem obyvatel do 500.

Hlavním cílem této práce bylo na základě rozhovorů se starosty tří malých obcí zjistit a vyhodnotit skutečné postavení, pravomoci a odpovědnost starostů v běžné praxi z jejich pohledu a zároveň anketním dotazováním u občanů zjistit, zda občané mají povědomí o pravomocech a odpovědnosti starosty.

Z dotazování starostů vyplynulo, že starostové malých obcí nepovažují **výkon funkce starosty obce jako neuvolněné** za optimální a do budoucna považují tuto formu výkonu funkce za neudržitelnou zejména s ohledem na časovou náročnost výkonu funkce a na stále narůstající administrativní zátěž starostů, kdy starosta malé obce nemá aparát podřízených pracovníků, jako je to mu ve velkých městech a je tedy nucen řadu činností vykonávat sám. Starostové se shodli také v otázce **finančního ohodnocení starosty**, které dle jejich názoru neodpovídá časové a odborné náročnosti této funkce. Za adekvátní odměnu považují částku v rozmezí 30.000 Kč-35.000 Kč. Pokud je o **časovou náročnost výkonu funkce**, uvádějí starostové reálnou dobu strávenou v úřadě v rozmezí 31-50 hodin týdně, za ideální týdenní dobu považují 40-50 hodin týdně. **Administrativními činnostmi** tráví starostové 15-20 hodin týdně a z toho jim 2-5 hodin zabere studium zákonů, metodik a doporučení.

Ze subjektivního hodnocení starostů vyplývá, že starostové považují své **znalosti zákonů** s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné, nikoli však vynikající. V některých oblastech jsou si jisti, jindy raději využívají právní pomoc. Svoji znalost příslušné legislativy odhadují zhruba na 50 %. V otázce **pravomocí** převládl názor,

že pravomoci starostů nejsou dostatečné a starostové by uvítali jejich posílení a rozšíření, např. v oblasti dodržování Obecně závazných vyhlášek na úseku veřejného pořádku.

Za své **nejdůležitější úkoly** a činnosti považují starostové investice, výstavbu a dotační agendu. V otázce na obavy starostů z odpovědnosti vyplývající z výkonu jejich funkce se starostové neshodli. Dva starostové obavy nemají, jeden starosta obavy přiznal a uvedl, že plynou především z nepřiměřené administrativní zátěže.

V otázce **přímé volby** se starostové zcela shodli v názoru, že přímou volbu by v žádném případě neuvítali. Nevýhodu této volby spatřují především v riziku, že přímo volený starosta by nemusel mít plnou podporu ostatních zastupitelů a reálně by hrozil rozklad dosud fungujících obcí a jejich zastupitelstev. Tento názor tří dotazovaných starostů malých obcí koresponduje s názorem Svazu měst a obcí ČR, který k přímé volbě starostů zaujímá dlouhodobě negativní postoj.

Dále starostové uvádějí, že výkonem funkce přináší **omezení v osobním životě**, především svou časovou náročností a také často neoprávněnou kritikou občanů. Pokud l o **spolupráci s ostatními obcemi**, starostové shodně uvádějí, že všichni s ostatními obcemi spolupracují, i když každý v jiné míře. Pouze jeden starosta uvedl, že ve velké míře **spolupracuje se zastupiteli** a úkoly jim rozděluje pravidelně. Dva starostové uvedli pouze formální **komunikaci s občany** a to pouze tehdy, plyne-li jim tato povinnost ze zákona. Všichni tři starostové potvrdili nízkou **účast občanů na veřejných zasedáních** Zastupitelstva obce (méně než 10 % občanů).

V **další části výzkumu** byla provedena **anketa s občany** tří obcí. Ankety se zúčastnilo celkem 185 respondentů, z nichž 92 % uvedlo, že se aktivně zajímá o dění v obci. Největší **zájem o obecní záležitosti** mají občané ve věku 31-60 let. Nejnižší zájem o obecní dění byl v nejmladší věkové kategorii (18-30 let) a v nejstarší věkové kategorii (61 a více let).

Z dotazování vyplynulo, že **webové stránky** své obce pravidelně navštěvuje 92 % respondentů, nejvíc ve věkové skupině 31-40 let, naopak nejméně ve věkové kategorii 61 a více let jsou to v souhrnu pouze 3 občané. **Informace o dění v obci** získávají občané především od ostatních spoluobčanů (48 %), dotazem u starosty obce (19 %), z webových stránek obce (13 %) a z fyzické úřední desky (10 %) a ze sociálních sítí (10 %). V souhrnu všech tří obcí považuje 80 % respondentů zveřejňované informace za dostačující. Občané dále uvádějí, že se **zasedání Zastupitelstva obce** pravidelně nezúčastňují. K zamyšlení

je skutečnost, že uvedené ankety se zúčastnili občané, kteří se o obecní dění aktivně zajímají a přesto nemají potřebu se zasedání účastnit.

Cílem další části ankety bylo **zjištění povědomí občanů o časové náročnosti výkonu funkce** starosty obce. Lze říci, že občané mají dobré povědomí o náročnosti výkonu funkce starosty obce. Největší část respondentů (59 %) zastává názor, že pro výkon funkce starosty je potřeba 31-40 hodin týdně, což se shoduje s názorem samotných starostů. Naopak z výzkumu vyplynulo, že občané neznají dobu potřebnou k výkonu administrativních činností a neznají skutečnou agendu starosty. Pokud jde o časovou náročnost studia zákonů, metodik a doporučení, ukázalo se, že občané si uvědomují nutnost věnovat této problematice potřebnou pozornost a čas ze strany starosty. V otázce odpovědnosti starostů se 2/3 respondentů domnívají, že starosta z výkonu funkce nese **odpovědnost**, ale pouze malá část (21 %) byla schopna uvést, o jakou odpovědnost se jedná. Nejčastěji byla zmiňována odpovědnost za majetek, finance a správný úřední postup. Pouze dva respondenti uvedli, že se jedná také o odpovědnost morální. Většina respondentů (82 %) se domnívá, že je starosta **při výkonu své funkce omezován**. Zde se názory občanů shodují s názory všech tří dotazovaných starostů. Důvody omezení jsou dle občanů zejména časová náročnost a kritika občanů.

V **otázce přímé volby** nenastala u občanů jasná shoda. Lze pozorovat, že v mladších věkových kategoriích převažuje souhlas se zavedením přímé volby starostů, zatímco se stoupajícím věkem respondentů se názor mění směrem k nesouhlasu se zavedením přímé volby starostů. Větší část občanů je proti zavedení přímé volby. S tím korespondují i názory všech tří starostů, kteří v naprosté shodě odpověděli, že přímou volbu starostů by rozhodně neuvítali.

Za nejdůležitější úlohu starosty považují občané pomoc občanům (92 % respondentů), komunikaci s občany (90 %), organizování (80 %), plánování (73 %), veřejné projevy (53 %). Vedení nepovažuje za úlohu starosty 63 % respondentů a kontrolu 52 % respondentů.

Úlohou, kterou shodně uvádějí starostové i občané je tedy **komunikace s občany**. Z uvedeného vyplývá, že starostové jsou si vědomi nutnosti dostatečné a přiměřené komunikace s občany a také občané si uvědomují důležitost vzájemné komunikace a sami aktivně přiměřenou komunikaci vyžadují.

Na základě vyhodnocení všech zjištěných skutečností bylo vysloveno několik **doporučení**, jak zlepšit informovanost občanů o úloze a postavení starosty malé obce

a zároveň jak dosáhnout většího uplatnění pravomocí starostů malých obcí a zlepšení jejich postavení.

Vzhledem k časové náročnosti funkce by bylo efektivní, aby funkce byla ze zákona vždy uvolněná a o případné neuvolněnosti si mohl rozhodnout sám starosta. V případě, že by funkce starosty byla ze zákona vždy uvolněná, bylo by nutné dořešit **financování této funkce**. Pokud by v této oblasti došlo ke **změně, ve smyslu státního příspěvku obcím na financování odměny starosty**, mohly by si i malé obce s nízkým rozpočtem dovolit mít svého starostu uvolněného a umožnit mu tak plnohodnotný výkon funkce.

Starostové uvádějí, že studium zákonů, metodik a doporučení jim zabírá 15-20 hodin týdně. Současně uvádějí, že na **ucelené, systematické studium** jim čas již nezbyvá. Zde by bylo vhodné, aby byl pro starosty připraven ucelený vzdělávací kurz z oblasti práva. Mělo by se jednat o vzdělávání poskytované např. Ministerstvem vnitra. Otázkou zůstává, zda by tento program vzdělávání měl být pro všechny starosty povinný.

Dalším návrhem je **rozšíření pravomocí starostů**, především při rozhodování o záležitostech týkajících se přímo jejich obce a občanů. Příkladem je oblast dodržování obecně závazných vyhlášek na úseku veřejného pořádku. Starostové by uvítali, aby při opakovaném a častém poručování OZV mohli sami ihned situaci řešit, např. udělením pokuty do určité výše.

V souvislosti s obavami starostů z osobní odpovědnosti je vhodné starostům doporučit, aby veškerá rozhodnutí, která se týkají především hospodaření s majetkem obce, ponechávali na schválení či neschválení zastupitelstva obce.

Obecně lze starostům doporučit, **aby své úlohy delegovali i na ostatní členy zastupitelstva**, hovořili s nimi zcela otevřeně o problémech v obci, o možných způsobech řešení a především o odpovědnosti a provedená rozhodnutí.

V otázce **komunikace s občany** by bylo potřebné, aby starostové v malých obcích dokázali s občany **komunikovat více neformálně**, aniž by podléhali určitému tlaku na jednání, který vyplývá ze samotné podstaty malých obcí, kdy se téměř všichni občané velmi dobře znají a často jsou i v příbuzenských vztazích.

Obecně lze starostům doporučit také péči o kvalitní **prezentaci obce** na webových stránkách a sociálních sítích.

Z výsledků práce vyplynulo, že občané, kteří se aktivně zajímají o obecní dění, mají vcelku dobré povědomí o úlohách a postavení starostů. V řadě odpovědí občanů došlo k naprosté shodě s názory starostů. Úkolem starostů, zejména v malých obcích, je obec

rozvítet a stmelovat, pomocí otevřené komunikace se snažit zvýšit zájem občanů o obecní dění a zapojit do aktivit obce nejmladší věkovou kategorii. Jen tak bude možné do budoucna zachovat kvalitní fungování a rozvoj malých obcí.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

- ČMEJREK, J., ČOPÍK, J., 2016. *Veřejná správa*. 1. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. ISBN 978-80-7394-578-7.
- ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., 2010. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, J., KOPŘIVA, R., 2007. *Základy veřejné správy*. Praha: ČZU. ISBN 978-80-213-1626-3.
- GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. 2013. *Ústavní systém České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-423-7.
- HAVLAN, P., JANEČEK, J., KOPECKÝ, M. a kol., 2016. *Zákon o obcích (č. 128/2000 Sb.). Komentář*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-863-6.
- HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J., 2005. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 1. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7106-906-5.
- KÁŇA, P., 2007. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol a maturitní témata k ústní maturitní zkoušce z předmětu Veřejná správa*. 2. vydání. Ostrava: Montanex. ISBN 978-80-7225-244-2.
- KOUDELKA, Z., 2007. *Samospráva*. Praha: Linde. ISBN 978-80-7201-665-5.
- PAVLÍČEK, V. 2015. *Ústavní právo a státověda*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-084-0.
- SCHELLE, K., 2009. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-203-5.
- SMO ČR, 2018. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: © SMO ČR. ISBN 978-80-906843-3-1.
- SVOBODA, I., SCHELLE, K., 2007. *Základy organizace veřejné správy*. 2. vydání. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-86575-27-8.
- VALENTOVÁ, V., 2021. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-843-3.
- ZOUBEK, V. 2010. *Právo a státověda. Úvod do právního a státovědního myšlení*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-23-2.

Internetové zdroje

- MARTÍNEK, J., 2016. *Starostové menších obcí s přímou volbou nesouhlasí* [online]. 6. 8. 2016. In: Novinky.cz, Copyright © 2003-2021 Borgis a.s., Copyright © 2021 Seznam.cz a.s., Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia. [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/starostovemensich-obci-s-primou-volbou-nesouhlasí-40003912>
- MVČR, 2007. *Analýza zavedení přímé volby starostů* [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-06-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/informace-o-moznosti-zavedeni-prime-volby-starostuv-cr.aspx>
- MVČR, 2010. *Identifikace kompetencí zatěžujících výkon veřejné správy se zvláštním přihlédnutím k malým obcím*. [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/identifikace-kompetenci-zatezujicich-vykon-verejne-spravy-se-zvlastnim-prihlednutim-k-malym-obcim-1-etapa.aspx>
- MVČR, 2021. *Malé obce – sociologický pohled* [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-06-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/problematika-malychobci.aspx>
- PSČR, 2018. *Návrh poslanců Tomia Okamury, Radima Fialy a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb.* [online]. [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=4406&td=19&cu=1>
- PROCES, 2015. *Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s. r. o. Studie individuálních schopností starostů v obcích I. typu*. [online]. © PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. [cit. 2021-07-03]. Dostupné z: <http://rozvoj-obce.cz/studie-individualnich-schopnosti-starostu-v-obcich-1-typu/>
- SEDLÁČEK, J., 2015. *Charakteristika územní samosprávy – první část* [online]. 13. 07. 2015, SMS ČR [cit. 2021-07-03]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/593-charakteristika-uzemni-samospr/>
- SMO ČR, 2011. *Přímá volba starostů – co možná nevíte* [online]. 1995–2021 © Svaz měst a obcí České republiky [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/sprava-obce/a/prima-volba-starostu-co-mozna-nevite>

- Sociologický ústav AV ČR, 2020. *Sociologická encyklopedie* [online]. Sociologický ústav AV ČR, V. V. I, hlavní editor: Zdeněk R. Nešpor, poslední editace 4. 12. 2020 [cit. 2021-07-14]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Dotazov%C3%A1n%C3%AD>
- SPD, 2021. *Program-SPD-Svoboda a přímá demokracie* [online]. 2020 @ Svoboda a přímá demokracie (SPD) [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-vypis/#7270>
- SPIPKOVÁ, A., 2014. *Omezení odpovědnosti starosty* [online]. 11. 8. 2014. Moderní obec, 2013 Profi Press s. r. o. [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/omezeni-odpovednosti-starosty/>
- ŠTROSOVÁ, I. 2014. *Odpovědnost starosty jako statutárního orgánu* [online]. 13. 05. 2014. Moderní obec, 2013 Profi Přes s. r. o. [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/odpovednost-starosty-jakostatutarniho-organu/>
- TŘÍSKA, T., 2016. *Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků 12. Rada obce, starosta obce, tajemník obecního úřadu.* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx>
- Veřejná správa online, 2021. *Jak to vidí zkušené starostové, starostky a jeden primátor* [online]. © 2021 Triada, spol. s r. o., Praha. [cit. 2021-06-17]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6672683>

Zákonné předpisy

Nářízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstva, v platném znění.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.

Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, v platném znění.

Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, v platném znění.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění.

8 Přílohy

Příloha 1: Záznamový list pro rozhovor se starostou malé obce	131
Příloha 2: Přepis rozhovoru se starostou obce Žerčice	135
Příloha 3: Přepis rozhovoru se starostou obce Jabkenice	137
Příloha 4: Přepis rozhovoru se starostou obce Ledce	139
Příloha 5: Anketa s občany malých obcí	141

Příloha 1: Záznamový list pro rozhovor se starostou malé obce

Název obce:

Počet obyvatel:

Osoba starosty

1. Pohlaví: muž žena

2. Věk:

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

.....

4. Kolik let vykonáváte funkci starosty obce?

Méně než 4 roky méně než 8 let méně než 12 let více než 12 let

5. Jaké je Vaše povolání?

6. Jste pro výkon své funkce uvolněn? ano ne

7. Je optimální, že ve Vaší obci je funkce starosty uvolněná/neuvolněná?

ano ne určitě ne, do budoucna není udržitelné

8. Domníváte se, že odměna za výkon funkce starosty odpovídá časové a odborné náročnosti Vaší funkce?

Ano ne

9. Jaká by podle Vás byla odpovídající výše odměny:

10. Kolik hodin týdně věnujete výkonu své funkce?

méně než 20 21-30 31-40 41-50 51 a více

11. Jaký čas (kolik hodin týdně) považujete za ideální pro výkon funkce?

.....

12. Kolik hodin týdně Vám zabere administrativní činnost?

méně než 15 15-20 více než 20

13. Kolik hodin týdně Vám zabere studium zákonů, metodik a doporučení?

méně než 2 2-5 více než 5

14. Považujete své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné?

Určitě ano, jsem si zcela jist

Spíše ano, ale občas vyhledám právní pomoc

Spíše ne, využívám pravidelně právní pomoc

15. Uved'te, na kolik procent hodnotíte své znalosti legislativy k dotčené problematice.
.....

16. Považujete pravomoci starostů za dostatečné?

ano ne

Pokud ne, jaké pravomoci by měly být posíleny?
.....

17. Která z úloh starosty je podle Vašeho názoru nejdůležitější?
.....

18. Máte obavy z odpovědnosti, kterou starostové nesou z výkonu své funkce?

ano ne

Pokud ano, které oblasti se Vaše obavy týkají nejvíce.

19. Uvítal byste přímou volbu starostů?

ano ne

20. a) Pokud jste odpověděl Ano, popište, v čem vidíte přínos přímé volby starostů:
.....

b) Pokud jste odpověděl Ne, napište, v čem spatřujete nevýhody přímé volby starostů:
.....

21. Omezuje Vás funkce starosty nějak v osobním životě?
.....

22. Spolupracujete při výkonu své funkce s ostatními obcemi?

Ano, velmi často

Ano, ale pouze občas, v konkrétní záležitosti

Ano, jde spíše o vzájemné konzultace problémů

Spíše ne

Vůbec ne, spoléhám se sám na sebe

23. Zadáváte úkoly i ostatním členům zastupitelstva?

Ano, pravidelně

Ano, ale spíše výjimečně

Nezadávám

24. *Jakým způsobem komunikujete s občany?*

Pouze tehdy, plyne-li mi tato povinnost ze zákona, za účelem řešení problematiky

související s výkonem mé funkce.

Pravidelně a neformálně při sousedských setkáních

25. *Kolik % občanů starších 18 let se pravidelně účastní zasedání Zastupitelstva obce (odhadem)?*

Do 10 % 11-20 % 21-30 % 31 a více

Příloha 2: Přepis rozhovoru se starostou obce Žerčice

Obec: Žerčice

Počet obyvatel: 412

1) Pohlaví: muž

2) Věk: 40

3) Nejvyšší dosažené vzdělání: středoškolské s maturitou

4) Tazatel: Kolik let vykonáváte funkci starosty obce?

Starosta: méně než 4 roky

5) T: Jaké je Vaše povolání?

S: Podnikatel.

6) T: Jste pro výkon funkce starosty uvolněn?

S: Ne, nejsem.

7) T: Je optimální, že ve Vaší obci je funkce starosty neuvolněná?

S: Optimální to není, do budoucna je stav neudržitelný. Obcím neustále narůstá administrativa.

8) T: Domníváte se, že odměna za výkon funkce starosty odpovídá časové a odborné náročnosti vaší funkce?

S: Ne, neodpovídá.

9) T: Jaká by podle Vás byla zhruba odpovídající výše odměny?

S: 30.000,- Kč hrubého měsíčně.

10) T: Kolik hodin týdně věnujete výkonu své funkce?

S: 31-40

11) T: Jaký čas, kolik hodin týdně, považujete za ideální pro výkon funkce?

S: 40 hodin týdně

12) T: Kolik hodin týdně Vám zabere administrativní činnost?

S: 15-20 hodin.

13) T: Kolik hodin týdně Vám zabere studium zákonů, metodik a doporučení?

S: 2-5 hodin.

14) T: Považujete své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné?

S: Spíše ano, v některých oblastech jsem si jist, v jiných oblastech raději vyhledám právní pomoc.

15) T: Na kolik procent hodnotíte své znalosti legislativy k dotčené problematice?

S: 50 %.

16) T: Považujete pravomoci starostů za dostatečné?

S: Ne.

17) T: Která z úloh starosty je podle Vašeho názoru nejdůležitější?

S: komunikace s občany, investice, tvorba rozpočtu.

18) T: Máte obavy z odpovědnosti, kterou starostové nesou z výkonu své funkce?

S: Ne, obavy nemám.

19) T: Uvítal byste přímou volbu starostů?

S: Ne

20) T: V čem spatřujete nevýhody přímé volby starostů?

S: Nevýhodu vidím především v tom, že by starosta nemusel mít podporu ostatních členů zastupitelstva obce a jen těžko by pak mohl prosazovat své plány. Reálně by se nemuselo v zastupitelstvu odhlasovat vůbec nic.

21) T: Omezuje Vás funkce starosty nějak v osobním životě?

S: Ano, někdy je funkce časově náročná. Kdykoliv může dojít k nějakým potížím v obci a jako starosta musím být vždy připraven věci ihned řešit. Také jsem často podrobován kritice občanů. Ale s tím jsem do funkce šel.

22) T: Spolupracujete při výkonu své funkce s ostatními obcemi?

S: Ano, ale spíše se jedná o konzultace problémů a vzájemné rady.

23) T: Zadáváte úkoly i ostatním členům zastupitelstva?

S: Ano, ale spíše výjimečně.

24) T: Jakým způsobem komunikujete s občany?

S: Pravidelně a neformálně při sousedských setkáních.

25) T: Kolik procent občanů starších 18 let se pravidelně účastní zasedání Zastupitelstva obce, odhadněte, prosím.

S: do 10 %

Příloha 3: Přepis rozhovoru se starostou obce Jabkenice

Obec: Jabkenice

Počet obyvatel: 436

1) Pohlaví: muž

2) Věk: 43

3) Nejvyšší dosažené vzdělání: středoškolské s maturitou

4) Tazatel: Kolik let vykonáváte funkci starosty obce?

S: Starosta: méně než 4 roky

5) T: Jaké je Vaše povolání?

S: Pracuji v oblasti IT jako programátor.

6) T: Jste pro výkon funkce starosty uvolněn?

S: Ne, nejsem.

7) T: Je optimální, že ve Vaší obci je funkce starosty neuvolněná?

S: Optimální to není, do budoucna je stav neudržitelný. Starostové jsou zavaleni administrativou, která je velmi časově náročná.

8) T: Domníváte se, že odměna za výkon funkce starosty odpovídá časové a odborné náročnosti vaší funkce?

S: Ne, neodpovídá. Finanční ohodnocení starostů malých obcí je velmi podhodnoceno. Bohužel to souvisí s vyšší rozpočtu obce.

9) T: Jaká by podle Vás byla zhruba odpovídající výše odměny?

S: 35.000,- Kč hrubého měsíčně.

10) T: Kolik hodin týdně věnujete výkonu své funkce?

S: 31-40 hodin, pokud se akutně řeší něco mimořádného, pak i více.

11) T: Jaký čas, kolik hodin týdně, považujete za ideální pro výkon funkce?

S: 40 hodin týdně

12) T: Kolik hodin týdně Vám zabere administrativní činnost?

S: V běžném týdnu asi 15-20 hodin.

13) T: Kolik hodin týdně Vám zabere studium zákonů, metodik a doporučení?

S: Běžně 2-5 hodin týdně.

14) T: Považujete své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné?

S: Spíše ano, v některých oblastech jsem si jist, v jiných oblastech raději vyhledám právní pomoc.

15) T: Na kolik procent hodnotíte své znalosti legislativy k dotčené problematice?

S: Nedokážu posoudit.

16) T: Považujete pravomoci starostů za dostatečné?

S: Ano.

17) T: Která z úloh starosty je podle Vašeho názoru nejdůležitější?

S: Mezi hlavní úkoly starosty řadím investice, výstavbu a dotace.

18) T: Máte obavy z odpovědnosti, kterou starostové nesou z výkonu své funkce?

S: Ne, obavy nemám.

19) T: Uvítal byste přímou volbu starostů?

S: Ne

20) T: V čem spatřujete nevýhody přímé volby starostů?

S: Velkou nevýhodu vidím v situaci, kdy by starosta nemusel mít plnou podporu ostatních zastupitelů a mohlo by tak docházet k patovým situacím, kdy by bylo nemožné cokoliv prosadit a odsouhlasit.

21) T: Omezuje Vás funkce starosty nějak v osobním životě?

S: Ano, člověk je neustále pod drobnohledem občanů a často se stává terčem jejich špatné nálady. Snažím se však tento tlak eliminovat a za každé situace jednat s občany profesionálně a pouze v mezích zákona. Někdy je to ale velmi těžké.

22) T: Spolupracujete při výkonu své funkce s ostatními obcemi?

S: Ano, ale spíše se jedná o konzultace problémů a vzájemné rady.

23) T: Zadáváte úkoly i ostatním členům zastupitelstva?

S: Ano, pravidelně. Máme činnosti rozdělené, každému ze zastupitelů jsou přidělovány úkoly dle konkrétních schopností, znalostí a možností.

24) T: Jakým způsobem komunikujete s občany?

S: Pouze tehdy, plyne-li mi tato povinnost ze zákona, za účelem řešení problematiky související s výkonem mé funkce. Nemám rád „sousedské a hospodské povídačky“ a tamní překrucování faktů.

25) T: Kolik procent občanů starších 18 let se pravidelně účastní zasedání Zastupitelstva obce, odhadněte, prosím.

S: do 10 %

Příloha 4: Přepis rozhovoru se starostou obce Ledce

Obec: Ledce

Počet obyvatel: 384

1) Pohlaví: muž

2) Věk: 67

3) Nejvyšší dosažené vzdělání: střední odborné - vyučen

4) Tazatel: Kolik let vykonáváte funkci starosty obce?

Starosta: více než 12 let (konkrétně 4 volební období)

5) T: Jaké je Vaše povolání?

S: starobní důchodce

6) T: Jste pro výkon funkce starosty uvolněn?

S: Ne, nejsem.

7) T: Je optimální, že ve Vaší obci je funkce starosty neuvolněná?

S: Optimální to není. Mně samotného to nijak nelimituje, protože jsem již ve starobním důchodu a mám tedy na práci dostatek času.

8) T: Domníváte se, že odměna za výkon funkce starosty odpovídá časové a odborné náročnosti vaší funkce?

S: Ne, neodpovídá. Obce naší velikosti si ale často nemohou dovolit starostu zaplatit tak, jak by se slušelo.

9) T: Jaká by podle Vás byla zhruba odpovídající výše odměny?

S: 25.000,- Kč hrubého měsíčně pro neuvolněného starostu.

10) T: Kolik hodin týdně věnujete výkonu své funkce?

S: 41-50 hodin. Vše se děje podle potřeby a aktuální situace, některý den strávím v úřadě jen 2 hodiny, jindy klidně i 10 a více hodin.

11) T: Jaký čas, kolik hodin týdně, považujete za ideální pro výkon funkce?

S: 50 hodin týdně

12) T: Kolik hodin týdně Vám zabere administrativní činnost?

S: 15-20 hodin.

13) T: Kolik hodin týdně Vám zabere studium zákonů, metodik a doporučení?

S: 2-5 hodin.

14) T: Považujete své znalosti zákonů s ohledem na povinnosti starosty za dostatečné?

S: Spíše ne, využívám pravidelně právní pomoc. Pro svůj klid a jistotu spolupracuji s právní kanceláří a také se spolkem, jehož náplní je právní pomoc obcím.

15) T: Na kolik procent hodnotíte své znalosti legislativy k dotčené problematice?

S: 50%.

16) T: Považujete pravomoci starostů za dostatečné?

S: Ne.

17) T: Která z úloh starosty je podle Vašeho názoru nejdůležitější?

S: všechny úlohy starosty jsou stejně důležité

18) T: Máte obavy z odpovědnosti, kterou starostové nesou z výkonu své funkce?

S: Ne, obavy nemám.

19) T: Uvítal byste přímou volbu starostů?

S: Ne

20) T: V čem spatřujete nevýhody přímé volby starostů?

S: Při přímé volbě by mohlo dojít k tomu, že se starostou stane člověk, který k sobě nebude mít spolupracovníky v zastupitelstvu. Zastupitelstvo musí být silný tým, jen tak je možná vzájemná spolupráce. I ve snadné odvolatelnosti starostů vidím určité úskalí. Často má starosta vizi a plány na několik let dopředu a je potřeba, aby dostal čas na jejich realizaci. Jak říkám já, první volební období se starosta rozkoukává, seznamuje se s úřadem, v druhém volebním období jasně vidí, co chce udělat, zlepšit a začne na tom pracovat a zpravidla teprve ve třetím období dochází k realizaci vytýčených úkolů. Hovořím samozřejmě o větších investičních akcích. Drobnější úpravy pro lepší život a spokojenost občanů lze dělat průběžně.

21) T: Omezuje Vás funkce starosty nějak v osobním životě?

S: Ano, částečně mě výkon funkce omezuje. Leckdy si člověk něco naplánuje s rodinou, s vnoučaty, ale nakonec dostane přednost něco v obci. Ale to už k výkonu funkce patří. Starosta je v práci 24 hodin denně, 7 dnů v týdnu.

22) T: Spolupracujete při výkonu své funkce s ostatními obcemi?

S: Ano, ale pouze občas, v konkrétní záležitosti.

23) T: Zadáváte úkoly i ostatním členům zastupitelstva?

S: Ano, ale spíše výjimečně.

24) T: Jakým způsobem komunikujete s občany?

S: Pouze tehdy, plyne-li mi tato povinnost ze zákona, za účelem řešení problematiky související s výkonem mé funkce

25) T: Kolik procent občanů starších 18 let se pravidelně účastní zasedání Zastupitelstva obce, odhadněte, prosím.

S: do 10 %

Příloha 5: Anketa s občany malých obcí

Část 1:

1. *Věk:* 18-30 31-40 41-50 51-60 60+

2. *Pohlaví:* muž žena

Část 2:

3. *Zajímáte se aktivně o dění ve Vaší obci a o činnost obce a obecního úřadu?*

ano ne

4. *Navštěvujete pravidelně webové stránky obce?*

ano ne

5. *Kterým hlavním způsobem získáváte informace o dění ve Vaší obci?*

Od ostatních spoluobčanů

Dotazem u starosty obce

Z fyzické úřední desky

Z webových stránek obce

Ze sociálních sítí (Facebook, Instagram obce)

6. *Jsou obcí zveřejňované informace pro Vás dostatečné?*

ano ne

7. *Účastníte se veřejného zasedání Zastupitelstva obce?*

ano, pravidelně

pouze občas, pokud se projednává něco, co mě zajímá

ne, nikdy

Část 3:

8. *Kolik hodin týdně, podle Vás, věnuje starosta obce výkonu své funkce?*

méně než 20 21-30 31-40 41-50 51 a více

9. *Kolik hodin týdně, podle Vás, věnuje starosta obce administrativní činnosti?*

méně než 15 15-20 více než 20

10. *Kolik hodin týdně, podle Vás, věnuje starosta obce studiu zákonů, metodik, doporučení?*

méně než 2 2-5 více než 5

11. *Domníváte se, že starosta obce nese odpovědnost vyplývající z jeho funkce?*

ano ne

Pokud jste odpověděli ANO, napište, jakou odpovědnost starosta obce nese.

.....

12. *Domníváte se, že starosta je při výkonu své funkce něčím omezován?*

ano ne nevím, nemám potřebné informace

Pokud Ano, čím si myslíte, že je starosta omezován nejvíce.

.....

13. *Souhlasil byste se zavedením přímé volby starostů?*

ano ne nevím, neznám uvedenou problematiku podrobně

Část 4:

Považujete následující činnosti za úlohu starosty malé obce?

14. *Rozhodování* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

15. *Plánování* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

16. *Vedení* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

17. *Organizování* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

18. *Kontrola* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

19. *Komunikace s občany* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

20. *Veřejné projevy* určité ano spíše ano spíše ne určité ne

21. *Pomoc občanům* určité ano spíše ano spíše ne určité ne